

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica**UPRAVNI ODBOR:**Vesna Prčić (predsjednica)
Slaven Bačić, Ivan Gregurić,
Dražen Prčić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Tomislav Žigmanov**DIREKTOR**

Ivan Karan

ODGOVORNA UREDNICA:

Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK**ODGOVORNE UREDNICE:**

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:Ivan Andrašić (Podunavlje)
Davor Bašić Palković (kultura)
Dušica Dulić (novinarka)
Zvonimir Perušić (novinar)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Zoran Vukmanov Šimokov (fotografije)
Marijana Tucakov (pripravnica)
Željka Vukov (društvo)
Mirko Kopunović (dopisništva i korektura)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)**TEHNIČKI UREDNIK:**

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić**LEKTORICA:** Katarina Vasiljčuk**TELEFON:** ++381 24/55-33-55

++381 24/55-15-78

++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarijec@tipnet.rs**WEB:** www.hrvatskarijec.rs**TISAK:** »Rotografika« doo SuboticaList je registriran kod Tajništva za
informiranje Skupštine AP Vojvodine
pod rednim brojem 73.CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

Jezici

Prošloga je tjedna u Beogradu i Novom Sadu svečano obilježen Međunarodni dan materinskog jezika. U organizaciji Ministarstva za ljudska i manjinska prava predstavnici sedamnaest nacionalnih zajednica koje žive u Srbiji, kao i predstavnici Ujedinjenih naroda i Vijeća Europe okupili su se na svečanosti u Palači Srbije i progovorili na svojim materinjim jezicima ili narječjima. Time je na simboličan način Republika Srbija potvrdila svoju namjeru stvarati uvjete za olakšanje ili ohrabrivanje uporabe regionalnih ili manjinskih jezika u govoru i pisanju, javnom i privatnom životu, a na što se obvezala koncem 2005. godine kada je ratificirala Europsku povelju o regionalnim i manjinskim jezicima. Srbija je prijavila deset takvih jezika: albanski, bosanski, bugarski, hrvatski, mađarski, romski, rumunjski, rusinski, slovački i ukrajinski, čime je preuzela i određene obveze glede njihove uporabe u obrazovanju, sudskom postupku, medijima, odnosima s državnom upravom i u kulturnom životu.

Međunarodni dan materinskog jezika obilježen je i u Skupštini Vojvodine igrokazom na petnaest jezika, kojeg su izveli učenici Karlovačke gimnazije. Otvarajući skup, potpredsjednica Skupštine AP Vojvodine istaknula je važnost ovoga dana za Vojvodinu, čiji je parlament, kako je rekla, »najmnogojezičniji u Europi poslije Europskog parlamenta«. U Vojvodini je, naime, u službenoj uporabi pet jezika: srpski, mađarski, rumunjski, rusinski i slovački, dok uporaba hrvatskog jezika, iako je takva odluka bila prihvaćena prije nekoliko godina u Skupštini Vojvodine, nije bila potvrđena i u Skupštini Srbije. Zbog toga hrvatski jezik nije i formalno postao službeni jezik u cijeloj pokrajini, već samo u pojedinim mjestima kao i u radu Skupštine AP Vojvodine.

Ovakva situacija, gdje hrvatski i jest i nije službeni jezik u Vojvodini, prema novom prijedlogu Statuta Vojvodine, koji je trenutačno na jezičnoj i tehničko-pravnoj »doradi«, trebala bi se izmijeniti, pa bi i hrvatski jezik konačno bio uveden u službenu uporabu u tijelima i organizacijama AP Vojvodine. Time bi se dodatno brisale razlike između »starih« manjina, koje nacionalno-manjinske institucije grade još od 1945. godine, i Hrvata čija su prava na vlastite nacionalne institucije bila zagubljena negdje u maglama jugoslavenstva tijekom više desetljeća.

J. D.

Vlč. Predrag Alilović, kapelan u katedrali svete Terezije Avilske u Subotici, o korizmenom vremenu

Odreknimo se onoga što je u nama – grijeha!.....28,29

Neven Ušumović, »Makovo zrno«, Profil, Zagreb, 2009.

Svjetoctvorno prevođenje Géze Csátha.....30

»Književno prelo« održano u HKK »Bunjevačko kolo«

Večer za dušu.....33

Davorin Kuntić, košarkaš

Počast, ali i velika obveza.....47

Na sastanku Sanader-Pahor dogovoren daljnji kontakt

Hrvatska i Slovenija na sastanku premijera *Ive Sanadera* i *Boruta Pahora* održanom 24. veljače u Mokricama nisu bitno približile stajališta oko neriješenih problema, ali su dogovorile daljnje kontakte.

Nakon jednosatnog sastanka slovenski premijer Borut Pahor na iznimno posjećenoj konferenciji za novinare napomenuo je da je ovo prvi susret s premijerom susjedne države nakon formiranja nove slovenske vlade, a hrvatski premijer Ivo Sanader zahvalio je Pahoru na gostoprimstvu i najavio da će se idući susret održati u Hrvatskoj, prenosi Hina.

»S obzirom na trenutačne bilateralne odnose, današnji je sastanak napredak sam po sebi i znači korak naprijed, prije svega zato što smo dogovorili buduće kontakte na ministarskoj razini ali i nas osobno«, rekao je Pahor. Slovenski premijer je ponovio temeljno stajalište svoje vlade o rješenju za blokadu pregovora Hrvatske s EU. »Ne bude li napretka u sređivanju graničnog pitanja, Slovenija neće povući rezerve glede otvaranja i zatvaranja pregovaračkih poglavlja Hrvatske s EU«, kazao je Pahor.

Pahor je također rekao kako će vladi i vanjskopolitičkom odboru Državnog zbora predložiti prihvaćanje inicijative europskog povjerenika za proširenje Ollija Rehna o posredničkoj skupini pod vodstvom *Marttija Ahtisaarija* za rješavanje problema s granicom.

Sanader je ponovio da Hrvatska pozdravlja uključivanje Europske komisije u rješavanje otvorenog graničnog pitanja između Hrvatske i Slovenije, ali i naglasio kako je riječ o bilateralnom sporu kojem nema mjesta u pregovorima za ulazak Hrvatske u EU. »Da bismo o toj inicijativi ozbiljno razmišljali moramo najprije završiti posao kod kuće«, rekao je Sanader. »Dok mješovite komisije koje su uspostavile vlade obiju zemalja ne završe rad, nije uputno razmatrati nove inicijative. No, temeljna razlika između premijera Pahora i mene je u tome što Hrvatska granično pitanje smatra bilateralnim problemom, koji ne bi smio biti zaprekom za ulazak u EU«, kazao je Sanader.

Slovenija blokirala još jedno poglavlje

Slovenija je 24. veljače na sastanku radne skupine Vijeća EU-a za proširenje odlučila blokirati još jedno poglavlje u pregovorima s Hrvatskom, doznaje Hina iz europskih diplomatskih izvora.

Na sastanku radne skupine u utorak popodne 26 zemalja članica dalo je suglasnost za zatvaranje poglavlja Pravo trgovačkih društava, ali je Slovenija bila protiv, uz obrazloženje da i u tom poglavlju

Hrvatska preudicira granice. To je poglavlje otvoreno još u lipnju 2007. i tada Slovenija nije imala nikakvih primjedbi. O otvaranju i zatvaranju pregovaračkih poglavlja najprije se raspravlja u radnoj skupini Vijeća EU-a za proširenje, a zatim se to prosljeđuje na Odbor stalnih predstavnika zemalja članica (COREPER). Na zadnjoj Međuvladinoj konferenciji o pristupanju održanoj 19. prosinca 2008. Slovenija je blokirala otvaranje osam i zatvaranje dva poglavlja. Sada je tome popisu dodano još jedno koje se do sada nikada nije spominjalo kao sporno. Poglavlje Pravo trgovačkih društava čisto je tehničko poglavlje koje obuhvaća pravo trgovačkih društava u užem smislu, to jest pravila o osnivanju, registraciji, spajanju i dijeljenju tvrtki te računovodstvo i reviziju. Češko je predsjedništvo sljedeću Međuvladinu konferenciju o pristupanju s Hrvatskom predvidjelo za 27. ožujka, a u ovom trenutku je upitno njezino održavanje ako se u međuvremenu ne dogodi preokret.

Europska komisija je u siječnju ponudila pomoć da se u rješavanje bilateralnog graničnog pitanja između Slovenije i Hrvatske i nastavka hrvatskih pristupnih pregovora uključi skupina stručnjaka pod vodstvom bivšeg finskog predsjednika *Marttija Ahtisaarija*. Da bi ta skupina počela raditi dvije se zemlje moraju dogovoriti oko njezina mandata o čemu još traju konzultacije. Sastanak premijera Ive Sanadera i Boruta Pahora u utorak u Mokricama, nakon kojega se na radnoj skupini dogodio nova blokada, nije doveo do približavanja stajališta.

Hrvatska od samog početka ustraje na činjenici da je granični spor bilateralno pitanje, koje je neriješeno još od stjecanja neovisnosti Slovenije i Hrvatske te da takva pitanja nikad u povijesti EU nisu bila predmetom pristupnih pregovora. Hrvatska traži da se to pitanje makne s dnevnog reda pregovora o članstvu u EU i da o prijedoru odluku doneše Međunarodni sud pravde u Haagu ili bilo koja međunarodna sudska institucija i da se obje države unaprijed obvežu da će poštivati sudski pravorijek. Za Sloveniju izlazak pred sud nije prihvatljiva mogućnost, jer ne želi da se spor rješava samo prema odredbama međunarodnog prava, već zahtijeva da se pitanje riješi političkom odlukom, bilateralno ili uz posredovanje, koja bi se temeljila na konceptu »pravednosti«, a ne prava. Susjedna država također traži da se to pitanje na takav način riješi do kraja ove godine, prije ulaska Hrvatske u EU.

I dalje blokirani Privremeni sporazum Srbije i zahtjev Crne Gore za članstvom

Privremeni trgovinski sporazum između Srbije i EU-a još blokira Nizozemska koja poziva na uhićenje *Ratka Mladića* kao preduvjet za bilo kakvu dobronamjernu gestu prema Beogradu, piše u utorak agencija Agence Europe. Na zahtjev srbijanske vlade ministri vanjskih poslova EU-a na sastanku u Bruxellesu u ponedjeljak razgovarali su o zamisli da se u Srbiju pošalje izaslanstvo koje bi trebalo utvrditi stupanj suradnje te zemlje s Međunarodnim kaznenim sudom u Haagu. Ta zamisao međutim nije dobila potrebnu potporu, a usprotivilo joj se i češko predsjedništvo EU-a koje smatra da je na glavnom tužitelju ICTY-ja Sergeu Brammertzu da kaže ispunjava li Srbija uvjete za punu suradnju. Takva bi misija bila čak kontraproduktivna, smatra češki ministar vanjskih poslova *Karel Schwarzenberg*. Što se tiče Crne Gore, njezin zahtjev za članstvom u EU i dalje je blokirani jer se ministri još nisu uspjeli složiti o zahtjevu da Komisija izradi svoje mišljenje. Europski povjerenik za proširenje *Olli Rehn* rekao je ipak da je ministarska rasprava bila »korisna i dobra« te vjeruje da će to pitanje do ožujka biti pozitivno riješeno. Crna Gora predala je zahtjev za članstvom u Europskoj uniji u prosincu.

Prijedlog Statuta AP Vojvodine predstavljen u Nišu

Predsjednik Skupštine AP Vojvodine *Sándor Egeresi*, predsjednica Narodne skupštine Republike Srbije *Slavica Đukić-Dejanović* i pokrajinski tajnik za financije *Jovica Đukić* razgovarali su 22. veljače u Nišu s gradonačelnikom *Milošem Simonovićem* i predsjednikom gradske Skupštine *Miletom Ilićem* o prijedlogu statuta APV i o mogućnostima daljnje decentralizacije i regionalizacije Srbije.

Predsjednik Egeresi istaknuo je kako su razgovori u Nišu nastavak demokratskog dijaloga o dokumentu koji je od suštinske važnosti za daljnji nesmetani razvoj AP Vojvodine, pa samim tim i Republike Srbije. »Statut AP Vojvodine je u suglasnosti s Ustavom Republike Srbije. Vojvodina mora njegovati autonomnost, a Republika Srbija državnost i te dvije stvari se međusobno ne isključuju«, rekao je Egeresi. Predsjednik vojvođanske Skupštine je rekao kako činjenica da prijedlog statuta mijenja Srbiju tako što stvara pretpostavke za regionalizaciju i decentralizaciju, a samim tim i uvjete za približavanje Srbije Europskoj Uniji.

Predsjednica Skupštine Republike Srbije Slavica Đukić-Dejanović istaknula je da je verifikacija Statuta AP Vojvodine ustavna obveza republičkog parlamenta i naglasila važnost prethodnog donošenja zakona o ovlastima AP Vojvodine, bez kojeg je Statut, prema njenim rečima, »mrtvo slovo na papiru«.

Gradonačelnik Niša Miloš Simonović naglasio je kako je donošenje Statuta AP Vojvodine pravno, ali i političko pitanje. On je prihvatio inicijativu predsjednika Egeresija da, zajedno s Vojvodinom, i Niš sudjeluje u radu ureda u Bruxellesu i na taj način lobira za svoje, prije svega, ekonomske interese.

Sastanku u Nišu nazočni su bili i narodni zastupnici iz ovog grada. Posjet Nišu nastavak je akcije predstavljanja Statuta AP Vojvodine lokalnim samoupravama na teritoriju Srbije, s ciljem da ovaj akt bude precizno predstavljen svim građanima Srbije.

Mesić za RTS o odnosima u regiji

Predsjednik Republike Hrvatske *Stjepan Mesić* u ponedjeljak je, u intervjuu srbijanskoj državnoj televiziji RTS izrazio nadu da će Hrvatska riješiti svoje nesporazume sa Slovenijom, navodeći kako su odnosi između dvije zemlje dobri te da i građani i gospodarstva dviju zemalja imaju dobre odnose.

»Slovenija želi da se granica utvrdi političkim dogovorom, mi smatramo da se, ako se borimo za državu prava, moramo boriti i za primjenu prava u međudržavnim odnosima. Mi prihvaćamo međunarodne konvencije, prihvaćamo međunarodnu sudsku instancu i prihvaćamo svaku odluku suda, ne znam zašto druga strana to neće«, kazao je Mesić.

Upitan prokomentirati odnose unutar Bosne i Hercegovine, Mesić je ocijenio da je Daytonski sporazum bio kompromis koji je zaustavio rat u BiH ali da taj sporazum nije uspostavio mehanizme države BiH da bi ona mogla opstati i funkcionirati. On je izrazio protivljenje stavu onih koji ne priznaju BiH, ocijenivši kako ne može netko odgovoran u Republici Srpskoj (RS) reći da je RS konstanta, a da je BiH stvar dogovora, jer to nije točno.

Upitan o odnosima Hrvatske i Srbije, izrazio je uvjerenost da će se oni u budućnosti dobro razvijati na političkom, gospodarskom, kulturnom i svakom drugom planu. »Mi smo jednostavno u jednoj regiji koja se mora uključiti u Europu i da bi se uključila mi moramo ispuniti standarde, ispuniti uvjete, a tu u međusobnoj suradnji možemo učiniti jako puno«, rekao je predsjednik Mesić.

Pokrajina će sudjelovati u digitalizaciji radijskog i TV programa

»Pokrajinske institucije aktivno će sudjelovati u procesu digitalizacije RTV programa, jer je mnogo bolja kvaliteta slike i zvuka, a razvoj mnogobrojnih dodatnih servisa i usluga, koje omogućava digitalni sustav stvaranja, prijenosa i prijama signala veoma je značajan za sve naše građane«, rekla je pokrajinska tajnica za informacije *Ana Tomanova-Makanova* na okruglom stolu posvećenom digitalizaciji radijskih i TV signala u Republici Srbiji, koji je u utorak održan u Novom Sadu, u organizaciji Ministarstva za telekomunikacije i informatičko društvo. »Osobito su važne, ako se ima u vidu multijezičnost i multikulturalnost Vojvodine, i druge tehnološke prednosti digitalizacije, jer će svaki od digitalnih kanala imati mogućnost podržati emitiranje više programa iste, visoke kvalitete«, ocijenila je Tomanova-Makanova.

U okviru rasprave predloženo je da u AP Vojvodini bude izveden pilot-projekt digitalizacije RTV programa. Inače, ovo je treći okrugli stol posvećen digitalizaciji proizvodnje, prijenosa i prijama programa domaćih RTV emitera koji signal emitiraju zemaljskim odašiljačima. Prelazak na digitalnu tehnologiju zemlje u našem okruženju trebale bi uraditi u 2010. i 2011. godini.

Predsjednik Egeresi razgovarao s predsjednicom Parlamenta Gornje Austrije Angelom Ortner

Predsjednik Skupštine AP Vojvodine *Sándor Egeresi* razgovarao je 24. veljače u Lincu s predsjednicom Parlamenta Gornje Austrije *Angelom Ortner* i potpredsjednicom *Gerdom Vajksler-Hauer* o nastavku i produbljivanju suradnje dviju pokrajina, koje već šest godina imaju potpisan protokol o suradnji parlamenata. Predsjednik Egeresi je na sastanku istaknuo kako je Vojvodina promotor europskih vrijednosti i politike, kao i da svojom dobrom suradnjom s velikim brojem europskih regija nastoji ubrzati proces europskih integracija Srbije. »Naš je parlament inicijator potpisivanja okvirnih sporazuma o suradnji Narodne skupštine Republike Srbije s parlamentima europskih država, s posebnim aneksom koji se odnosi na suradnju Vojvodine s tim parlamentima«, rekao je Egeresi.

Predsjednik vojvođanskog parlamenta predložio je predsjednici i potpredsjednici Parlamenta Gornje Austrije da posjete Skupštinu AP Vojvodine i da se tom prilikom održi prezentacija kulturnih i gospodarstvenih potencijala Gornje Austrije u Vojvodini. On je inicirao i da grupa mladih iz Gornje Austrije sudjeluje u radu ovogodišnjeg Kampa tolerancije mladih podunavskih gradova i regija u Bačkoj Topoli.

Predsjednica Parlamenta Gornje Austrije *Angela Ortner* podržala je inicijativu predsjednika Egeresija, naglašavajući da je od velikog značaja povezivanje i suradnja europskih gradova i regija u cilju promoviranja europskih vrijednosti i razmjene iskustava u oblastima koje su od značaja za te regije. Sastanku su bili nazočni i zastupnici Parlamenta Gornje Austrije, kao i predstavnici skupštinskih odbora – Wolfgang Sirer iz Odbora za pitanja EU i *Johan Hingsamer* iz Odbora za nacionalno gospodarstvo.

Predsjednik Egeresi sastao se danas i s ministrom za poljoprivredu Gornje Austrije dr. *Jozefom Stokingerom* s kojim se dogovorio o sudjelovanju ove regije na Poljoprivrednom sajmu u Novom Sadu.

Priredio Z. Sarić

U Beogradu svečano obilježen Međunarodni dan materinskog jezika

Jezici ne smiju odumirati

Više od dvije trećine ukupno postojećih jezika u svijetu u određenom je stupnju ugroženo. Obilježavanje ovog dana upravo je jedan od načina da se svjetskoj javnosti skrene pozornost na taj problem, kako bi se sačuvalo ono što se sačuvati još može.

Piše: Zvonimir Perušić

Najveći broj jezika kojima se danas govori u svijetu u nekom je stupnju ugrožen. Od oko 6000 jezika najmanje dvije trećine, a možda i više, u većoj je ili manjoj mjeri pred nestajanjem. Ukoliko se na tom polju ništa značajno ne uradi, do kraja 21. stoljeća između 50 i 90 posto sada živih jezika iščeznut će.

Ovaj alarmantan podatak iznesen je na središnjoj proslavi Međunarodnog dana materinskog jezika, koja je 20. veljače, dan uoči ovog službenog praznika jezika, održana u Beogradu. Organizator obilježavanja ovog dana bilo je Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, a nazočni na svečanosti u Palači Srbije bili su predstavnici gotovo svih nacionalnih zajednica koje žive u Srbiji, kao i ovdašnji predstavnici Ujedinjenih naroda i Vijeća Europe. Glavni govornik na skupu bio je poznati lingvist, profesor Filozofskog fakulteta u Beogradu Ranko Bugarski.

ZAŠTITA RAZNOLIKOSTI: Otvarajući obilježavanje državna tajnica u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava *Aniko Muškinja-Hajnrh* je rekla kako je ponosna što ima dva materinska jezika, te da je Srbija specifična zemlja po tome što na njenom teritoriju u miru i toleranciji žive pripadnici skoro 30 različitih naroda sa svojim posebnim jezicima. Dodala je kako se ovim danom proslavlja jezično i kulturno bogatstvo i različitost u Srbiji.

Stalna koordinatorica UN-a u Beogradu *Rina Reza* rekla je kako se u svijetu provode stotine projekata s ciljem da se promoviraju jezici i jezična raznolikost, te obilježavanje Međunarodnog dana materinskog jezika usredotočuje pozornost međunarodne zajednice na značaj jezične raznolikosti.

»Postalo je jasno kako jezici, koji predstavljaju sastavni dio identiteta ljudi i zajednica, imaju ključnu ulogu za postizanje ciljeva kao što su obrazovanje za sve i milenijски ciljevi razvoja«, naglasila je Rina Reza. Dio svog obraćanja Rina Reza, rođena u Bangladešu, izgovorila je na svom materinskom jeziku, podsjetivši kako je upravo njena zemlja prije deset godina predložila proglašavanje 21. veljače za Međunarodni dan materinskog jezika.

Specijalni predstavnik glavnog tajnika Vijeća Europe u Srbiji *Konstantin Jerokostopulos* rekao je kako je višejezičnost sredstvo za zaštitu i očuvanje raznolikosti jezika i kultura na lokalnoj, nacionalnoj i europskoj razini.

»Među osnovnim ciljevima Vijeća Europe danas se nalazi i zaštita bogatstva i raznolikosti europskog kulturnog naslijeđa«, izjavio je Jerokostopulos. »Regionalni jezici ili jezici manjina u velikoj su mjeri dio tog naslijeđa, a namjera je da se, koliko je to moguće, osigura uporaba regionalnih i manjinskih jezika u obrazovanju i u medijima, te da se omogući i ohrabri njihova uporaba u zakonskom i administrativnom kontekstu, u ekonomskom i društvenom životu, u kulturnim aktivnostima i međugraničnim razmjenama.«

PET NAJLJEPŠIH RIJEČI: Osobito zanimljiv dio obilježavanja ovog praznika jezika bio je kada se, svatko na svom materinskom jeziku, nazočnima obratilo čak 17 predstavnika različitih nacionalnih zajednica koje žive u Srbiji. Osim predstavnika nacionalnih manjina koje imaju svoja nacionalna vijeća, u Beograd su pozvani i predstavnici onih nacionalnih zajednica koje za sada djeluju na razini nacionalnih manjinskih

udruga ili saveza. Svi su oni, uz po nekoliko rečenica o svom narodu, imali zadaću odabrati po pet riječi iz svog jezika koje smatraju najznačajnijim, najljepšim ili najupečatljivijim.

Kao takve, predstavnik bošnjačke zajednice *Esad Džudžević* je naveo riječi: ljubav, blagost, lahko, huk i dom, navodeći kako on osobno govori, piše i osjeća na bosanskom jeziku, iako smatra da su srpski, hrvatski, bosanski i crnogorski jedan jezik, jer se njihovi govornici međusobno razumiju, ali je taj jedan jezik, po njegovu mišljenju, za Srbe srpski, za Hrvate hrvatski, za Bošnjake bosanski, a za Crnogorce crnogorski.

Predstavnici Bunjevaca *Nikola Babić* i *Mirjana Savanov* kao najznačajnije riječi iz svog govora odabrali su: rič, pisma, čovik, lipota i cvice, dok je Vlah *Živoslav Lazić* izdvojio riječi: identitet, babica, sveta Dijana, u miru i kolo. *Ilija Spasojević*, predstavnik Grka koji žive u Srbiji, najvažnijim riječima smatra: demokraciju,

Branko Horvat, predsjednik HNV-a

Riječ koju narod čuva

»Kulturu koju svi mi gajimo, donosimo u vidu biserja koje odlažemo na oltar kulture države u kojoj živimo«, rekao je u Beogradu predsjednik HNV-a Branko Horvat. »Time bogatstvo zemlje u kojoj živimo činimo daleko većim i daleko širim. Riječ koju narod čuva, koja nam je i biti i opstati, uvijek će biti ono što narod razumije, a to je ispred svega njegov govorni jezik, kojega je usisao s materinim likom, kako je to desetljećima svjedočio sakupljač narodne riječi bunjevačkih i šokačkih Hrvata Balint Vujkov.«

slobodu, teologiju, domovinu i obitelj, *Aleksandar Nećak* iz Saveza židovskih općina: bog, ljubav, pravda, istina i mir s vama prijatelji, a predstavnik mađarske zajednice *János Budai*: svitanje, osvjet, jutarnja rumena, zora i ustajanje sunca. Predstavnik Makedonaca *Borče Veličkovski* odabrao je riječi: biljka, promatranje, duga, leptir i poljubac, a *Zlatimir Jovanović* iz romske zajednice: majka, zemlja, bog, sreća i sunce. Dragan Marčel smatra kako su za Rumunje najvažnije riječi: začeti, čežnja, nada, sloboda i svjetlost, *Slavko Oros* tvrdi da Rusine osobito dojme: riječ, misao, pupoljak, dom i nebo, a Slovačkinja *Svetlana Zobujen* izdvaja riječi: istina, život, radost, ljubav i dijete.

Slovenac *Rajko Majić* prisjetio se starih vremena i zajedničke države, ističući kako su njemu najdraže riječi: nostalgija, ciciban, dežela i Kekec, a predstavnik Ukrajinaca *Miroslav Kalenik* osobito dragima smatra riječi: vjera, nada, ljubav, kohate (riječ kakve nema u hrvatskom jeziku, a označava ljubav prema isključivo ličnosti), te kalinu, biljku koja predstavlja dio ukrajinske tradicije.

Umjesto izdvajanja pet najdražih hrvatskih riječi predstavnik hrvatske zajednice *Branko Horvat* pročitao je nekoliko stihova hrvatskih autora s područja Bačke, koji su pisali ili pišu na hrvatskom jeziku i ikavskom narječju. Uz ostale uzvanike i goste, na proslavi Međunarodnog dana materinskog jezika u Beogradu nazočni su bili i: zamjenik pokrajinskog tajnika za propise, upravu i nacionalne manjine *Mato Groznica*, pomoćnik pokrajinske tajnice za informacije *Kalman Kuntić* i članica Izvršnog odbora HNV-a *Stanislava Stantić-Prčić*.

Svečanost i u Novom Sadu

Međunarodni dan materinskog jezika obilježen je i u Skupštini Vojvodine igrokazom na 15 jezika pod naslovom »Ja govorim«, koji su izveli učenici Karlovačke gimnazije.

Otvarajući skup, potpredsjednica Skupštine AP Vojvodine Maja Sedlarević istaknula je kako je obilježavanje Međunarodnog dana materinskog jezika u pokrajinskom parlamentu simbolično upravo zato što je, poslije Europskog parlamenta, Skupština AP Vojvodine najmnogojezičniji parlament u Europi.

»Osim toga što svi znamo kako smo bogati onoliko koliko jezika govorimo, važno je da s puno pažnje vodimo računa i o svom materinskom jeziku ali i da poštujemo i njegujemo i tuđe«, rekla je Maja Sedlarević i dodala, kako jezik nije i ne smije biti prepreka koja razdvaja ljude.

Uz brojne državne dužnosnike, svečanosti koja je održana u četvrtak, 19. veljače, nazočni su bili i predstavnici manjinskih nacionalnih zajednica u Vojvodini.

Ranko Bugarski, lingvist, profesor Filološkog fakulteta u Beogradu

Treba se otvarati prema drukčijem

Govoreći o jeziku sa stručnog stajališta poznati lingvist, profesor Filološkog fakulteta u Beogradu i član Komiteta eksperata Vijeća Europe za Europsku povelju o regionalnim ili manjinskim jezicima Ranko Bugarski smatra kako je veliki problem taj što ubrzanom nestajanju jezika u svijetu do prije nekih 20-ak godina nije pridavana ni stručna niti javna pozornost.

»Lingvisti su se tek prije dva desetljeća počeli ozbiljnije baviti tom problematikom, a nakon toga su se time počele baviti i međunarodne institucije«, kaže Ranko Bugarski. »Možemo reći da se sada na svim stranama zvuči na uzbunu, kako bi što više živih jezika produljilo svoj život, te kako bi se revitalizirali oni jezici koji su na izdisaju. Ovo posljednje je osobito teško, ali je neke uspjehe moguće zabilježiti. Povijesno, to je recimo primjer hebrejskog jezika, a u današnje vrijeme to su irski i velški jezik, koji su prilično uspješno revitalizirani.«

O nekim sastavnicama jezika i mogućnostima za njihovo očuvanje Ranko Bugarski govori na sljedeći način:

Ugroženi jezici

Najugroženiji jezici su oni s malim brojem govornika. Ako se neki jezik svede na govornu zajednicu od nekoliko desetaka, nekoliko stotina, pa i nekoliko tisuća ljudi, a u nekim slučajevima i više, on je već samim tim ugrožen. A ono što nije pitanje broja govornika, jest institucionalna podrška koju ti jezici imaju ili nemaju u svojim zajednicama, a naročito u

državama u kojima žive. Pod institucionalnom podrškom podrazumijevam prije svega postojanje pisma, zatim knjiga i zapisa kojima je taj jezik ovjekovječen na tom pismu, pa onda važno je da se takav jezik koristi u javnoj uporabi, a tamo gdje je moguće, bar djelomice i u službenoj uporabi.

Privatna, javna i službena uporaba

Osnovna podjela je na privatnu i javnu uporabu jezika. Privatna je korištenje jezika za razgovor ljudi u obitelji, u društvu, na ulici, a sve ostalo je javna uporaba. A, jedan segment javne uporabe je službena uporaba. To je ono što, simbolički rečeno, nosi državni pečat, dakle sve ono što ima službeni karakter – obrazovanje, diplomne, komunikacija s državnim tijelima, sudski postupak, jedan dio medija. Javna uporaba je sve što nije privatna, dakle obuhvaća većinu medija, knjiga, javnih predavanja, kazalište, film itd. Recimo, kad obrtnik na ulaz svoje radionice stavi natpis: Vraćam se odmah – također je javna uporaba jezika, jer je namijenjena javnosti, a nije službena uporaba.

Dvojezičnost i višejezičnost

Kako se materinski jezici mogu štititi i kako se njihov život može produljiti? Da vidimo prvo što je materinski jezik. Svi mi imamo osjećanje o tome što je naš materinski jezik. Naravno, neki od nas imaju i više od jednog materinskog jezika. To nije nikakav izniman slučaj. Mnogi su ljudi dvojezični ili višejezični u nekoj mjeri. Prema tome, višejezičnost je prirodno stanje čovječanstva. Čovjek je genetski osposobljen imati više od jednog jezika. To je tako biološki gledano. A gledano sociološki, veća polovica čovječanstva je dvojezična ili višejezična. Po nekim mišljenjima, čak i do dvije trećine. Znači, nema ničega čudnog u tome da netko govori više jezika. Naravno, pitanje je koji će od tih jezika čovjek smatrati materinskim. Netko će reći da ima dva materinska jezika, dok će netko vladati većim brojem jezika, a jedan od njih će smatrati materinskim. Niti višejezični ljudi ne govore sve te jezike podjednako dobro. Obično se smatra da ljudi koji su bilingvalni, koji su rođeni u mješovitim brakovima i odrastali uz oba jezika, oba ta jezika govore perfektno. To perfektno je više mitološka kategorija, uglavnom nema

takvih ljudi. Ali, nije riječ o perfekciji, nego o kompetenciji, o mogućnosti da se solidno vlada različitim jezicima.

Materinski jezik

Kad se govori o materinskom jeziku, obično se smatra kako je jasno što je to i da tu nema ničeg spornog. Ali, teorijski ima spornog, naravno. Kao materinski jezik može se odrediti onaj jezik koji je neka osoba prvi naučila govoriti. Ali, može se odrediti i kao jezik koji netko najradije ili najbolje govori. Ili, kao jezik s kojim se čovjek intimno identificira. Ovdje je problem sam termin materinski jezik, koji se javlja i u drugim jezicima u sličnom obliku. Termin materinski jezik je visoko metaforičan, a metafore mogu biti opasne u znanstvenom diskursu, jer mogu odvesti u stranputicu. Jer, ako doslovno shvatimo materinski jezik, onda bi to trebao biti jezik majke. Međutim, puno ljudi odrasta s jezikom koji nije jezik njegove majke, nego je recimo očevo jezik ili jezik neke treće osobe, a ipak jest materinski jezik.

Ako mentalno operirate pojmom materinskog jezika, onda kažete – kao što čovjek ima samo jednu majku, tako ima i samo jedan materinski jezik. Zato se u znanosti i izbjegava ovaj koloritni, uobičajeni, tradicionalni, visoko metaforični termin materinski jezik, pa se govori o prvom jeziku. Premda je i to dvojbeno, je li to prvi naučeni jezik, ili prvi kao najkompetentniji. No, ovo je više za teorijska razmatranja, a ljudi većinom ipak osjećaju što je njihov materinski jezik.

Manjinski i većinski jezici

U svezi s manjinskim jezicima, vrlo važna stvar za njihovo očuvanje i napredovanje jest javna uporaba, ne samo privatna, i koliko je moguće neki stupanj službene uporabe. Pri tome, neki su skloni misliti kako treba sve u životu imati dostupno na jeziku nacionalne ili etničke manjine, jer inače čovjek ostaje bez svog identiteta. To je pogrešno. Ne može uvijek sve biti na jednom jeziku, ne treba to biti čak niti za predstavnike većinskog jezika. Jer, i većinski narod treba biti otvoren prema drugim jezicima. Čak ako je netko govornik engleskog,

kao danas najrasprostranjenijeg jezika na svijetu, i za njega je iz niza razloga itekako korisno da govori neki drugi jezik. Najkraće bih to sažeo ako bih rekao da ljudi koji govore nekim manjinskim jezikom u nekoj zajednici, normalno je da se emocionalno i psihološki identificiraju s tim jezikom, da im on služi za identitet i komunikaciju unutar te manjinske zajednice. Ali, naravno, neophodno je i da govore jezik većinskog naroda s kojim žive na istom teritoriju, istoj državi, pokrajini, provinciji. Onda im je taj drugi jezik više za komunikaciju. Prvi je za identitet i unutargrupnu komunikaciju, a drugi za izvangrupnu komunikaciju. U svakom slučaju, ne mogu se svi sadržaji suvremenog života odvijati samo na jednom jeziku, u višenacionalnim i višejezičnim društvima naročito, a takva su danas više-manje sva društva u svijetu.

Regionalni i manjinski jezici

Republika Srbija je potpisnica Europske povelje o regionalnim i manjinskim jezicima. Što su regionalni, a što manjinski jezici? Manjinski jezici su jezici dijelova stanovništva neke zemlje koji su manji od ukupnog broja stanovništva. Regionalni su jezici oni koji nisu službeni jezici cijele države, ali imaju veliki broj govornika i nisu etnički distinktni. Recimo donjonjemački, koji je priznat kao jedan od regionalnih jezika, njime govori velik broj govornika, a to su isto Nijemci, a ne nacionalna manjina. Katalonski jezik također, sa 7-8 milijuna govornika.

Europska povelja o regionalnim ili manjinskim jezicima

Republika Srbija je koncem 2005. ratificirala Europsku povelju o regionalnim i manjinskim jezicima, čime se obvezala na stvaranje uvjeta za olakšanje ili ohrabrivanje uporabe regionalnih ili manjinskih jezika u govoru i pisanju, javnom i privatnom životu.

Srbija je prijavila deset takvih jezika: albanski, bosanski, bugarski, mađarski, romski, rumunjski, rusinski, slovački, ukrajinski i hrvatski.

Za ovih 10 jezika Srbija je preuzela određene obveze. Povelja nudi meni od 68 obveza, a država koja pristupa povelji mora izabrati najmanje 35 od tih obveza, višeg ili nižeg stupnja primjene. Obveze se odnose na nekoliko područja uporabe, koja su od najveće važnosti za govornike takvih jezika. U prvom redu to su: obrazovanje, sudski postupak, mediji, odnos s državnom upravom, kulturni život itd. Neke države za sve jezike biraju jednaku razinu obveza, neke to rade diferencirano.

Preporuke za Europljane

Obrisi europskog ponašanja u jeziku, temeljeni na iskustvu i znanstvenom radu prof. Ranka Bugarskog:

1. poštovati svoj jezik i u njemu izraženu kulturu
2. ne vezivati svoj identitet isključivo za materinski jezik i etničko podrijetlo
3. od malih nogu učiti i druge jezike, među kojima bar jedan internacionalnog raspona
4. uvažavati govornike drugih jezika, uključujući i manjinske
5. suprotstavljati se negativnim predrasudama o dijalektima vlastitog jezika i drugih jezika, kao i njihovim govornicima
6. razvijati pozitivne stavove o višejezičnosti i multikulturalnosti koji su prirodno stanje većeg dijela čovječanstva i izvor bogatstva, a ne prijetnja vlastitom identitetu
7. prihvatiti Europu, njenu raznolikost i njene vrijednosti kao proširenu fizičku, kulturnu i duhovnu domovinu.

Z. Perušić

Akcije za čistiji i zeleniji okoliš

Mora se stati na put kopačima pijeska

*Ne slažemo se s ovakvim načinom izdavanja dozvola za prenamjenu poljoprivrednog zemljišta **
*Od 2. ožujka počinje akcija »Očistimo Srbiju« * Trinaest kilometara vjetrozaštitnog pojasa u Bajmoku*

Subotica godinama ima problem s nelegalnom eksploatacijom pijeska. Eksploatacija pijeska se obavlja na temelju dozvole o prenamjeni zemljišta, koju izdaje Ministarstvo poljoprivrede. Ovih dana čelnici lokalne samouprave obavili su razgovor s republičkim poljoprivrednim inspektorom o tome kako stati na put nelegalnoj eksploataciji pijeska u našem gradu. »Ne slažemo se s ovakvim načinom izdavanja dozvola za prenamjenu poljoprivrednog zemljišta. Ministarstvo poljoprivrede izdaje ove dozvole bez naše suglasnosti i izlaska na teren. Zbog toga smo Ministarstvu uputili dopis da se ubuduće ne izdaju dozvole o prenamjeni zemljišta bez naše suglasnosti, jer mi ipak najbolje poznajemo teren. S druge strane, dogovorili smo se s poljoprivrednim inspektorom da nam pošalje točan izvještaj na kojim je sve parcelama tražena suglasnost. Tako ćemo imati uvid koje parcele su dobile dozvolu za prenamjenu zemljišta i nakon godine ili dvije bit ćemo u mogućnosti kontrolirati je li obav-

ljena rekultivacija zemljišta«, rekla je članica Gradskog vijeća zadužena za komunalije i zaštitu životnog okoliša Suzana Dulić.

OČISTIMO SRBIJU: Ministarstvo zaštite životnog okoliša i prostornog planiranja pokreće akciju »Očistimo Srbiju«. Svim

i zemljište, a samim tim ugroženo je zdravlje naših sugrađana. Velike su posljedice po životni okoliš. Ministarstvo pokreće ovu akciju s ciljem uklanjanja i sprečavanja nastajanja novih divljih deponija. Mi smo popunili ovaj formular i naš grad ima nesluž-

lokalnim samoupravama upućen je formular koji treba popuniti. »Zbog nekontroliranog odlaganja otpada naš okoliš i prirodni resursi trpe. Zagađuju se podzemne i površinske vode, zagađuje se zrak

beni katastar divljih deponija. Komunalni inspektori, zajedno sa stručnom službom JP 'Direkcije za izgradnju grada', obišli su grad i registrirano je preko 60 divljih deponija i procijenjena je koli-

čina otpada. Očekujemo daljnje aktivnosti Ministarstva, jer će oni na osnovi podataka iz popunjenih formulara napraviti akcijski plan kako očistiti sve divlje deponije. **POŠUMITI VOJVODINU:** Pokrajinsko tajništvo za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj tradicionalno provodi akciju »Za čistiju i zeleniju Vojvodinu«. Natječaj je raspisan krajem prošle godine i to za dobivanje sredstava za podizanje vjetrozaštitnih pojaseva. Subotička gradska uprava javila se na natječaj i dobila dva milijuna dinara. »Ovim sredstvima kupit ćemo 13.000 sadnica, koje su određene projektom za podizanje poljozaštitnih pojaseva. Kako u Bajmoku imamo pripremljenu površinu za sadnju, odlučili smo u tom naselju zasaditi 13 kilometara dugačak troredni vjetrozaštitni pojas. Krajem prosinca sklopili smo ugovor s JKP »Čistoćom i zelenilom«, koje treba nabaviti i zasaditi sadnice, kao i iduće dvije godine skrbiti o njima«, istaknula je Suzana Dulić.

S. I.

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila
- Najpovoljnije osiguranje imovine,
- Kasko osiguranja motornih vozila i radnih mašina plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje robe u transportu i osiguranje nezgode
- Putna zdravstvena osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete
- Postanite i Vi član velike porodice "Croatia osiguranja" D.D. iz Zagreba

"Milenijum osiguranje" A.D.O. Beograd - Filijala Subotica
24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon: +381 (24) 555-867 i 552-406
E-mail: mios@tippnet.co.yu
Radno vreme: od 8 do 16 časova

Dr. Zdravko Tomac, hrvatski političar i autor knjige »Obraćenje«

Čovjek politici mora biti cilj a ne sredstvo!

Često pišem da nema zvanja kojemu je toliko važan moral kao što je to zvanje političara, jer političari odlučuju o životima, sudbinama i imovini ljudi i cijelih naroda.

Ako je u tom smislu političar nemoralan i ne radi za opće dobro, onda on može nanijeti velikog zla

Razgovor vodio: Tomislav Vuković

Nije li ipak malo neočekivano da nekadašnji mladi i uvjereni komunist javno izjavljuju: »Komunizam je u svom ostvarenju bila zločinačka ideologija?« Tko bi pomislio da bi najbliži suradnik »kravog Jakova«, kako se nekada u Hrvatskoj samo šaptajući u privatnim kuloarima izgovaralo ime jednog od najistaknutijih jugoslavenskih komunista – Jakova Blaževića, nakon toliko godina mogao za sebe po novinama i televizijskim emisijama reći da je antikomunist? Ne zaslužuje li pozornost političar koji, kadgod se sjetio posjećivao Edvarda Kardelja i njegovu suprugu Pepcu u njihovoj vili na Brijunima, danas smatra da je za dobrobit svih naroda u nekadašnjoj Jugoslaviji dobro što su raskinuli s kardeljizmom i titizmom? Što misliti o nekadašnjem mladom i nadobudnom marskistu koji se borio protiv »opijuma za narod«, tj. vjere, a danas svjedoči: »Kao i mnogi ljudi, i ja sam na svome putu traženja Boga našao odgovore za svoje dvojbe, kušnje i sumnje tek kada sam kao zvijezdu vodilju otkrio Isusa Krista?«

Puno se još intrigantnih pitanja nameće u promatranju životnoga puta, slikovito rečeno »od srpa i čekića do križa«, jednoga od najdugovječnijih hrvatskih političara dr. Zdravka Tomca, autora knjige »Obraćenje«. Je li uopće moguć takav ideološki i svjetonazorski, u biti egzistencijalni, obrat od 180 stupnjeva? Nije li to tek pomalo spektakularan pokušaj povratka u politički život, pri čemu je poželjno prilagoditi se novonastalom političko-duhovnom ozračju na ovim prostorima? Je li doista riječ o uvjerenju, metanoji, katarzi i iskrenome obraćenju, kako je naslovljena njegova knjiga? Na sva ova pitanja za čitatelje »Hrvatske riječi« dr. Tomac je rado pristao odgovoriti.

Rođen je 1937. u Gračinu kod Slavonskoga Broda, gdje je završio osnovnu školu. Nakon završene slavonskobrodske gimnazije, diplomirao je na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu, a doktorat iz politologije postigao je na tamošnjem Fakultetu političkih znanosti. Nakon studija obavljao je različite političke dužnosti u

Slavonskom Brodu, a g. 1966. vraća se u Zagreb, gdje se zaposlio u Republičkoj konferenciji Socijalističkog saveza radnoga naroda Hrvatske. Sudjelovao je u izradi novoga Ustava SFRJ i amandmana na Ustav SR Hrvatske iz 1971. i 1974. Predavao je na zagrebačkome Fakultetu političkih znanosti, objavio je niz znanstvenih radova iz područja ustavnoga prava, lokalne samouprave, povijesti, izbornog sustava i političkog sustava u cjelini. U međuvremenu došao je u sukob s predstavnicima dogmatske komunističke struje, te se morao povući iz političkoga života. U politiku se vratio 1989. uključivši se u novo reformsko vodstvo SK Hrvatske. Krajem 1991. postao je potpredsjednik hrvatske Vlade demokratskog jedinstva, a kasnije i potpredsjednik Hrvatskoga sabora i zastupnik na listi SDP-a. Stranku Ivice Račana napušta 2003. i odlazi u mirovinu, ali otada ne miruje, nego piše u mnogim glasilima, nastupa na tribinama i objavljuje knjige i znanstvene studije.

HR: Cijeli ste život u politici, koja se definira od »najstarijeg zanata«, preko »umijeća mogućeg« do »služenja općem dobru«. Imate li Vi neku svoju definiciju, tj. vlastiti pogled na tu vrstu javne djelatnosti?

Postoje dvije vrste politike i dvije vrste političara. Jedna je politika u Machiavelijevom smislu riječi kao borba za ostvarivanje određenih interesa, u kojoj se ne biraju sredstva. Machiaveli je rekao da se određeni ciljevi mogu ostvariti na dva načina: jedan je da te vole, a drugi da te se boje. S obzirom da je ljudska ljubav promjenjiva i nestalna preporuča se ovo drugo. Znači, politika bi

značila djelatnost u kojoj se silom nameću i ostvarivaju određeni interesi, i odatle definicije politike kao nečasnog djelovanja u kojemu nemaju što tražiti poštenu i moralni ljudi, jer oni u politici moraju propasti. Nažalost, u povijesti je često upravo takva politika prevladavala i ona je donosila ogromno zlo ljudima. Za razliku od takvoga poimanja politike postoji i drugo, kojega sam se nastojao držati i zbog čega sam uopće ušao u politiku. Ono podrazumijeva borbu za opće dobro i uvjerenje da je riječ o moralnoj djelatnosti. U svojim knjigama često pišem da nema zvanja kojemu je toliko važan moral kao što je to zvanje političara, jer političari odlučuju o životima, sudbinama i imovini ljudi i cijelih naroda. Ako je u tom smislu političar nemoralan i ne radi za opće dobro, onda on može nanijeti velikog zla. S obzirom da je povijest više povijest zla nego dobra, sjetimo se samo bezbrojnih ratova, izgleda da su u povijesti najveći političari bili najveći zločinci. Onda se nije čuditi da kod ljudi postoji averzija prema politici kao ljudskoj djelatnosti. No, kao što sam rekao, ja sam nastojao ući u politiku zato da se borim za interese svojega naroda i svih drugih građana, za dobro, za bolji svijet, a vjerujem da i danas ima takvih političara, bez obzira na njihov broj, i u Hrvatskoj, i u Srbiji, i u drugim zemljama.

HR: Dobro, ali iskreno govoreći, u mnoštvu konkretnih slučajeva različitih političara svih vrsta, boja i nacija, jednako kao i u Vašem političkom sazrijevanju, nije baš sve tako idilično.

U pravu ste, a što se mene osobno tiče, ja mirno i svjesno priznajem da sam često išao i krivim putem u

toj borbi za dobro, što znači da sam ponekad nesvjesno pomagao i zlu. Prema tome, uvijek postoji opasnost za svakoga čovjeka, za političara posebno, da, ako ne razlikuje dobro od zla, često misleći kako čini dobro, ustvari čini zlo. Susreo sam se u životu i na osobnoj razni i u politici s puno političara fundamentalista, koji su bili spremni za neku ideju ili koncepciju žrtvovati ljude. Zato, kada govorim o politici, za mene je njezina bit to da čovjek mora biti cilj, a ne sredstvo, i svaka politika koja žrtvuje pojedica, narode i sve ljude za neke velike ciljeve zločinačka je politika.

HR: **Nadovezujući se na prethodno pitanje - hrvatski predsjednik Stjepan Mesić govoreći o komunističkim zločinima nakon Drugog svjetskog rata doslovce je nedavno rekao da se, citiram, »za zločin počinjen iz osвете može naći neko objašnjenje«. Na ovu strašnu tvrdnju nitko u hrvatskoj javnosti nije reagirao, što dovoljno govori o moralu ne samo u politici, nego i u medijima i drugim javnim područjima.** Dobro, vidim da me želite navući na »tanak led«, ali i ja smatram da za predsjednika Mesića vrijedi ona poslovice: »Svaki tjedan skandal jedan«. Njegova citirana izjava da komunizam nije zločinački režim, nego je riječ samo o ekscesima, strašna je s obzirom na činjenice. On, očito, pripada onim komunistima koji tvrde da podatak o 100 milijuna pogubljenih diljem svijeta u ime te ideologije ne može dovesti u pitanje svijetlu ideju i koncepciju komunizma. Ne znam je li mu je poznato da je njemački »Bild« Tita uvrstio među 10 najvećih zločinaca u novijoj povijesti pripisujući mu sveukupno oko milijun žrtava, nakon Mao Zedonga, Staljina, Hitlera i drugih diktatora? Nije zgoroga sjetiti se i izjave Aleksandra Rankovića 1951. u beogradskoj Skupštini da je ubijeno oko 655.000 neprijatelja te da je kroz zatvore prošlo preko 3,5 milijuna ljudi. Može li se onda o režimu, koji pobije više od pola milijuna ljudi i trećinu stanovništva zatvori, reći da je po srijedi eksces, pogreška ili izolirani slučaj? To je, nažalost, bila bit toga sustava.

HR: **Vaša knjiga »Obračenje« izazvala je prave tektonske poremećaje u hrvatskoj javnosti i različita tumačenja. No, najpoštenije**

je da o njoj nešto progovorite Vi kao njezin autor.

Knjiga je višeslojna, ona je moja moralna obveza, moja katarza. U njoj pišem o velikim temama - i o komunizmu, i o globalizmu, i o ateizmu, i o vjeri, i o Isusu, i to kroz analizu samoga sebe i mojeg vlastitog života. Ali u svemu tome nisam ja bitan, ni spoznajem mojih pogrešaka i krivih puteva, jer su one samo poslužile za progovorim o nekim, uvjetno rečeno, velikim temama. One prije ili kasnije moraju doći na »dnevni red« kod svakog pojedinca koji se mora suočiti s njima. Jednako tako one kad-tad postaju aktualne i u svakome društvu, s kojima se ono mora »obračunati«, ako želi postati i opstati kao demokratska država. Knjiga je na neki način prikaz borbe vjere i nevjere u hrvatskome društvu, kod hrvatskih intelektualaca, književnika, političara, ona je u konačnici moj obračun s ateizmom. Pisao sam je u jednom posebnom psihičkom stanju, kao da ju je pisala neka posebna ruka, shvativši da je to zadnji zadatak u mojem životu i da ga moram napraviti.

HR: **Nastupate na brojnim tribinama svjedočeći vlastito obraćenje na kršćanstvo. Recite nam, ako nije previše intimno pitanje, je li riječ o dugotrajnome procesu, tj. »sazrijevanju«, ili jednome konkretnom događaju, kao što je to bio slučaj sa sv. Pavlom, kada ga je Gospodin, pjesnički rečeno, »tresnuo« po glavi?**

Odrastao sam u situaciji u kojoj sam vidio zlo koje se događalo. Kao dječak doživio sam bombardiranje Slavenskoga Broda, razaranja, vidio mrtvace i sl. Sebi sam rekao - želio bih živjeti u jednome boljem svijetu, ali mi ne treba samo materijalno blagostanje, nego i smisao života. Onda sam krenuo tim svojim putem, došao u silne dvojbe i sumnje, jer sam odgojen u kršćanskom duhu, kršten sam i krizman. Kada je moj župnik ni kriv ni dužan bio osuđen na deset godina strogoga zatvora, osjetio sam vladavinu nepravde, i onda sam krenuo u tu borbu. Puno sam čitao, osobito *Dostojevskog* i *Berđajeva*, i dolazio do nekih novih spoznaja. Umom sam spoznao ljepotu i nužnost vjere i želio sam da mi se dogodi milost, kada ću i svojim srcem povjerovati. To mi se nije dogodilo tada, nego, evo, pred kraj života, jer sam istin-

ski vjernik postao tek tada kada mi se ta milost dogodila. Opisujem te mistične događaje u knjizi koji su rasvijetlili moj um i »okrenuli« me. To nije bio jedan događaj, bilo ih je više, dakle, riječ je o procesu. Dva puta sam bio klinički mrtav, i tek kada sam ne samo razumom spoznao, nego i srcem prihvatio Isusa, onda sam postao vjernik. Nije istina da su znanost i vjera u suprotnosti, jer se one nadopunjuju i jedno bez drugoga ne mogu. Došao sam do novih spoznaja,

puno čitam, pišem i namjeravam dalje pisati, jer sam jednostavno okupiran time, živim jedan potpuno novi život, ne bojim se smrti, drugi sam čovjek, imam neka nova zadovoljstva, nove doživljaje i odnos prema stvarnosti. Spoznao sam i doživio sam ljepotu vjere i sada znam da sam doista sretan čovjek.

HR: **Sve je to lijepo, ali mnogi Vam ipak ne vjeruju. Kako se odnosite prema njihovim sumnjama?**

Na tribinama stalno ponavljam kako sam kao ateist smatrao da je *Niche* u pravu kada je rekao da je u ljudskim srcima toliko malo ljubavi da je šteta da se to malo ljubavi daje nekom nestvarnom biću na nebu, te da je toliko malo vremena da ga je šteta gubiti na

beskorisne molitve. Kasnije sam spoznao da je to potpuno krivo tumačenje, jer Isus je ljubav, koji te upravo iz te ljubavi tjera da činiš dobro i stvaraš bolji svijet. Njime se nije istrošilo ono malo ljubavi nego se dogodilo suprotno - srce mi se napunilo još većom ljubavi i prema Bogu i svakome čovjeku, tako da ja danas jednostavno ne mogu mrziti, željeti zlo, biti zavidan, pakostan. I svjestan sam da to nije neka moja velika zasluga nego Njegova. Meni se događaju sada

čudne stvari - silna ljubav i podrška ljudi prema ovome što javno govorim i činim, čak se i bojim njihovog prevelikog vjerovanja, očekivanja i povjerenja u mene. S druge strane, dobro ste primijetili, ima i onih koji mi ne vjeruju, žele sve što činim proglasiti novom manipulacijom i pokušajem da se na drugi način vratim na političku scenu, pa su mi slali različite emisare nudeći mi nekakav politički angažman, a neki su čak mislili da je riječ o mojoj kandidaturi za predsjednika države. Sto puta sam to demantirao, ali opet mi ne vjeruju. Ne znam što će se dalje događati, jer moja knjiga nije završena samo zbog jednoga razloga - obraćenje ne može nikada biti do kraja dovršeno.

Nagomilane ogromne zalihe mlijeka

Prekipjelo i mljekarama i proizvođačima mlijeka

*Mljekarska industrija u Srbiji drži na zalihama najmanje 3.000 tona mlijeka u prahu. To je ogromna količina. Situacija na tržištu mlijeka mogla bi se stabilizirati samo u slučaju da Robne rezerve otkupe 2.000 tona mlijeka u prahu, kaže direktor »Subotičke mlekar« Dušan Grujić * Savjetnik ministra za poljoprivredu Danijel Kovačić kaže da zbog viškova na tržištu mljekare najavljuju ili masovno raskidaju ugovore s malim proizvođačima, te da je interventni otkup mlijeka u prahu tek »gašenje požara«.*

Piše: Zvonko Sarić

Proizvođači mlijeka našli su se u teškoj situaciji kada su pojedine mljekare najavile da će prekinuti otkup ovog poljoprivrednog proizvoda zbog velikih zaliha. Ministar poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Saša Dragin podsjetio je da je problem viška mlijeka na tržištu nastao kada je koncem 2007. godine dozvoljen bescarinski uvoz 4.000 tona mlijeka u prahu. Te zalihe još nisu potrošene, a kako su uvozne cijene mlijeka u prahu mnogo niže, konditorska industrija neće otkupljivati mlijeko u prahu iz domaće proizvodnje.

Tako su prošlog tjedna pojedine mljekare otkazale otkup sirovog mlijeka od poljoprivrednika u srednjem Banatu, isto je učinila i mljekara »Somboled« iz Sombora, koja je većoj grupi proizvođača mlijeka otkazala otkup, nakon čega je ministar Saša Dragin tražio od Vlade Srbije da odobri Robnim rezervama otkup 300 tona mlijeka u prahu domaće proizvodnje, kako bi se stabiliziralo tržište. Inicijativa je urodila plodom i Vlada je odobrila Republičkoj direkciji za robne rezerve interventan otkup 300 tona mlijeka u prahu od mljekara u Srbiji. Ukoliko konkuriraju za otkup mlijeka u prahu, mljekare će biti u obvezi nastaviti s otkupom svih ponuđenih količina sirovog kravljeg mlijeka od primarnih proizvođača.

»SUBOTIČKA MLEKARA« SE GUŠI U ZALIHAMA: Izgleda da interventni otkup 300 tona mlijeka u prahu ipak neće riješiti probleme mljekara i proizvođača. »Subotička mlekar« je najavila otkaz otkupa mlijeka od 500 manjih individualnih proizvođača. Direktor »Subotičke mlekar« Dušan Grujić kaže da su otkup

otkazali do 1. ožujka, jer odluka o interventnom otkupu 300 tona domaće mlijeka u prahu ne znači mnogo.

»Gušimo se u zaliham. Naša mljekara ima na zaliham 700 tona mlijeka u prahu, što je izraženo u litrama sedam milijuna litara mlijeka, a dnevno uspijevamo prodati svega 80.000 litara mlije-

Dušan Grujić

ka. Mljekarska industrija u Srbiji drži na zaliham najmanje 3.000 tona mlijeka u prahu. To je ogromna količina. Situacija na tržištu mlijeka mogla bi se stabilizirati samo u slučaju da Robne rezerve otkupe 2.000 tona mlijeka u prahu. Problem je i što smo morali spustiti cijene mlijeka u prahu. Realna cijena punomasnog mlijeka u prahu je po kilogramu 420 dinara, a mi smo je skinuli na 295 dinara, jer su uvozne cijene niže i konditorska industrija neće otkupljivati mlijeko u prahu iz domaće proizvodnje. Trenutne zalihe »Subotičke mlekar« su dovoljne da u iduća dva mjeseca ne moramo otkupiti niti jednu litru mlijeka«, kaže Dušan Grujić i ističe, kako je ovo akcionarsko društvo moralo podizati bankarske kredite kako bi isplatilo otkupljeno mlijeko.

»Možemo otkupiti samo onoliko mlijeka koliko možemo prodati. To je ekonomska logika. A tko bi i radio drugačije? Podizali smo ban-

karske kredite kako bi se isplaćivalo preuzeto mlijeko. Evo, prošlog tjedna isplaćeno je za svo preuzeto mlijeko u siječnju, a znamo da mnoge mljekare tek sada isplaćuju za mlijeko koje su preuzele još u lipnju i srpnju prošle godine. Donijeti odluku o otkazu otkupa za manje individualne proizvođače, od kojih pojedini imaju samo jednu ili dvije krave, nije lako. Nastavljamo s otkupom mlijeka do 1. ožujka, ali ako se ništa ne promijeni na tržištu bit ćemo prinuđeni obustaviti otkup od »najsitnijih« proizvođača, a to znači 10.000 litara mlijeka manje u našoj mljekari. U posljednja tri mjeseca naša mljekara je otkupljivala 170.000 litara mlijeka u prosjeku«.

EKSTRA-MLIJEKOM DO PROFITA: Direktor »Subotičke mlekar« Dušan Grujić kao jedno od mogućih rješenja krize na tržištu mlijeka vidi u izvozu, jer »Subotička mlekar« ima neophodne certifikate, ali se čekaju izvoznici brojevi.

»Imamo sve neophodne međunarodne certifikate za izvoz u Europsku Uniju. Prema ocjenama neovisnih ocjenjivača iz uglednih inozemnih kuća »Subotička mlekar« je u pojedinim segmentima proizvodnje ostvarila i znatno višu razinu kontrole od one koju zahtijevaju europski standardi. U mljekarstvu nema laži. Mi naše mlijeko nosimo na ispitivanje u Križevce, jer za mogućnost uvoza

Začarani krug

»Pitali su me na jednom skupu – što će mljekara bez seljaka? Onda sam ja upitao poljoprivrednike – a što će seljak bez mljekare? Kome će seljak prodati mlijeko? Mnogo je problema. Pitanje izvoza mlijeka nije riješeno, nemamo izvoznicičke brojeve, nismo u Europskoj Uniji. Što će, primjerice, seljak iz Tavankuta bez »Subotičke mlekar«? Hoće li nositi svoj proizvod u zatvorenu mljekaru u Senti?«, kaže direktor »Subotičke mlekar« Dušan Grujić.

u Europsku Uniju moramo imati nalaze neutralnog laboratorija. Na ispitivanje nosimo ekstra-mlijeko, a mlijeko koje dobijemo od proizvođača koji imaju dvije ili tri krave ne nosimo, jer to mlijeko ne ispunjava propisane uvjete Europske Unije. Naši proizvođači koji mljekari isporučuju ekstra-mlijeko, a to su proizvođači koji imaju od 20 do 100 krava, plaćeni su 25-26 dinara za litru preuzetog mlijeka. Ipak, naša mljekara još nema dovoljne količine mlijeka koje ispunjava europske zahtjeve. Europa kaže – ne možete u mljekaru dovoziti 30 posto ekstra-mlijeka i 70 posto mlijeka koje ne ispunjava europske standarde. Primjerice, u Hrvatskoj mljekare ne otkupljuju mlijeko od proizvođača koji nema deset krava. Od teljenja do davanja mlijeka treba proći dvije godine. Znači, u pitanju je zahtjevna, ozbiljna proizvodnja. Država bi trebala izdvajati veće stimulacije za primarne proizvođače. Potrebna je ogromna investicija da bi proizvođač mogao proizvoditi ekstra-mlijeko. Znači, proizvođač mora imati sredenu proizvodnju, ne može se ulagati na dvije krave. Proizvođač mora imati kvalitetna grla, izmuzište, uvjete, laktofriz. Ne može se više ručno musti, jer to mlijeko nema potrebn kvalitetu. Takvo mlijeko pasteriziramo, homogeniziramo i termički obrađujemo, ali to nije kvaliteta mlijeka za izvoz. Samo opremljene farme mogu proizvoditi kvalitetno mlijeko. Znači, mnogo je posla i

pred mljekarama i pred proizvođačima mlijeka, ali za taj posao bi država trebala izdvajati veće stimulacije za proizvođače mlijeka i isto tako subvencionirati mljekare za izvoz mlijeka i mliječnih proizvoda.

»**GAŠENJE POŽARA**«: Savjetnik ministra za poljoprivredu *Danijel Kovačić* kaže da zbog viškova na tržištu mljekare najavljuju ili masovno raskidaju ugovore s malim proizvođačima, te da je interventni otkup mlijeka u prahu tek »gašenje požara«.

Danijel Kovačić

»Uvoz mlijeka u prahu od prosinca 2007. godine do travnja 2008. godine značajno je narušio tržišne odnose. Prema navodima domaćih prerađivača, mlijeko se i dalje otkupljivalo, iako se radilo na ivici ekonomske opravdanosti. Međutim, sada se domaći

prerađivači više ne mogu izboriti s tim viškom na našem tržištu. Najavljene su redukcije otkupa mlijeka od 'malih' proizvođača i zbog toga je na inicijativu Ministarstva poljoprivrede Vlada Srbije odobrila interventni otkup 300 tona mlijeka u prahu od mljekara u Srbiji, ali je taj otkup tek »gašenje požara«. Problem je što je mlijeko u prahu skuplje kod domaćih, nego kod inozemnih proizvođača«, kaže Danijel Kovačić, koji je također jedan od proizvođača mlijeka.

»Naša farma proizvede 160-170 tisuća litara mlijeka godišnje, što

je u rangu srednjih proizvođača. Vidite, svaki pad cijena u proizvodnji šteti, a dogodio se skok eura i pad cijene mlijeka. Osim toga, poskupljuje repromaterijal za novu sjetvu. Znači, proizvođači su u lošoj situaciji i ulaze u novu sjetvenu godinu s mnogim nepoznanicama. Postoji trend stalnog smanjenja otkupne cijene mlijeka. Na našem tržištu mlijeka događa se klasičan disbalans između proizvođača, prerađivača i trgovaca.

»Subotička mljekara« plaća proizvođaču 25-26 dinara za preuzeto ekstra-mlijeko, a to je jako daleko od cijene koju plaća potrošač kada kupuje mlijeko u prodavaonici. I to je jedan od problema koji će se morati rješavati«, kaže Danijel Kovačić i naglašava da se proizvođači mlijeka plaše ulaziti u velike investicije.

»Što se događa? Uđete u kredite, povećate stado, kupite izmuzište, kupite mehanizaciju, pa vam onda netko za pola godine kaže – meni tvoje mlijeko nije potrebno. I što onda? Poljoprivrednici se plaše ulaziti u velike investicije i aranžmane i pokraj mogućnosti potpisivanja ugovora o garantiranoj otkupnini mlijeka, jer ništa na ovom tržištu nije sigurno, pa čak niti potpisan ugovor. Recesija je stigla i do nas. Bojim se da ove godine neće biti razvoja poljoprivrede, nego će poljoprivrednici nastojati očuvati svoju proizvodnju u najboljoj mjeri u kojoj to budu mogli. Ova godina će biti »tiša« što se tiče razvoja«.

Josip Firanj, proizvođač mlijeka iz Nenadića

»Otkupna cijena mlijeka je premala, mogla bi biti puno veća, ali moramo šutjeti, jer nas ucjenjuju neotkupljivanjem. Sve se to događa zahvaljujući prevelikom uvozu mlijeka u prahu. Ipak, vjerujem da će sve doći na svoje, jer ako tako ne bude, doista ću biti u jednoj teškoj situaciji i u velikim problemima. Gradim objekt po europskim standardima s izmuzištem i mljekarom za 42 grla, veličine od 600 četvornih metara. Za ovaj sam objekt uzeo kredite i možete zamisliti kako će mi biti ako to sve propadne. Situacija je doista teška, pogledajte primjerice Hrvatsku. Njihova je premija maltene kao kod nas otkupna cijena mlijeka, i plus novac za mlijeko, a u Europskoj Uniji je premija 23 dinara. Imamo sreće što smo ovdje u Somboru, pa »Somboled« još uvijek od nas otkupljuje mlijeko, jer smo im pred nosom. Nije nam lako, nije nam svedjedno, ali mi tu ne možemo ništa, moramo šutjeti i vjerovati da će se i ova nepravедna situacija stabilizirati«.

Z. G.

Problemi poljoprivrednika i stočara

U strahu od zaduživanja

Prema riječima većine poljoprivrednika ove godine će se, i pokraj relativno dobrih uvjeta kreditiranja, manje zaduživati, jer se plaše da ne prođu kao proizvođači mlijeka, koji zbog prestanka otkupa više ne mogu vraćati kredite

Nova uredba o uvjetima i načinu korištenja sredstava za regresiranje reproduktivnog materijala za ratarsku i povrtlarsku proizvodnju u 2009. godini, koja je trebala razjasniti sve dosadašnje nejasnoće, stvorila je novo razočarenje među poljoprivrednicima, jer će po ovim uvjetima mnogi poljoprivrednici ostati bez subven-

cija i regresa, koji su im obećani. Mnogim poljoprivrednicima i dalje nisu jasne sve uredbe i zakoni po kojima će ove godine Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede davati poticajna sredstva.

Također, u pojedinim medijima se mogao vidjeti podatak kako će »Mlekara« iz Subotice od 1. ožujka zatvoriti nekoliko otkupnih

postaja. Vijest o smanjenom otkupu mlijeka uznemirila je i ovdašnje stočare koji se bave proizvodnjom.

Na tribini koju je u četvrtak, 19. veljače, organizirala Udruga poljoprivrednika Subotice pitali smo poljoprivrednike kakvi su njihovi problemi u svezi s novom uredbom i s kojim će se poteškoćama suočiti ukoliko »Mlekara« prestane

otkupljivati mlijeko. Prema riječima većine poljoprivrednika ove godine će se, i pokraj relativno dobrih uvjeta kreditiranja, manje zaduživati, jer se plaše da ne prođu kao proizvođači mlijeka, koji zbog prestanka otkupa više ne mogu vraćati kredite.

M. Tucakov

Andrija Ivanković iz Aleksandrova

Jasno mi je što trebam uraditi što se tiče nove uredbe, ali mi to neće olakšati, nego će otežati rad. Ugovore koje sam do sada imao uglavnom su sa staračkim domaćinstvima i moram ih sada nositi na ovjeru. Kako bih obavio te poslove trebat će mi oko dva tjedna, ali sreća da je još uvijek hladno vrijeme, pa se ne može raditi na polju, te ću iskoristiti to vrijeme za sređivanje papirologije. Moglo se to i mnogo jednostavnije riješiti. U odnosu na prošlogodišnju ure-

dbu neke stvari su i bolje rješene, na primjer bit će smanjena manipulacija, jer će se znati tko je čiji zemljoradnik, a tko nije. Nekima je to dobro, a nekima nije, ali to je tako – nikada se ne može svima ugoditi. Što se tiče stočarstva, time se ne bavim ali budno pratim situaciju, jer sam se prije bavio time i jasno mi je da ću morati opet. Proizvođači od kojih će »Mlekara« prestati otkupljivati mlijeko su oštećeni i to je nepravda, jer su uložili sve svoje imanje i imovinu u taj posao. Ljudi su težili da poštuju europske standarde, zadužili su se, uzeli skupe kredite i sada »Mlekara«, koja ih je natjerala na sve to, 'zatvori slavine', a što će ljudi s dugovima prema bankama, to se njih apsolutno ne tiče. Isto je i kod stočarstva oko tova junadi i svinja. Svjedoci smo da su isti ti ljudi tri godine u besćenje davali svoje proizvode i držali socijalni mir i sada odjednom, kada je nestašica svinja, Ministarstvo trgovine se odmah pobrinulo da ljudi mogu nabaviti jeftinije meso da bi kupili opet socijalni mir, a opet na štetu seljaka. Ti ljudi još nikada nisu povratili svoj izgubljeni novac. Država je trebala napraviti drugačiji potez – otkupiti svinje, te na štetu države dati jeftinije meso. Ovako se opet sve slilo na štetu seljaka proizvođača.

Tomica Vojnić iz Tavankuta

Uredba mi djeluje nerazumljivo i mnogo je kompliciranije nego do sada. Zahtjevnija je i bit će problema oko plaćanja doprinosa za mirovinsko i invalidsko osiguranje. Jasno mi je da treba uvesti red, ali svake godine je drugačije i stalno se

mijenjaju propisi. Taman se naviknemo na stara pravila, a Ministarstvo donese nova. Sve što smo prijašnjih godina uradili što se tiče nositelja gazdinstva sada ne možemo iskoristiti. U mojoj obitelji sin je nositelj gazdinstva, jer tako smo ostvarivali poticaj od 4000 dinara po hektaru. Proizvodili smo 10 tisuća litara mlijeka mjesečno, a sada je to nedovoljno. Prema izjavama šefa sirovinke službe u subotičkoj »Mlekari«, najbezbolnija metoda za njih je da prestanu otkupljivati mlijeko od najmanje 500 kooperanata s teritorija subotičke općine. Nakon svega, pitam se – odakle će moj sin imati izvor prihoda?

Ivan Ivković I Vandekić iz Subotice

Uredba mi nije jasna. Poljoprivreda mi je jedini izvor prihoda i sada imam mnoge dileme – hoću li moći registrirati gazdinstvo, da li da sina registriram kao nositelja gazdinstva, hoću li moći dobiti kredit i sl. Pošto imam još mnogo do mirovine, moram plaćati mirovinsko i invalidsko osiguranje i to ću puno plaćati kada odem na poljoprivredno osiguranje. Bavim se samo zemljoradnjom, ali ne vidim perspektivu u tome i savjetujem sinu da se zaposli, a poljoprivredom da se bavi samo toliko da pomaže meni. Teško je u poljoprivredi, jer se novac dobije samo dva, tri puta godišnje i zato je jako teško podnositi cijelu godinu. Mnogi su zadužili i sebe, i svoje roditelje, i svoju djecu u kredite. Ljudi su očajni i zaduženi.

Ivan Vukov sa Palića

Registriran sam preko svog »arendaša« i nije mi jasno kako to, kada on dobije 12000 dinara po hektaru, meni ne da ništa. Zanima me – je li to u redu ili nije? Ja dobivam samo sedam metara po jutru, a on dobiva 12000 dinara po hektaru, i ispada da njemu ostane sve sa zemlje, a meni daje samo ono što dobije od države. Uvijek je paritet bio da se vlasniku zemlje da sedam metara žita po jutru, a sada kad izračunam – on dobije više nego ja.

Debo četvrtak obilježen u domu DSHV-a

Dan otvorenih vrata

Već po tradiciji, na ovaj dan u svome domu DSHV ugošćuje brojne simpatizere i prijatelje

Posljednjeg četvrtka pred korizmu, prema starom običaju, treba devet puta jesti i čak se malo ugojiti, jer se na taj način nekada manifestiralo dobro zdravlje. Danas, sukladno modernim trendovima nastojanja očuvanja dobre linije, na ovaj dan nitko baš ne jede toliko puta, ali je zato svatko tko se našao te večeri u Domu DSHV-a, imao priliku pojesti nekoliko ukusnih fanaka i počastiti se u društvu prijatelja. Svojevrsan dan otvorenih vrata,

na koji čelni ljudi DSHV-a pozivaju svoje članove, simpatizere i prijatelje, lijepa je, sada već, tradicijska svečanost koja svake godine okupi sve veći broj posjetitelja.

Ulazeći u Dom, na vratima nas je kao i sve goste, srdačno dočekao *Petar Kuntić*, predsjednik stranke, kojeg smo odmah zamolili i za kraću izjavu.

»Kao i svake godine, DSHV organizira u posljednjem tzv. debelom tjednu prije korizme, obilježavanje Debelog četvrtka, lije-

pe pučke manifestacije na koju pozivamo sve naše članove, simpatizere, ali i prijatelje iz drugih političkih stranaka ili posve politički neangažirane u nastojanju promoviranja prijateljstva i dobrih odnosa koji skupa žive na ovim prostorima. U nekim drugim sredinama ovakva manifestacija mogla bi se nazvati i 'Danom otvorenih vrata', a kada se prođe kroz njih sve naše goste ugostit ćemo ukusnim fancima i prigodnim poslužajem raznovrsnih pića«.

Idejni tvorac ovakvog načina proslavljanja Debelog četvrtka je *Martin Bačić*, predsjednik subotičke podružnice DSHV-a, koji je također rekao koju riječ o ovom lijepom običaju.

»Na ovaj način, po mom sjećanju deseti je put kako organiziramo proslavu Debelog četvrtka u našim stranačkim prostorima. Želimo doprinijeti interesu zbližavanja Subotičana i očuvati jedan lijepi običaj, koji

nažalost, polagano pada u zaborav. Drago nam je što se broj gostiju od početnih stotinjak danas popeo već na par stotina, a najbolji pokazatelj je i broj napravljenih fanaka koji je svake godine sve veći«.

Fanci su bili zbilja ukusni i »plani« su brzo, a napravljeno ih je vrijednim rukama gospode Mare i njezinih pomoćnica, više od 2 000. i svi gosti ove lijepe manifestacije, u sklopu koje je prikazan i kratki film *Rajka Ljubića* »Sve arende u sluge Ente«, snimljen prema motivima istoimene pripovijesti *Tomislava Žigmanova*, dobro su se zabavili i družili toga posljednjeg, »Debelog« četvrtka pred korizmu.

D. P.

Sombor

Forum žena somborske Podružnice DSHV-a je u četvrtak 19. veljače u prostorijama ove stranke organizirao Debeli četvrtak, tradicionalni običaj Hrvata Bunjevaca. Ovaj običaj se obilježava posljednjeg četvrtka pred koriz-

meni post, a u Somboru i okolici se tradicionalno pripravlja gibanica i krafni (kolačići). Toga dana se jede devet puta, da bi po tradicijskom vjerovanju svi bili živi, zdravi, debeli i rumeni. Debeli

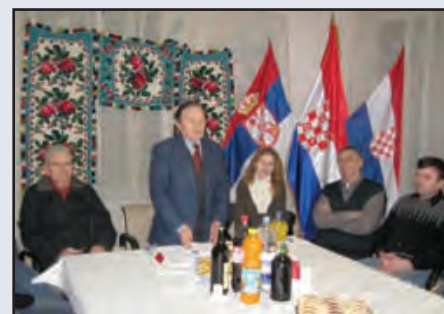
četvrtak su punih usta, uz prijatno druženje obilježili članovi stranke i njeni simpatizeri, kao i predsjednik SO Sombor Nemanja Delić, koji se rado odazvao pozivu stranke.

Z. Gorjanac

Sonta

Mjesna organizacija DSHV-a Sonta obilježila je Debeli četvrtak, po tradiciji posljednji dan u kojemu bi se naši stari bogato najeli prije nastupajućeg korizmenog posta. Od ove godine i sončanska mjesna organizacija pridružila se središnjici. U kratkom obraćanju predsjednik MO *Andrija Adin* informirao je nazočne o budućim izborima za Savjet MZ Sonta, predstavio kandidate s liste čiji je on nositelj i zahvalio onima koji su prikupljali, a osobito svima koji su dali potpise potrebne za prijavu kandidacijskih lista. Najavio je i osnivačku skupštinu Mladeži DSHV-a Sonta za 27. veljače i predizborni skup 6. ožujka u velikoj dvorani Doma kulture. U stranku je primljeno i četvero novih članova. Poslije službenoga dijela nazočnima su poslužena tradicijska jela naših predaka. Skupu su bili nazočni predsjednik MO DS-a Sonta *Veljko Bačić* sa suradnicima i brojni simpatizeri DSHV-a.

I. Andrašić

In memoriam: Ábel Dési (1929.-2008.)

© čovjeku po kojem se pamti grad

Prije godinu dana, zadnjeg dana veljače preminuo je Ábel Dési, odnosno Szilvester Sárkány (Telečka, 24. siječnja 1929. – Subotica 29. veljače 2008.), pjesnik, prozni pisac, publicist i prevoditelj. Ovaj iskušenik Golog otoka (1952.), kasnije suradnik dnevnika »Magyar Szó«-a i tjednika »7 Nap«, kroz cijeli je život ostao veliki samotnjak vedra lica na kojem uvijek titra suzdržan, ali prijateljski, smiješak – u svakom je pogledu bio nesvakidašnja pojava

subotičkog urbanog miljea. Život je doslovce proveo s knjigom, ili između knjiga – možda bi bolje bilo reći: za knjigu. Iza njega je uz desetak autorskih rukopisa i prevedih djela, ostala bogata knjižnica od preko 7 tisuća knjiga, više tisuća tuzemnih i inozemnih časopisa i nekoliko stotina nosača zvuka s pomno probenom glazbom. Sudska je instanca ovo bogatstvo povjerila na skrb i korištenje subotičkoj Gradskoj knjižnici i Glazbenoj školi. Povjesničar književnosti dr. Imre

Bori u djelu »A jugoszláviai magyar irodalom rövid története (Kratka povijest jugoslavenske mađarske književnosti)« navodi kako se Ábel Dési sa svojim knjigama »A remény elve« (1961.), »Fáj az idő« (1966.), »Kortásaim« (1969.) svrstao među one pjesnike i pisce koji su se nakon pedesetih godina XX. stoljeća oglašili unutar ovdasnje, vojvodanske mađarske književnosti, zrcaleći nemirom, donoseći drugačiji, navlastiti senzibilitet, svjedočeći o svijetu lišeni svih iluzija. Dési je desetljećima pisao, mnoge je publicističke radove objavio na stranicama listova i časopisa, a njegova se obimna rukopisna zaostavština oдавно pregleda, vrednuje i sređuje. Na tragu svojega zanimanja za filozofsku misao, Dési je bio priređivačem više svezaka časopisa »Rukovet« o kretanjima u onodobnom marksizmu, nadalje o filozofiji Györgya Lukácsa, a posebno je bila zapažena tematska sveska »Rukoveti« nastala tragom rukopisa Istvána Bibóa pod zajedničkim naslovom »Bijeda malih istočnoeuropskih država«. Sarajevski filozof Gajo Sekulić nedavno je u povodu ovoga sveska »Rukoveti« napisao: »Za mene je bio od neprocjenjive važnosti osamdesetih godina ... on me je osnažio da mislim o pretpostavkama mirovnog diskursa u jednoj studiji UNESCO 1986. godine. Tokom opsade Sarajeva jedva sam je pronašao u stanu bez prozorskih stakala sa folijama UNHCR-a. Bibóovo određenje konkurencije dva principa međunarodnog prava pri građenju mirovnih sporazuma, odnosno 'dobrog mira' –

državni suverenitet i pravo naroda na samodređenje – pomagali su mi na životan način da pokušam razumjeti kako provale etnonacionalističkog nasilja u BiH i Jugoslaviji, tako i sramno neznanje i nemoral većeg dijela aktera svijeta uključenih u yu-križu ... On je (Ábel Dési) bio most ka Lukácsu i budimpeštanskoj školi u vremenu kada je uništena 'Korčulanska škola', a mnogi intelektualci marginalizirani i maltretirani, a Subotica sa Ábelom i RU-om otvorila vrata diskriminiranim ljudima. U sjećanju su mi naročito neke javne tribine s Milanom Kangrgom«.

U povodu smrti Ábela Désija očitovale su se mnoga poznata imena, budući da je bio osobnost po kojoj se Subotica kao grad pamtila u najboljem svjetlu. Među ostalima svojedobno je bio u kontaktu i prepisci sa filozofom Györgyem Lukácsom i njegovim kasnije vodećim sljedbenicima Ágnes Heller i Ferencom Fehérom, nadalje s Gajom Petrovićem, Kasimom Prohićem, Gajom Sekulićem, Milanom Kangrgom, Vanjom Sutlićem, Miladinom Životićem, Ljubom Tadićem, Mihailom Markovićem, Nebojšom Popovim, Milenom Perovićem i dr. Svaki susret s Ábelom Désijem bio je zapravo razgovor o knjigama i ljudima, o neostvarenoj i nedosanjanoj čovjekovoj potrebi za slobodom. Godišnjica njegove smrti bit će obilježena danas (petak, 27. veljače) u 12 sati u dvorani 213 Otvorenog sveučilišta u Subotici.

Milovan Miković

Gradski muzej u potpunosti preseljen u novu zgradu

Konačno u svom prostoru

Gradski muzej u Subotici u potpunosti je preseljen u novu zgradu. Nakon četrdeset godina muzej je dobio svoju zgradu i sada zaposleni imaju više mogućnosti i prostora građanima približiti umjetnost. Za sve Subotičane kustosi pripremaju iznenađenje za Noć muzeja koji će biti održan u svibnju. Nakon nekoliko mjeseci svi predmeti su preneseni u depoe nove zgrade. Nova zgrada pruža više mogućnosti a jedna od njih je dvorište koje će tijekom ljetnih mjeseci koristiti za izložbe. Ukoliko i tavan bude preuređen nadaju se i većoj stalnoj postavci. Prema riječima Ildike Lovas, svi gradovi kao i veće općine imaju zasebne zgrade za muzej, stoga je bilo vrijeme da i naš

grad dobije zgradu koja će imati veće prostorije. Prije nekoliko godina u muzeju je bila organizirana izložba voštanih figura gdje mnogi nisu uspjeli ući. Zahvaljujući novom prostoru do takvih situacija više neće dolaziti. Trenutačno je postavljena gostujuća izložba iz Muzeja afričke umjetnosti koja je vezana uz ukrašavanje tijela i slike na stijenama. Nakon nje slijedi likovna izložba, a u svibnju za Noć muzeja priprema se i veliko iznenađenje.

Podsjetimo, nova lokacija Gradskog muzeja je na Trgu sinagoge u nekadašnjoj zgradi tiskare Minerva.

U Subotici održan Bal gradonačelnika s rekordnim odzivom i prihodom

Pobjeda humanosti

Do sada nezabilježen broj gostiju na ovogodišnjem Balu gradonačelnika dokaz je koliko Subotičani podržavaju ideju humanosti. Bal gradonačelnika održan je u subotu, 21. veljače, u Maloj gostioni na Paliću, a ovogodišnja donacija namijenjena je uvođenju grijanja u dnevnom boravku ispostave specijalne škole »Žarko Zrenjanin« u Banijskoj ulici. Ove je godine domaćin ovoga bala po prvi put bio gradonačelnik Subotice *Saša Vučinić* sa suprugom. On je, otvarajući bal, naglasio humanost posjetitelja: »Dolaskom na ovaj bal pokazali ste kako čuvate čovjeka u sebi. To je nešto najznačajnije. Očekujem da svojim dobrim raspoloženjem proslavite čovjeka u sebi. Subotica je grad ljudi koji njeguju ideju čovjekoljublja. Osobito je potrebno tu lju-

bav iskazati onda kada se radi o ljudima koji nemaju ili ne mogu ono što ostali mogu. Tada je obveza veća i značajnija.«

Za ovogodišnji Bal gradonačelnika prodano je 245 ulaznica. Od nekadašnjih gradonačelnika na balu je bio nazočan samo njegov utemeljitelj József Kasza. Gosti su se zabavljali uz kvintet Gábora Bunforda i vokalnu solisticu Svetlanu Paladu, potom je nastupila mlada pop zvijezda iz Mađarske Henrietta Dér, pa novosadska flamenko trupa »La sed gitana« i specijalni gosti, asovi ex YU glazbene scene *Dejan*

Cukić i *Aki Rahimovski*. U ponoć je organizirana humanitarna tombola, za koju su nagrade osigurala renomirana subotička poduzeća.

Na ovogodišnjem Balu gradonačelnika prikupljeno je 540.000 dinara za dnevni boravak osnovne i srednje škole »Žarko Zrenjanin«, priopćio je Vučinić. Od svih dosadašnjih balova gradonačelnika to je najveći iznos, a i odziv gostiju bio je rekordan. Ta sredstva su više nego dovoljna za završetak uvođenja grijanja u objekt u Banijskoj ulici, jer će ostati i za kupovinu stola za sito-tisak, kao i za neke druge namjene, o čemu će odlučivati u školi. Dio sredstava je već uplaćen školi, a drugi dio bit će uplaćen kada svi plate ulaznice za bal. Vučinić

je rekao kako je cvijeće, koje je na balu dobila njegova supruga, podijeljeno našim najstarijim sugradankama u Gerontološkom centru.

H. R.

Skupština Grada prihvatila programe rada većine javnih poduzeća

Bez suglasnosti samo za Direkciju za izgradnju grada

Vijećnici Skupštine Grada dali su suglasnost na programe rada javnih poduzeća, te dali suglasnost na imenovanje nekoliko direktora javnih poduzeća. Na sjednici održanoj 19. veljače, na prijedlog *Petra Balaževića* iz DS-a s dnevnog je reda skinuta točka koja se odnosila na davanje rješenja o planu poslovanja Direkcije za izgradnju grada. Iako je prijedlog prošao na Gradskom vijeću, iz koalicije Za europsku Suboticu zatraženo je od Direkcije da dostavi fizički

plan poslovanja, točnije koliko čega i gdje će biti izgrađeno, s obrazloženjem da je to jedino poduzeće koje se bavi investicijama u gradu. Iako je počela s pola sata zakašnjenja, sjednica Skupštine Grada bila je prilično efikasna, jer su sve točke usvojene za dva i pol sata. Iz lokalnog parlamenta najavljuju novo zasjedanje u ožujku, koje ovisi o sjednicama Gradskog vijeća i prijedloga koji se dostavljaju Skupštini.

H. R.

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata predstavljen udrugama kulture iz sela s područja grada Subotice

Udruge pozvane na suradnju

U okviru promotivnih aktivnosti, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata (ZKVH) je u prošlu srijedu, 11. veljače predstavio plan svoje djelatnosti predstavnicima hrvatskih udruga kulture iz sela s područja grada Subotice. Predstavljajući u sjedištu Zavoda nazočili su članovi uprave HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta, HKUD »Ljutovo« iz Ljutova, HUK »Lajčo Budanović« iz Male Bosne, HKUD »Đurđin« iz Đurđina, te pojedinci iz MZ Bikovo i MZ Palić.

O ustroju novoutemeljene ustanove i planovima njezina rada govorio je ravnatelj Zavoda *Tomislav Žigmanova*, istaknuvši da će ZKVH kroz projekte i programe, u koje će, među ostalim, biti uključene i udruge, raditi na oč, promicanju i razvijanju kulture u zajednici. Bavljenju kulturom vojvođanskih Hrvata, kako je istaknuo, pristupit će se na znanstveno utemeljen i suvremen način.

Po pitanju konkretnih projekata, najavljen je rad na uspostavljanju arhiva kulture vojvođanskih Hrvata, izrade cjelovite bibliografije te postavljanju internetskih stranica Zavoda. U tom kontekstu, predstavnici udruga pozvani su da za potrebe arhiva dostave materijale koje posjeduju (pozivnice, plakate, značke, audio i video snimke...).

Prigodom predstavljanja nazočnima su se obratile i djelatnice Zavoda – menadžerica kulturnih aktivnosti *Katarina Čeliković* i administrativno-poslovna tajnica *Ljiljana Dulić*.

D. B. P.

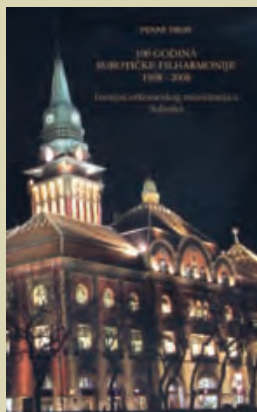
Knjiga povodom jubileja

Dokument o stoljeću Subotičke filharmonije

Nakon što je prošle godine proslavila veliki jubilej – 100. obljetnicu od osnutka – Subotička je filharmonija nedavno dobila još jedan prilog o svojem stoljeću dugom postojanju. Riječ je o knjizi »100 godina Subotičke filharmonije«, čiji je autor *Tibor Pekar*, dugogodišnji koncert-majstor Subotičke filharmonije i profesor violine u mirovini. U pitanju je zapravo prijevod knjige »A zenekari muzsikálás kétszáz éve (1803–2003) Szabadkán« objavljene 2005., koja je tako u nešto dopunjenom izdanju sada dostupna i čitateljima na srpskom jeziku.

U pet poglavlja *Tibor Pekar* obrađuje glazbeni život Subotice – od 1803. do 1908. godine, razdoblje do Prvog svjetskog rata, u vrijeme između dva rata, te poslijeratno razdoblje sve do 2007. godine. Posljednje poglavlje posvećeno je Subotičkom komornom orkestru, koji je činio dio Subotičke filharmonije.

Knjiga je predstavljena u utorak u Velikoj vijećnici Gradske kuće. Osim autora, na predstavljanju knjige govorili su *Miroslav Jovančić*, direktor Subotičke filharmonije, *Gabriella Égető*, dugogodišnja ravna-

teljica i umjetnička voditeljica zbora »Pro musica« i *Mirko Gottesmann*, prevoditelj knjige na srpski jezik.

Knjiga »100 godina Subotičke filharmonije« može se kupiti u Suvenirnici te u svim subotičkim knjižarama po cijeni od 300 dinara.

D. B. P.

Konferencija za tisak Centra za socijalni rad

Centar za socijalni rad planira u 2009. godini obaviti ukupno 59.700 poslova i pružiti ukupno 27.224 oblika mjera i usluga socijalne zaštite za 7.430 korisnika, rečeno je na konferenciji za tisak održanoj 24. veljače u Subotici, na kojoj su javnosti predloženi Izvješće rada u protekloj 2008. godini i Program rada u tekućoj 2009. godini.

Okupljenim predstavnicima medija obratili su se sociologinja *Danijela Zvekić*, član GV za socijalnu skrb *Oskar Szemesi* i ravnateljica Centra za socijalni rad *Ljiljana Popović*, pojašnjavajući brojna pitanja u vezi rada ove ustanove i korelacije određenih aktivnosti, koje se vrše u suradnji s tijelima lokalne samouprave. Iz bogate evidencije obavljenih poslova tijekom protekle godine (ukupno 53.328 za 6.908 osoba), taksonomski su navedene usluge poput 548 isplaćenih naknada, 94 pokopa, 94 prekida trudnoće, 157 besplatnih autobusnih karata, 157-ero djece smještene u predškolsku ustanovu, 1.088 obitelji je dobilo po 1 tonu ugljena, 1.250 obitelji pakete hrane, a 160 obitelji higijenske pakete.

Također, u okviru projekta »Fond za budućnost« 9-ero djece bez roditeljske skrbi u srednjoškolskom uzrastu dobilo je stipendije i za njih je bilo osigurano besplatno ljetovanje u Grčkoj, dok je 225 lica bez roditeljske skrbi udomljeno u 139 hraniteljskih obitelji.

Planirane poslove za centar će izvršavati 44 stručna radnika i 14 radnika zajedničke službe, uz pomoć ročnika na civilnom odsluženju vojnog roka. Planira se, između ostalog, i početak rada projekta »Dnevni centar za djecu s poremećajima u ponašanju« i veće posvećivanje uključivanju u normalni život osobama oboljelim od HIV-a, te sudjelovanje u planu izrade akcijskog plana razvoja socijalne zaštite na gradskoj razini.

D. P.

DSHV pojačao »nepolitičke« aktivnosti

Stranka mora imati svoju politiku i u njezinu provedbu mora uložiti najveći napor, no sve više treba imati odgovore i na svakodnevne životne probleme članova, ali i šire zajednice, kaže predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić* objašnjavajući sve učestalije skupove posvećene tzv. nepolitičkim temama.

»Mi smo konstantno s našim narodom, živimo s njim i iz njega stranka crpi svoje kadrove. Osjetila se stoga potreba da svoje aktivnosti proširimo i izvan politike«, rekao je Kuntić. Poslije nekoliko susreta organiziranih za poljoprivrednike u utorak je u sjedištu DSHV-a organizirano mjerenje razine šećera u krvi i predavanje o rizicima dobivanja šećerne bolesti. »Teška socijalna situacija koja uzrokuje loš način ishrane, pa i loš način života, jedan je od razloga koji je mene ponukao da predložim ovakvu akciju«, kaže predsjednica Foruma žena DSHV-a, koji je bio organizator ovoga predavanja, *Marijana Čović*.

Predavanje o šećernoj bolesti i rizicima za njezino nastajanje održala je doktorica *Marija Mandić*, koja kaže da pozdravlja svaku inicijativu koja za cilj ima unapređenje zdravlja ljudi. Ničeg spornog nema u tome što to inicira stranka, ističe doktorica. A da ima razloga za permanentnu kontrolu i edukaciju stanovništva pokazuju dosta porazni podaci: »U Vojvodini postoji najveći rizik od dijabetesa, odnosno šećerne bolesti. Primijećeno je da postoji skoro dvostruko više onih oboljelih nego registriranih, upravo zato što je malo ovakvih akcija i promocija ranog otkrivanja dijabetesa«. Akciji mjerenja šećera u krvi i predavanje o toj temi u utorak se odazvalo 30 članova i simpatizera stranke, uglavnom članica Foruma žena DSHV-a.

J. S.

Produžetak radova

Gradska knjižnica iz Subotice obavještava korisnike da posudbeni odjel neće početi raditi 25. veljače kako je planirano, zbog objektnih poteškoća u izvođenju radova ličenja prostorija. O točnom datumu početka rada ovoga odjela građani će biti pravodobno obaviješteni.

Zabrinutost zbog kaznenih djela

U Subotici se broj najtežih kaznenih djela povećava iz dana u dan. Liga socijaldemokrata Vojvodine, Gradski odbor Subotica, izražava zabrinutost zbog ovakvog stanja u gradu i inzistira na brzim i efikasnim promjenama u radu institucija koje su mjerodavne u ovim situacijama, kao i njihov koordinirani rad, koji neće biti zabilježen samo kao statistički podatak. Nije dovoljno samo da se pokrenu postupci protiv počinitelja i da se na tome završi rad nadležnih. Reagiranjem mora biti efikasnije, a mjere oštrije. Neophodna je i suradnja s institucijama koje mogu pomoći u prevenciji ovih nemilih događaja.

Prosvjed KK Spartak

Prije prvenstvenog susreta Srpske košarkaške lige u petak, 20. veljače, igrači i vodstvo KK Spartaka iz Subotice izrazili su prosvjed zbog napada na svog igrača *Miladina Krstića*, koji je nedavno ranjen ubodom noža. Prosvjedu su se pridružili i predstavnici ostalih subotičkih sportskih kolektiva, kao i svi nazočni u prepunom gledalištu, u kojem su bili i brojni gradski dužnosnici predvođeni gradonačelnikom *Sašom Vučinićem*. Obitelj ozlijeđenog mladog igrača zahvalila je na podršci, a igrači

Spartaka su potom u publiku bacili majice s natpisom »Stop nasilju«, u kojima su istrčali na parket pred početak prvenstvenog duela.

»Željeli smo na ovaj način izraziti prosvjed zbog napada na našeg igrača i poslati poruku javnosti da se zaustavi nasilje, te se ujedno zahvaljujem i svima koji su nam se pridružili u akciji«, rekao je u kraćoj izjavi Goran Banjanin, član uprave KK Spartak iz Subotice.

D. P.

Slike na svili s motivima mora

U izložbenoj galeriji Muzičke škole u petak, 20. veljače, otvorena je izložba slika *Nele Horvat* rađenih u tehnici batik pod nazivom »Impresije«.

Ovo je treća samostalna izložba Nele Horvat, koja se ovom rijetkom granom slikarstva bavi preko dvadeset godina. Ova Subotičanka, koja je preko obitelji vezana za more, prenijela je svoje impresije na svilu i mnogobrojnim ljubiteljima ove rijetko korištene slikarske tehnike prikazala krasne motive s mora.

Rad u batiku, ovoj rijetkoj i zahtjevnoj tehnici slikanja, autorica je svladala kod profesorice *Jadranke Kostić* u Beogradu. Nakon Subotice, izložba se seli u Sentu, a zatim u Beograd.

LJ. V. L.

Trening za novinare

Misija OEES-a u Srbiji organizirala je u srijedu 25. veljače, trening za novinare na temu korištenja prava na slobodan pristup informacijama od javnog značaja u borbi protiv korupcije na lokalnoj razini. Trening je održan u Plavoj vijećnici subotičke Gradske kuće, a predavači su bili: *Rodoljub Šabić*, povjerenik za informacije od javnog značaja, *Zlatko Minić*, urednik BETA, *Miroslav Janković*, koordinator Sekcije za nove medije i medijski pravnik u Misiji OEES-a.

D. P.

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Mata Matarić izabran u Gradsko vijeće Sombora Priznanje za Hrvate somborskog kraja

SOMBOR – Predsjednik somborske podružnice Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini *Mata Matarić* imenovan je za člana gradske vlade. Matarić kaže kako je ovo imenovanje veoma važno za Hrvate ovog dije-
la Vojvodine, jer sudjelovanje u izvršnoj vlasti jamči izvornost zbivanja
i prenošenja na našu zajednicu.

»Mi smo danas imali čast na neki način promovirati našu politiku, koja je tolerantna i poštena prema svima. Dobio sam apsolutnu podršku svih delegata, nitko nije bio protiv mog imenovanja za člana Gradskog vijeća. To je za mene čast i znat ću to cijeniti u budućem radu«, rekao je za Hrvatsku riječ Mata Matarić.

Mata Matarić je na novu dužnost izabran na sjednici Skupštine Grada Sombora održanoj u četvrtak, 19. veljače.

Z. G.

Tribina u Rumi o aktualnostima u poljoprivredi Vremenski uvjeti kao bitan čimbenik proizvodnje

RUMA – »U domaćoj poljoprivrednoj proizvodnji često se ne koriste povoljni vremenski uvjeti, kako bi se povećala proizvodnja«, - rekao je profesor *Branko Marinković* poljoprivrednim proizvođačima na predavanju održanom u Rumi. On je dodao kako je jako bitno primijeniti odgovarajuće agrotehničke mjere, svake godine ovisno o vrsti vremenskih uvjeta.

Predavanje je održano u suradnji s Institutom za ratarstvo i povrtlarstvo u Novom Sadu, a tema su bile aktualnosti u poljoprivredi. Osim Branka Marinkovića govorio je i profesor *Miroslav Malešević*, koji je, s druge strane, govorio o elementima tehnologije proizvodnje pšenice i osobito istaknuo kako se kod proizvodnje žitarica mora voditi računa o vremenu sjetve, kao i da gnojidbu parcela treba obavljati racionalno, i to u skladu s rezultatima analize zemljišta, a sve u cilju izbjegavanja nepotrebnih gubitaka i troškova.

O novim sortama povrtlarskih kultura (paprika, kupus, rajčica, krastavac, luk, češnjak, grah, boranija, itd.) govorio je *Đuro Gvozdenović*, dok je profesor *Dorđe Jocković* na samom kraju sve nazočne upoznao o najnovijim hibridima kukuruza koji se u Insitutu proizvode.

Nikola Jurca

Nevolje mještana Stanišića i Svetožara Miletića Nasilni nomadi štetočine

STANIŠIĆ – Žitelji pograničnih mjesta Stanišić i Aleksa Šantić već su nekoliko godina izloženi nesvakidašnjoj pošasti. Naime, u njihovim se atarima napasa 4-5 tisuća ovaca. Budući da na tom potezu nema pašnjaka, ovce se napasaju na strnjistima, ugarima i poljima pšenice. Nomadi su nasilno nastrojani i ne libe se napasti svakog tko bi ih ometao u njihovom djelu. Poseban problem predstavlja to što čobani sijeku remize, drvorede i vjetrozaštitne pojaseve koje je sadila lovačka udruga i poljoprivredna zadruga. Nasade, koji su tu da pruže utočište divljači i spriječe eroziju tla, oni nemilice sijeku za svoje potrebe. Nije teško zamisliti koliko štetu tolika stada čine na zasijanim poljima.

Osim toga, nomadi za sobom ostavljaju lešine uginulih životinja koje su leglo zaraze, njih zatim proždiru divlje životinje i psi lutilice koji poslije dolaze do sela. U vezi ovog pitanja intervenirano je žalbom Republičkoj poljoprivrednoj komisiji, ali to nije dalo nikakvih rezultata. Mjerodavni su gluhi za naše probleme.

Podrijetlo nomada i njihovih stada ostaje enigma. Naglaba se o tome

da dolaze iz BiH te da ih netko propušta preko Rače. Bilo kako bilo, stanovnici ovih mjesta izloženi su samovolji nasilnika i za sada se ne nazire nikakvo rješenje, uglavnom zato što oni koji bi trebali djelovati za to nemaju volje.

S. Tadić

Uključiti se u izbore

STANIŠIĆ – Druga sjednica Odbora Mjesne organizacije DSHV u Stanišiću održana je 16. veljače u maloj dvorani Doma kulture u Stanišiću.

Donijete su sljedeće odluke: MO aktivno uključiti u izbore za Savjet Mjesne zajednice, započeti aktivnosti oko reaktiviranja rada KUD »Vladimir Nazor«, pružiti punu logističku potporu Inicijativnom Odboru za osnivanje Udruge dalmatinskih Hrvata na pokrajinskoj razini, da se u selu održe večeri novijeg hrvatskog filma u suradnji sa Generalnim konzulatom RH u Subotici, Domom kulture i OŠ u Stanišiću u travnju mjesecu dati puna potpora CRO-MEDIJI pri snimanju priloga o Hrvatima u Stanišiću, nastaviti s animiranjem Hrvata, a pogotovu mladih, u cilju učlanjenja u DSHV, animiranje proširiti i na Ridicu i Gakovo, te pružiti pomoć članstvu DSHV u Svetožaru Miletiću oko pripreme izvanredne Skupštine Mjesne organizacije.

I. K.

U Beogradu održan Međunarodni pčelarski sajam Predstavljena najnovija svjetska kretanja

BEOGRAD – Na Međunarodnom pčelarskom sajmu u Beogradu, održanom 14. i 15. veljače, bila je izložena i prodavana suvremena pčelarska oprema, literatura i pčelinji proizvodi. Na sajmu se predstavio veliki broj domaćih i inozemnih izlagača iz – Srbije, Hrvatske, BiH, Slovenije i Bugarske.

Sajam je otvorio predsjednik SPOS-a *Rodoljub Živadinović*, a nakon otvorenja otpočeo je međunarodni seminar za pčelare »Složno u budućnost« s temom suzbijanja varoe (pčelinji krpelj), bolesti pčela i tehnike pčelarenja.

Zapaženo i dobro prihvaćeno predavanje održao je dr. *Zlatko Tomljanović* iz Hrvatske.

Nazočni su upoznali najnovija svjetska stremljenja u području pčelarstva. Naglasak je stavljen na efikasno suzbijanje pčelinjih bolesti i parazita uz istovremeno održanje visoke kakvoće pčelinjih proizvoda.

Dr. Zlatko Tomljanović prikazao je stanje pčelarstva u Hrvatskoj, govorio je o poticajima koje tamošnji pčelari primaju, kao i o situaciji u kojoj će se naći ulaskom u EU i mjerama koje kane poduzeti (budući da 2014. moraju drastično smanjiti poticaje za pčelarstvo, pčelu namjeravaju staviti na popis ugroženih životinja i time ishoditi veće subvencije).

Kupcima je na tezgama dijeljen DVD-film »Zdravlje iz košnice«. Naj srećniji kupac dobio je na dar bure meda.

S. Tadić

Formiran organizacijski odbor projekta »Šokci i baština«

Zajednički projekt Šokaca iz triju država

*Institucije kulture Hrvata Šokaca iz bačkog Podunavlja i u ovu godinu ulaze sa zajedničkim projektom *
U projekt će se uključiti HKD »Napredak« iz Tuzle, BiH i Hrvatska manjinska samouprava Santovo, Mađarska *
Utvrđen kalendar manifestacija za 2009. godinu*

Na sjednici održanoj u prostorijama OŠ »Bratstvo i jedinstvo« u Somboru formiran je organizacijski odbor projekta »Šokci i baština«. Nazočni su jednoglasno prihvatili ideju da sudjeluju KUD »Napredak« iz Tuzle i Hrvatska manjinska samouprava iz Santova uz konstataciju, kako će uključivanje ovih dviju institucija samo dati na težini cjelokupnom projektu i formalno mu osigurati status međunarodnog i međuregionalnog. Za predsjednicu odbora izabrana je Marija Šeremešić iz Sombora, a za portparola Ivan Andrašić iz Sonte.

POKROVITELJI: Sukladno dogovoru na radnom sastanku u Baču, Šeremešićeva je bila na preliminarim razgovorima glede pokroviteljstva u Zavodu za kulturu vojvodanskih Hrvata, u Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Subotici, te u HNV-u. U izvješću nazočnima istaknula je povoljne ocjene ovakvog oblika suradnje izrečene od strane čelnika institucija koje je posjetila, te o potrebi uspostavljanja kontakata s HMI glede supokroviteljstva i NIU »Hrvatska riječ« glede medijskog pokroviteljstva. U opsežnoj, ali iznimno konstruktivnoj raspravi iskazano je zadovoljstvo odjekom prošlogodišnjeg zajedničkog projekta »Tragovima Šokaca od Gradovrha do Bača 1688.-2008.«, koji je pokazao koliko potencijala postoji u šokačkim udrugama i koliko ujedinjene mogu postići. »Iza nas je teška godina, ali godina u kojoj smo svima pokazali koji je pravi put do uspjeha. Mi Šokci sebe ćemo uvijek tako nazivati, ponosni smo na svoje ime, ali jednako tako i na svoje hrvatsko podrijetlo. Podjele na Šokce i Hrvate strane su nam i raduje me što niti u jednom segmentu nismo nositelji podjela u našoj nacionalnoj zajednici. Uostalom, svako od šest mjesta u šokačkom Podunavlju ima svoju udrugu s jasno naznačenom nacionalnom odrednicom, a ovako

ujedinjeni u svojim aktivnostima postajemo čimbenik kojega nitko ne može zanemariti«, istaknuo je predstavnik »Kranjčevića« Josip Kolar. U nastavku jednoglasno je potvrđen naziv »Šokci i baština«, a dogovoreno je da se za sljedeći

himna »Šokadija« obvezno izvodi na otvorenju manifestacija koje će se organizirati u okviru projekta »Šokci i baština«, a o uporabi na ostalim manifestacijama odlučivat će organizatori. Ustrojen je i preliminarni kalendar manifestacija

Ujedinjeni u aktivnostima: Šokci iz podunavlja

sastanak pripremi i logo projekta u idejnom rješenju.

PROGRAM MANIFESTACIJA: Jednako tako dogovoreno je da svečana pjesma Sončanke Božane Vidaković »Šokadija« postane himna šokačkih institucija kulture. Na prijedlog prof. Zvonka Tadijana odlučeno je da se

koje će biti obuhvaćene projektom. Tako će HKUPD »Matoš« 9. svibnja u Plavni organizirati izložbu etno-zaostavštine i kulturno-umjetnički program, Sonta će biti domaćinom manifestacije posvećene izradi narodnog ruha 23. svibnja, »Mikini dani« u Bačkom Bregu bit će održani 20. lipnja, a »Dukat«

u Vajskoj za kraj srpnja priprema igrokaz »Šepa« od Antuna Karagića. Za »Susret Šokadije« u Baču predviđena je trodnevna manifestacija od 28. do 30. kolovoza, a u Bačkom Monošturu 11. listopada »Zavitni dan«. U studenom će UG »Urbani Šokci« u Somboru prirediti dvodnevnu manifestaciju pod nazivom »Od gajdi do tambure«, koja će obuhvatiti predavanje Julija Njikoša, demonstraciju tamburaškog orkestra Somborca Đure Parčetića, te koncert tamburaškog orkestra »Pajo Kolarić« iz Osijeka i Vere Svobode. Na koncu sastanka predsjednica Marija Šeremešić upoznala je odbor s »Pismom dobrih namjera« upućenim institucijama hrvatske nacionalne zajednice. U pismu je izraženo nezadovoljstvo principima raspodjele financijskih sredstava u okviru zajednice. »Ovo pismo uputili smo zbunjeni principima raspodjele financijskih sredstava po natjecajima Pokrajinskog tajništva za upravu, propise i nacionalne manjine i Pokrajinskog tajništva za kulturu. Nezadovoljni smo preraspodjelom sredstava od strane povjerenstva HNV-a već kad je Pokrajina odobrila projekte. Jasno mi je da su odobrena sredstva mala i da svaka udruga nastoji nešto dobiti, no nejasna su mi tumačenja načina raspodjele. HNV bi se trebao izboriti u Pokrajini za povećanje sredstava koje naša nacionalna zajednica uopće i dobije. Mi smo, konkretno, na tri natječaja prijavili tri projekta, koji su prošli, da bi nam kasnije u HNV-u bilo rečeno kako smo sredstva dobili po jednom, pa ne možemo i po drugom. To me navodi na razmišljanje kako nije bitna kvaliteta projekta, nego stvaranje prividnog zadovoljstva u udrugama. To naše probleme ne može riješiti, može samo stvoriti zabunu kod onih koji se ponašaju sukladno važećim normama«, kaže za Hrvatsku riječ predsjednica Marija Šeremešić.

K. P.

Sudionici projekta

U projekt su uključene institucije kulture šokačkog Podunavlja: UG »Urbani Šokci« iz Sombora, KPZH »Šokadija« iz Sonte, KUDH »Bodrog« iz Bačkog Monoštora, HKPD »Silvije Strahinir Kranjčević« iz Bačkog Brega, HKUPD »Mostonga« iz Bača, HKUPD »Dukat« Vajska-Bođani i HKUPD »Matoš« iz Plavne. Raduje podatak o želji za izravno uključivanje u ovaj projekt HKD-a »Napredak« iz Tuzle, BiH i Hrvatske manjinske samouprave Santovo, Mađarska, izraženoj u pisanoj formi.

Glumci-amateri iz Sonte gostovali u Svetožaru Miletiću

Pljesak za uspjelu predstavu

Dramska skupina KPZH »Šokadija« oduševila publiku u Svetožaru Miletiću Vrckave replike, geg i grimasa, uz izuzetno raspoložene tamburaše, priuštili gledateljima cjelovit užitak * Uspjeli test pred put u Hercegovac*

Hrvatsko-bunjevačko kulturno-umjetničko društvo »Lemeš« priredilo je svojim sumještanima još jedan nezaboravan doživljaj. U subotu, 21. veljače, ugostilo je u Svetožaru Miletiću dramski odjel Kulturno-prosvjetne zajednice Hrvata »Šokadija« iz Sonte. U dvorani mjesnog Doma kulture Sončani su izveli predstavu »I knez je pofalijo« autora Ivana Andrašića. Osamdesetak gledatelja pomno je pratilo zbivanja

na pozornici, a povremenim burnim pljeskom i nagrađivalo uspjele scene, replike ili gegove glumaca. »Naša je publika željna ovakvih događanja. Humor i satira su ljudima jako potrebni, svima je dosta i politike i lopovluka i nasilja. Sončane ne gledam prvi put, predstava je rađena u njihovom već prepoznatljivom stilu. Replike su im vrckave, a osobito mi se dopada njihova izvorna ikavica. Vidjela sam i nekoliko za mene novih redateljskih rješenja«, kaže predsjednica HBKUD-a »Lemeš« Marija Bagi. Nakon dvomjesečnih priprema ovo je Andrašićevoj ekipi bio prvi izlazak na daske u ovoj sezoni, a već u petak, 27. veljače, čeka ih ozbiljan ispit na XV. dani pučkog teatra u Hercegovcu, Republika Hrvatska. »Ekipa je pokazala ozbiljnost, iako smo nastupali u maloj dvorani pred osamdesetak gledatelja, ali, s druge strane, pred gledateljima koji znaju što je drama, koji osjete kad treba zapljeskati, a kad je potrebna tišina. Mislim da u Hercegovac odlazimo maksimalno 'našpanani', uvijek željni dokazivanja. Predstava je pokazala kako su glumačke izmjene u odnosu na prošlu sezonu ostale bez posljedica, Mata Zec i Sanja Andrašić u cijelosti su ispunile moja očekivanja«, kaže za Hrvatsku riječ autor i redatelj predstave Ivan Andrašić.

K. P.

DSHV organizirao savjetovanje u Somboru Obnova registracije poljoprivrednih gazdinstava

Na području Sombora registrirano je 8061 gazdinstvo, a rok za obnovu upisa u registar istječe 31. ožujka, rečeno je na savjetovanju u Somboru, koje je za tamošnje poljoprivrednike organizirala somborska podružnica DSHV-a. Tema savjetovanja, održanog 17. veljače u Hrvatskom domu, bila je obnova registracija poljoprivrednih gazdinstava za 2009. godinu, a predavači

su bili načelnik Uprave trezora Sombor Vajo Rapaić, voditelj ekspoziture Sombor Miroslav Kovačić i David Stevančev iz Uprave trezora Sombor.

Vajo Rapaić je naglasio kako postoje dva organizacijska oblika poljoprivrednog gazdinstva: komercijalno, koje je tržišno usmjereno i koje može dobiti određene subvencije, premije ili financijski poticaj od strane države, te nekomercijalno poljoprivredno gazdinstvo, koje je netržišno usmjereno. Nositelji netržišnog poljoprivrednog gazdinstva su osobe starije od 65 godina i imaju svojstvo osiguranika zemljoradnika preko Republičkog fonda za mirovinsko i invalidsko osiguranje, ili su u poljoprivrednoj mirovini.

Druga novina je status, koji može biti aktivan ili pasivan. Aktivan status ima svako registrirano gazdinstvo, koje redovito izmiruje svoje obveze i redovito obnavlja registraciju. Oni koji ne obnavljaju registraciju i ne izmiruju ranije preuzete obveze na osnovi kredita, subvencija koje treba dijelom vraćati, oni koji daju lažne podatke Upravi za trezor ili ne poštuju pravila Ministarstva poljoprivrede, spadaju u pasivan status. Taj status traje sve dok se ne uklone uzroci uvođenja u ovaj status.

Već tijekom samog predavanja uslijedila je žučna rasprava poljoprivrednika iz Sombora i okolice.

Z. G.

IN MEMORIAM

Otišao je još jedan od djelatnika hrvatskog naroda u Mađarskoj

ANTUN MUJIĆ

Bikić 21. 12. 1927. – Kalača 13. 2. 2009.

Na groblju u Bikiću (Bácsbokod) 19. je veljače pokopan Antun Mujić, dugogodišnji predsjednik Bajske bunjevačke čitaonice iz Baje, kao i dugogodišnji predsjednik Hrvatske manjinske samouprave u Bikiću.

Osnovnu školu je završio u Bikiću i Bačalmašu (Bácsalmás), maturirao je u Baji, Zippernovskij tehnikum u Pečuhu (Pécs), a Višu financijsku školu u Budimpešti.

Odlaskom u mirovinu počinje njegov veoma aktivan društveni rad u Bajskom trokutu poslije pada berlinskog zida i uvođenja višestranačkog demokratskog sustava, pa je tako

osnivač 1988. godine Saveza Hrvata u Mađarskoj, zastupnik je Hrvatske državne samouprave u Mađarskoj, predsjednik je Hrvatske manjinske samouprave, predsjednik Bajske bunjevačke katoličke čitaonice, član Hrvatskog svjetskog kongresa te zastupnik u Samoupravi Bikića.

U kapeli na mjesnom groblju od Antuna Mujića oprostio se gradonačelnik Bikića István Mészáros, koji se u podužem govoru osvrnuo na zasluge pokojnika. Pogrebni obred vodio je vlč. Lászlav Béácsmász iz Szekszarda.

LJ. V. L.

Obnova pokladnih običaja u Plavni

Stavi masku na svoje lice, ali ne i na svoje srce!

Iako pokladno vrijeme traje od Bogojavljenja do Pepelnice, u Plavni se pokladni običaji svode na svega tri dana: nedjelju, ponedjeljak i utorak pred Čistu srijedu. Plavanci smatraju da je to oproštaj od veselja, plesa, lijepog oblačenja pa i dobre hrane i pića. Zato se u ta tri dana treba još dobro zabaviti, proveseliti, najesti i izludirati. Nekada je sve to bilo mnogo sadržajnije i zanimljivije. U Plavni su u vrijeme poklada šokački Hrvati, Nijemci i Mađari odlazili jedni drugima u bircuze, sjedili jedni s drugima za istim stolom, zabavljali se i plesali. Za

nja privlačila veliku pozornost, ali ona je dugo vremena visila u ormarima ili složena u kutijama, čekajući da je eventualno netko jednom i obuče. Ovo je bila prava prigoda da se ovo naše kulturno blago predstavi javnosti. Iako se možda čini da je to samo vanjski čin, zasigurno je ova sv. misa postala mnogo svečanija, a susret s Gospodinom dublji i bogatiji. Tako su »lipe tute« pridonijele jačanju vjere, ljubavi prema bližnjemu i našoj prošlosti, a samim tim su ojačale i temelje naše budućnosti. Da duhovni doživljaj bude još bogatiji, pobrinuo se ženski zbor

balu su se plesale razne igre među kojima i »dame biraju«. Djevojke i momci otišli bi kućama presvući se za večeru. Dok su plesači večerali svirci su svirali onima koji su sjedili za stolom. Zabava je trajala duboko u noć, a neki su ostali do jutra u gostionici.

Ove godine »Matoš« je osmislio pokladni ponedjeljak malo drukčije, prilagodio ga trenutačnim mogućnostima. U popodnevnom satima organizirana je dječja skupina maskara – tuta pod vodstvom voditeljice mlade skupine Društva *Evice Bartulov*. Dječja povorka tuta privukla je mnoge radoznale

su »Matoševi« tamburaši uz svirku i pjesmu čuli su se i razni zvuci zvana, bakaruša, klepetala... Sve je to privlačilo pozornost brojnih žitelja mjesta a poneki su izlazili iz svojih kuća i pozdravljali sudionike povorke.

Navečer je u Vatrogasnom domu priređena večera i druženje članova i simpatizera Društva i predstavnika HKUPD-a »Dukat« Vajska-Bođani, koje su sve do 23 sata neumorno svirkom i pjesmom zabavljali »Plavanjski bečari«. Ovu burnu večer, nakon koje će nastupiti smirivanje i povratak duhovnim vrijednostima, jer

pokladnu nedjelju svi bi se, a naročito momci i djevojke, oblačili u najljepše ruho, gostionice su toga dana bile punije, a žene su za ručak više i bolje kuhale i pekle.

HKUPD »Matoš« je ove godine osmislio i organizirao obilježavanje ova tri dana, što je u ovo zimsko doba bio pravi događaj i osvježanje za sve stanovnike Plavne, a posebice za djecu.

POKLADNA NEDJELJA: Župnu su crkvu sv. Jakova na pokladnoj misi, u nedjelju 22. veljače, doista ispunili brojni župljani. Svi su bili ugodno iznenađeni i dirnuti vidjevši skupinu mladih obučenih u šokačku, mađarsku i slovačku narodnu nošnju – u Plavni ih zovu »lipe tute«. Uvijek je plavanjska narodna noš-

»Matoša«, koji redovito pjeva na nedjeljnim misama i blagdanima u suradnji sa župnim zborom. »Lipe tute« su se, nakon sv. mise prošetale kroz središte sela i na taj način znakovito prikazale dio nekadašnjih pokladnih običaja u Plavni.

POKLADNI PONEDJELJAK: Danas više nije moguće obnoviti u cijelosti pokladne običaje na ovim prostorima. Na tri pokladna dana u Plavni se nekada nije radilo. Pokladni ponedjeljak je bio dan posjećivanja. Ako je bilo snijega ljudi su upregli saonice i njima se vozili po selu uz šale, smijeh i pjesmu. Navečer toga dana priređivao bi se bal za koji su se osobito pripremala djevojke. Svirci su obično prvo zasvirali kolo a zatim bi se plesalo »po dvoje«. Poslije toga na

stanovnike sela – i mlađe i starije, koji su sa zanimanjem pratili ovaj veseli prizor. Oni su obučeni u staru svagdanju narodnu nošnju prošetalih ulicama sela, a u nekim kućama domaćini su ih počastili krofnama i slatkišima. Ovo je bio dobar uvod za sutrašnji, treći dan poklada, kada će selom defilirati »gadne tute«, a igre i ludiranja doći do najvišeg razina.

POKLADNI UTORAK: U pokladni utorak 24. veljače, u 16 sati, krenula je iz središta sela organizirana skupina tzv. »gadnih tuta« uz pratnju brojnih promatrača i djece. Maskirani u razne likove, mnogi s metlom u ruci, našmin-kanih obraza i s promijenjenim glasom bili su teško prepoznatljivi. Radosnu i bučnu povorku pratili

započinje korizma, uvećao je naš prijatelj *Josip Dumendžić Meštar* iz Bođana, kazivajući nekoliko svojih, uvijek lijepih, poticajnih i zanimljivih pjesama, a nekoliko starijih žena evociralo je svoja sjećanja na pokladne običaje.

Nešto prije 23 sata voditelj tamburaškog sastava *Ivica Bartulov* predložio je da se popije i pojede sve što je na stolu. Zatim su počišćeni stolovi, a bega (bas) jepostavljena na pripremljen odar kao »pokojnik« gdje su ga žene oplakivale. Četvorica ljudi su odnijeli begu (bas) u jedan kut sale i pokrili je stolnjakom. Time je pokladno vrijeme i ceremonija završena i svi su pošli kućama.

Zvonimir Pelajić

Održan sastanak hrvatskih stranaka u Bosni i Hercegovini

Hrvatske stranke ponovno jedinstvene

Na sastanku je izražena podrška predsjedniku HDZ-a BiH u nastavku razgovora o novom ustavu koje vodi s predstavnicima SDA i SNSD-a

Piše: Arijana Beus

Čelnici hrvatskih stranaka na sastanku u Mostaru

Sastanak predstavnika HDZ-a BiH, HDZ-a 1990., HKDU-a, HSP-a BiH (Đapić-dr. Jurišić) i HSS-NHI ponovno je ujedinio hrvatske stranke u Bosni i Hercegovini. Čelnici hrvatskih stranaka ocijenili su pozitivnim ishod razgovora te su istaknuli kako je ovo pozitivna poruka bosansko-hercegovačkoj javnosti, a osobito hrvatskom narodu.

Na sastanku održanom u Mostaru izražena je podrška predsjedniku HDZ-a BiH *Draganu Čoviću* u nastavku razgovora o novom ustavu koje vodi s predstavnicima SDA *Sulejmanom Tihićem* i SNSD-a *Miloradom Dodikom*.

KVALITETAN ODNOS MEĐU HRVATSKIM STRANKAMA: Predsjednik HDZ-a BiH Dragan Čović kazao je kako je sastanak bio konstruktivan te je tom prilikom predstavnike hrvatskih stranaka u BiH informirao o svemu što je dogovarao s Tihićem i Dodikom, kao i o eventualnim zamkama koje se očekuju u procesu ustavnih reformi. Čović je najavio kako će idući sastanak hrvatskih stranaka u organizaciji HDZ-a 1990. biti održan za 15 dana.

Komentirajući spekulacije koje su se pojavile u javnosti da će se dijeliti samo Federacija BiH te da će tako Republika Srpska ostati netaknuta, Čović je kazao kako nije točno da će se dijeliti samo

Federacija te da se u cijelom procesu govori o kompletnoj BiH.

Zamjenik predsjednika HDZ-a 1990. *Martin Raguž* je, izražavajući načelnu podršku Čoviću u pregovorima, istaknuo kako Čović ipak pregovara samo kao pred-

Čelnici hrvatskih stranaka su na sastanku iskazali zadovoljstvo što se hrvatska politička scena ponovno ujedinjuje te su kazali da je to jedna veoma pozitivna poruka Hrvatima u BiH

sjednik HDZ-a BiH, stranke koja ima legitimitet, ali je za promjenu ustava nužna dvotrećinska većina u Parlamentu koju HDZ BiH, SDA i SNSD nemaju.

On je naglasio kako njegova stranka podršku može dati samo ako se bude jamčilo da će u budućim ustavnim reformama biti »riješena cjelina«. Raguž je također kazao kako je ovaj sastanak pokazao znatno kvalitetniji odnos među hrvatskim strankama.

POZITIVNA PORUKA JAVNOSTI I HRVATIMA: Predsjednik HSS-NHI-a *Ivan Krndelj* je poručio kako nema kvalitetnog rješenja bez rješavanja hrvatskog pitanja bosanske Posavine, središnje Bosne, ali i Hercegovine.

Propao sastanak Čovića, Tihića i Dodika

Dan nakon sastanka predstavnika hrvatskih stranaka održan je i sastanak čelnika triju najjačih stranaka u BiH, predsjednika HDZ-a BiH Dragana Čovića, SDA Sulejmana Tihića i SNSD-a Milorada Dodika. Međutim, sastanak je propao. Predsjednik SNSD-a Milorad Dodik napustio je sastanak jer Čović i Tihić nisu prihvatili neupitnost Republike Srpske i druge uvjete koje je premijer RS-a postavio pred njih da bi dalje nastavio razgovore o ustavnim promjenama. »Predočio sam im dokument u kojem stoji nekoliko stvari koje su uvjet SNSD-a za daljnji nastavak ustavnih promjena«, rekao je Dodik ističući kako je prvi uvjet da prihvate RS u sadašnjem teritorijalnom kapacitetu. Drugi uvjet odnosi se na potvrđivanje prava entiteta na entitetsko glasovanje, dok je treći uvjet da u novi Ustav BiH bude uneseno određenje kako entiteti imaju pravo na samoopredjeljenje do odcjepljenja. Čović i Tihić su nakon Dodikovog odlaska iz Središnjice HDZ-a BiH u Mostaru novinarima rekli kako je sastanak prekinut zbog jako lošeg političkog ambijenta u BiH. Predsjednik SDA Sulejman Tihić smatra kako Dodikovi uvjeti predstavljaju korak unazad u ustavnoj reformi naglasivši da ne prihvaća nikakve ultimatumе i da je za njega »neupitna samo Bosna i Hercegovina«. Prvi čovjek HDZ-a BiH Dragan Čović, koji je bio domaćin sastanka, bez obzira na sve pokušao je dati pozitivan ton mostarskim razgovorima kazavši kako je osnovni razlog prekida sastanka loš ambijent u zemlji.

No i on je iskazao zadovoljstvo što se hrvatska politička scena ponovno ujedinjuje.

Predsjednik HKDU-a *Ivan Musa* izrazio je uvjerenje kako dogovor iz Pruda te osnove ustava koje je prezentirao HDZ BiH također idu u prilog Kreševskoj deklaraciji.

Predsjednik HSP-a (Đapić-dr. Jurišić) *Zvonko Jurišić* je nakon sastanka hrvatskih stranaka najavio načelnu podršku procesu pregovora koji vode Čović, Tihić i Dodik. Sastanak je nazvao pozitivnom porukom javnosti, a pogotovo hrvatskom narodu. ■

Gibarčani kod župana Galića

Zahvala za potporu

Prošloga je petka, 13. veljače, izaslanstvo Zavičajne udruge Gibarčana imalo prijam kod župana Vukovarsko-srijemske županije *Bože Galića*, kako bi zahvalilo za dosadašnju potporu aktivnostima njihove udruge i doprinos očuvanju sjećanja na Gibarac i zavičaj, kojega su nepovratno napustili.

Još u srednjem vijeku, Gibarac je pripadao moćnoj Vukovskoj županiji, a nakon progonstva Turaka i novoga ustrojstva našao se u Srijemskoj županiji sa sjedištem u Vukovaru. Nemirne političke prilike tih vremena različito su utjecale na zemljovide, pa je jedno vrijeme i Gibarac, baš kao i Vukovar, Vinkovci i Županja, pripadao čak Drin-

Izborna skupština Šokačke grane u Osijeku

Vera Erl ponovno predsjednica

Ovo vjerojatno i nije prva šokačka udruga u Osijeku, ali je svakako prva koja je skrenula na sebe pozornost čitave osječke i šire javnosti, pa i politike, jer prepoznali su nas i Grad i Županija, kazala je Vera Erl

Za predsjednicu udruge Šokačka grana na izornoj skupštini je ponovno izabrana mr. sc. Vera Erl, Šokica podrijetlom iz Drenovaca. Izabran je i novi Upravni odbor od 23 člana, Nadzorni odbor od 5 članova i Sud časti od 3 člana, te je usvojen program rada za sljedeće razdoblje.

Nakon što je pozdravila goste i sve osječke Šokce, a Šokci su ponovno napunili dvoranu gradske četvrti Retfala, Vera Erl je izvještala o aktivnostima Šokačke grane u proteklom četverogodišnjem razdoblju, zatim je tajnica *Ljubica Pilipović* izvjestila o kretanju članstva, kojih je već više od 500, rizničarka *Ana Farkaš* izvjestila je o stanju blagajne, *Zlata je Ličanin* podnijela izvješće o financijskom poslovanju udruge, dok je predsjednica Nadzornog odbora *Marija Knežević* to sve ocijenila vrlo dobrom ocjenom.

Kako je izborna skupština uvijek i prigoda za pohvale, gosti su doista iskoristili prigodu i nahvalili mladu šokačku udrugu, jer ovo je tek prvi četverogodišnji mandat, a trajnih je tragova puno. Da je Šokačka grana ostavila traga i da su je prepoznali svi, ne samo u Gradu i Županiji već i znatno šire i izvan granica Lijepe Naše, posvjedočili su *Željko Kraljić* u ime Osječko-baranjske županije, *Marija Šeremešić* u ime udruge Urbani Šokci

Nova - stara predsjednica: Vera Erl

iz Sombora, dr. *Darko Šimun Vučkasić* u ime udruge Zlatni klas iz Višnjevca, vlč. *Vladimir Delić* iz župe u Podravskim Podgajcima te vlč. *Ivica Jurić*, župnik župe Preslavnog imena Marijinog u osječkom Donjem gradu.

»Četiri su godine iza nas«, rekla je Vera Erl, »što možda i ne izgleda puno, no, mjereno brojem i učinkom naših aktivnosti ova naša udruga kao da postoji već više od desetljeća. Ovo vjerojatno i nije prva šokačka udruga u Osijeku, ali je svakako prva koja je skrenula na sebe pozornost čitave osječke i šire javnosti, pa i politike, jer prepoznali su nas i Grad i Županija i nesebično nam daju potporu, i to ne samo moralnu, već i onu materijalnu, a vjerujte, bez sredstava se ne bi moglo toliko toga postići. Naravno, mi ne dobivamo sredstva na lijepe oči, već za naše projekte,

a tu moram istaknuti Međunarodni okrugli stol, znanstvenu sesiju posvećenu Šokcima i šokaštvu, pa i našim Bunjevcima, jer imamo bogatu prekograničnu suradnju s Hrvatima iz Vojvodine, Mađarske, Bosne i Hercegovine. Tu su svakako i šokački suveniri gradu Osijeku, a na dobrom smo putu da neke tradicijske proizvode brandiramo i da se nađu u širokoj prodaji, tu je i naša nakladnička djelatnost. Tiskali smo Šokačku čitanku u suradnji s Maticom hrvatskom, štivo koje je naišlo na pozornost šire čitateljske publike, tiskali smo tri zbornika – Urbani Šokci, Šokci i tambura i Znameniti Šokci i Bunjevci, i upravo pripremamo četvrti okrugli stol s temom: Zemlja, šuma, Šokci i Bunjevci u suradnji s Urbanim Šokcima iz Sombora i, naravno, tiskat ćemo i taj zbornik. Tiskat ćemo u suradnji s Maticom hrvat-

skom i Filozofskim fakultetom u Osijeku i novu knjigu *Vladimira Rema* Šokci u kulturi i povijesti. Puno bi trebalo i vremena i prostora da se sve to pobroji, no, moram još istaknuti potporu Grada, koji nam je dao na uporabu lijepi prostor u osječkoj Tvrdi, kojega sada uređujemo«.

I doista, trebalo bi barem još nekoliko kartica novinskoga teksta da se vjerno svjedoči o izornoj skupštini Šokačke grane. Izvješće Vere Erl pratio je slikom *Iva Živić*, Šokac iz Sikiriveca, inače ravnatelj O.Š. Franje Krežme u Osijeku. Ukupnom dojmu pridonijela su i izvješća: *Mirka Bašića* o radu tamburaškog sastava Šokačka duša, *Marijana Ivića* o muškoj pjevačkoj skupini Šokci, *Zlate Ličanin* o ženskoj pjevačkoj skupini Šokice, *Kate Šimić* o folklornoj skupini i *Vesne Dorušak* o dramskoj skupini Druge. Bilo je riječi i o korizmnim radionicama šlinga, zlatoveza, veza, heklanja, necanja, štrikanja i šaranja jaja tradicijskim tehnikama i još „tušta“ toga. Lijepo je bilo te srijede biti Šokac u Osijeku, mada je netko primijetio da je teško biti Šokac i u ruralnoj sredini, a kamoli u Osijeku, ali ova je grupacija Šokaca pod vodstvom Vere Erl jednostavno znala iskoristiti svoju povijesnu šansu.

Slavko Žebić

skoj županiji sa sjedištem u Sarajevu, na sreću vrlo kratko, no, sve je ispravljeno uspostavom Banovine Hrvatske, nažalost opet kratko.

Daljnji tijek događaja poznat je, pa i uspostava najmlađe hrvatske granice s Republikom Srbijom, kada se Gibarac po prvi puta našao pod jurisdikcijom srbijanske, odnosno vojvođanske uprave, no neki aspekti i dalje ukazuju na drugačije povijesne činjenice. Naime, Gibarčani i dan-danas čuvaju i promiču svoje narodno ruho, koje je do u detalje slično narodnim

Izaslanstvo Gibarčana kod župana Bože Galića

nošnjama koje još uvijek odijevaju žitelji – Bapske, Berka, Ilač, Lovasa, Tompojevaca, Tovarnika i Sotina, mjesta koja su oduvijek u Republici Hrvatskoj, a jedino je Gibarac ostao s druge strane najmlađe državne granice. Sve ovo navedeno nedvojbeno svjedoči da je i Gibarac oduvijek pripadao hrvatskom nacionalnom korpusu.

Župan Galić zahvalio se na darovima i obećao potporu sukladno mogućnostima Vukovarsko-srijemske županije.

S. Žebić

Vlč. Predrag Alilović, kapelan u katedrali svete Terezije Avilske u Subotici, o korizmenom vremenu

Odreknimo se onoga što je u nama – grijeha!

Razgovor vodila: Željka Vukov

Ovoga tjedna, u srijedu, započela je korizma, vrijeme u kojemu nas Crkva poziva da stavimo na kušnju našu slobodu. Ovo je vrijeme u kojemu trebamo pokušati ponovno zadobiti nadzor nad svojim životom, a posebice se odreći grijeha i loših navika. Svatko od nas nosi poneku lošu naviku, grijeh protiv kojega ne pronalazi snage kako bi ga nadvladao. Pravo vrijeme za promjene našega života je sada.

Kako bismo bolje shvatili što je korizma i što je potrebno svakome čovjeku kako bi dočekao radostan Uskrs, razgovarali smo s kapelanom u katedrali svete Terezije Avilske u Subotici, vlč. Predragom Alilovićem, koji je nam je pojasnio smisao korizme i odricanja.

Vlč. Predrag Alilović

Korizma je počela na Čistu srijedu, koliko ona traje i što ona znači u životu vjernika?

Čista srijeda je početak duhovne priprave i vrijeme razmatranja najvećeg otajstva naše vjere. To je patnja, smrt i uskrsnuće Isusa Krista. To su tri tajne koje čovjek nikada neće razumjeti. Zašto bi sin Boga Oca patio, umro i uskrsnuo radi nas, ljudi? I apostoli su bili iznenađeni kada im je Isus govorio o svome stradavanju. Primili su od njega naredbu da o tome nikomu ne govore. Iz ovoga velikog čovječjeg nerazumijevanja i neprihvatanja muke i stradavanja proizilazi

potreba da se duhovno pripravimo za održavanje korizme i proslavljanje Uskrsa.

Zbog čega se obavlja obred pepeljenja na Pepelnicu?

Na prvom mjestu jest starozavjetna slika o stvaranju čovjeka. Bog nas je stvorio iz zemaljskoga praha i mi se u taj prah vraćamo. Pepeljenje nas suočava s činjenicom da svi mi moramo umrijeti. To je činjenica koju u svagdanjem životu trebamo prihvatiti. Ali, iza čina pepeljenja stoji još jedna poruka. Pitao sam svoje dake o slučaju kralja Davida. On je sjeo u prašinu i u javnosti se posipao njome po glavi. Prepoznali su da je David nešto skrivio i pomislili su da se za kaznu trebao posuti prašinom. David je svojevoljno prikazao čin posipanja prašinom po glavi. To je bio način iskazivanja iskrenog i dubokog pokajanja. Kršćani simbol pepela preuzimaju iz Staroga zavjeta. Pepeljenje je naš znak spremnosti da se pokajemo za sve naše osobne grijeha, ali je i znak naše odlučnosti za promjenom. Isto tako se moramo prisjetiti i poziva koji nam je upućen po samom Gospodinu, kojeg čitamo u prvom poglavlju Evanđelja po Marku: »Ispunilo se vrijeme, približilo se kraljevstvo Božje! Obratite se i vjerujte evanđelju!« Iskreno i svojevoljno obraćenje duše i tijela je poruka koju sadrži čin pepeljenja. **Poznato je da je korizma razdoblje koje bi trebalo biti prožeto molitvom, postom, slušanjem i čitanjem Božje riječi, kao i dobrim djelima. Koliko to ljudi danas ozbiljno shvaćaju?**

Pitanje je koliko ozbiljno shvaćamo najveću zapovijed Isusa Krista: »Volite jedni druge onako kako sam ja volio vas«. Obraćanje je potrebno i onima koji su blagi i krotki, a ne samo onima koji nose u sebi grubosti i zlodjela. Obraćanje je moja osobna spremnost da postanem ono što Bog od mene traži da budem. I molitva, i post, i slušanje i čitanje Biblije, i dobra djela samo su mogućnosti po kojima svi mi možemo udovoljiti dragomu Bogu. U iskrenom i snažnoj ljubavi prema Bogu i blišnjemu krije se naša spremnost da se mijenjamo tijekom našega života. Svi mi osjećamo da se naše obraćenje ne događa jednom u životu, nego svaki put kada se ljubav u nama poveća.

Često se ljudi u korizmi ostave hrane ili pića i time misle da su riješili svoju obvezu. Koliko je to ispravno?

Svaki je trud Božja nagrada. Svaki korak naprijed je velik uspjeh pred Gospodinom. U nama treba biti osjećaja za težnjom prema višim ciljevima. Kada se djeca ispovijedaju obično im

kažem da nije dovoljno biti samo dobar prijatelj nekome, nego treba biti najbolji prijatelj. Ista je stvar i s duhovnim odricanjem. Nije u pitanju želja za gladovanjem, nego je u pitanju osobna spremnost vjernika za odricanjem u korist jačanja vjere u Boga i ljubavi prema ljudima.

Što je ono čega bi se svaki vjernik i čovjek trebao odreći u korizmi?

Slobodni smo sami odlučiti o svojim odricanjima. Nitko nas ne smije natjerati na bilo što. Nemojmo misliti na odricanje kao na moranje, nego više kao na spremnost da nešto promijenimo u nama i oko nas. Ljudi se u našem siromašnom društvu odriču mnogih stvari, ali nismo pozvani na odricanje onoga što nemamo, već se trebamo odreći onoga što je u nama: grijeha. Nemojmo se u korizmi odreći ljubavi unutar obitelji, ljubavi u krugu susjeda i prijatelja. A odrecimo se na prvom mjestu naših navika koje nas čine manje vrijednima voljenja. Ukoliko ne pokažemo ljudima kolika je u nama velika spremnost za dobrim djelima, uzalud bi bili svi naši pokušaji da nas zavole i prihvate kao prijatelje. Ne treba se odreći prijateljstva, ali treba se odreći svega što kvari prijateljstvo. Tražimo milost Gospodina i u sudjelovanju u svetim misama kojih u korizmi, po mogućnosti, treba biti više nego što to običavamo.

Koliko je danas u ljudima prisutna potreba ispovijedi i pomirenja s Bogom?

Velika. U životu trebamo biti spremni ispričati se za sve sitne i krupne pogreške. To i članovi obitelji, i prijatelji, i Gospodin očekuju. Divno je ispovijediti se, a još divnije je ispovijedati. Bilo je slučajeva da sam i ja, zajedno s osobom koja se ispovijedala, prolio suzu. Bilo je slučajeva kada sam se i ja kroz suze slatko nasmijsao s osobom koja mi je u ispovijedaonici radosno opisala doživljenu dobrotu Božju. Svi mi imamo potrebu družiti se s ljudima, pa kako ne bismo imali želju družiti se i s Gospodinom. Ispovijed je jedan od načina druženja s Bogom, ali ujedno i najbolji način pročišćenja duše i tijela.

Je li korizma kod nekih prerasla samo u tradiciju ili običaj odricanja bez pravih vrijednosti?

Mislim da nije. Gospodin nam daruje svoj blagoslov i snagu da proniknemo u dubinu značenja bilo kakvog odricanja. Ne sumnjam u njegovo dobrohotno ophođenje prema nama. Vjernici znaju osjetiti to da neki ljudi znaju postiti petkom, a ipak biti grubi prema drugima, riječju ili djelima. Čuvajmo se toga. Vrijednost koju ne smijemo izostaviti onda kada postimo

jest osjećaj brige za druge, kao i neprestana ljubav i pažnja.

Kako gledate na problem otuđenosti ljudi u vrijeme nadolazeće svjetske krize i njihovo sve veće povlačenje u sebe?

Krize u gospodarstvu su dolazile i prolazile. Ovu krizu će svi osjetiti, ali nemojmo u njoj izgubiti našu čovječnost. I prije je mnogima bilo teško. Zamislite da je svakoj obitelji s dvoje ili troje djece mnogo teže nego onim obiteljima gdje je jedno dijete. Ljudima u mirovini je stalno teško. Onima koji troše svoj novac na lijekove je još teže. Nije u pitanju samo svjetska kriza nego i naš način života. Negdje se prekomjerno pije ili troši na stvari bez kojih se može živjeti. I ovo može biti poruka korizme: Nemojmo trošiti svoju snagu i materijalna dobra na ono što nam u ovom trenutku nije preko potrebno. Povlačimo se u sebe onda kada nismo sa sobom zadovoljni. A tko je zadovoljan? Onaj tko ima prave prijatelje oko sebe i tko ima ljubavi za druge.

Koliko su ljudi danas otuđeni od vjere? Može li se to stanje promijeniti?

Vjera nije nešto što ja sam stvaram. To je dar od Boga. Ja, kao svećenik, mogu biti manje ili više otvoren, družiti se s ljudima i poučavati ih, ali Bog je taj koji daruje vjeru. U prijateljstvu između ljudi se rađa povjerenje. U prijateljstvu s Bogom rađa se vjera. Obiteljski odgoj i pohađanje vjeronauka može produbiti našu vjeru, no, ona uvijek ostaje dar od Gospodina, a nikada stečeno dobro. Naša svjesna spremnost da budemo dobri prema drugima jača našu vjeru. Ova svijest treba se osnažiti time što sudjelujemo u svetoj misi slušajući Riječ Božju i primajući euharistiju. Iz povijesti znamo kako je bilo razdoblja kada su se ljudi više ili manje okretali Bogu. Nije na nama da kažemo u kakvom razdoblju mi sada živimo. Na nama je da odlučimo kakav mi, osobno, život želimo sada živjeti.

Kako se u današnje vrijeme ljudi odnose prema patnji drugoga, a kako se Bog odnosi prema našoj patnji?

To možemo sami uvidjeti. Pitanje je kako bi naše društvo reagiralo ako bi bilo riječi o prihvatanju ili neprihvatanju eutanazije, točnije, namjernom umiranju. Svi se mi trebamo svje-

sno pripravljeti za tjelesne teškoće. Znamo da se sve oko nas može i hoće pokvariti, a nikako ne priznajemo sebi da je i naše tijelo podložno istomu. Duhovna patnja počinje od prvih dana našega života, a ni tjelesne patnje nisu vezane za starost. Čovjek ne može negirati patnju u životu. Gospodin, iako je svemoguć, nije htio otkloniti patnju iz našega života. To znači da svi mi trebamo nešto posebno naučiti kroz našu osobnu patnju. Što je ono što nam je od Boga dano kao pomoć ako to nije hrabrost i vjera. Hrabrost se vježba, a vjera se dobiva na dar. Tako Bog vidi našu patnju. Mislim da i sam Bog pati onog trenutka kada ljubav između mene i njega nije velika. Pomirenje s Bogom nije njegovo »no-no«, nego moja sigurnost u prakticiranju ljubavi i pružanju pomoći ljudima oko mene. Čovjek bi manje patio ako bi se tijekom života više bavio pružanjem pažnje drugima, a manje sebi.

Problem današnjice svakako je izgubljeni smisao o patnji, a kada nas ona pogodi ili kada pogodi nekoga tko nam je blizak, krivnju uglavnom svaljujemo na samog patnika ili na Boga. Zašto Bog dopušta patnju?

Ne znam. A zašto je mi dopuštamo? Ni to ne znam. Pomislih na odsluženje vojnog roka i na 30 km pješaćenja u zimu 2000. godine. Blato oko nas i tona istog tog blata na vojničkim čizmama, a na deset metara od nas cesta. Jedan od mojih drugova upita časnika za razlog zašto se ne može ići cestom. Odgovor je bio da u ratu ceste bivaju razorene i vojnici ne trebaju biti mete bombi. Možda je slično i s patnjom u svagdanjem životu. Bog ne želi da čovjek bude neprestano meta zloga. Znamo da nas patnja čisti i čuva od zla, koje je Isus Krist došao odagnati od čovjeka. Jednako tako, patnja nas uči poštovati ono što imamo i ne misliti na ono što smo izgubili ili nikada nismo ni posjedovali. Patnja nas uči.

Nakon patnje dolazi slava, uskrsnuće Gospodinovo. Koliko su ljudi svjesni te činjenice i može li to biti misao vodilja koja nas vodi kroz život?

To je srž naše vjere. Nismo kršćani ukoliko ne vjerujemo u uskrsnuće. Apostoli nisu bili kršćani do Kristove smrti. Oni su se tada razbježali. Apostoli su postali kršćanima tek kada im se ukazao uskrsli Gospodin. To im je dalo snagu za upornost i ustrajnost u propovijedanju uskrslog Isusa Krista. Nije dovoljno reći »pa, ima nešto nakon smrti«. Kršćani znaju kamo hode. Svi ćemo biti u prilici uvjeriti se u dobrodošlicu Gospodinovu i uvođenje u sjaj uskrsnuća koje dobivamo zahvaljujući Njegovoj dobroti i ljubavi prema nama.

Unutar korizme imamo 6 nedjelja, koji je Vaš savjet za korizmu?

Neka vam je svima Gospodin u srcu i neka nam svaki dan, ne samo korizma, bude prilika da ispravimo sve ono što nam se ne sviđa u našem ophođenju prema drugima kako bi bili otvoreniji olakšati i uljepšati život. Nikada se nećemo osloboditi nedaća i gorčine u životu, ali na nama je da otvorimo srce Istini, Putu i Životu – Gospodinu - koji je radi nas, ljudi, i radi našega spasenja patio, umro i uskrsnuo da bi svi mi spoznali ljepotu uskrsnuća i život vječni. ■

Neven Ušumović, »Makovo zrno«, Profil, Zagreb, 2009.

Svjetotvorno prevođenje Géze Csátha

Treća prozna knjiga *Nevena Ušumovića* dokazuje da se radi o autoru koji na hrvatskoj proznoj sceni zauzima osobito mjesto. Prevoditelj i poznavatelj suvremene mađarske književnosti, Ušumović je i u svojim dosadašnjim prozama vodio živ i zreo književni dijalog s cijelim nizom velikih mađarskih/europskih pisaca, razgovor čiji je vrhunac upravo zbirka pripovijedaka »Makovo zrno« – svojevrsno »svjetotvorno prevođenje« djela

još jednog Subotičanina, po nekima i prvog mađarskog proznog modernista, *Géze Csátha* (1887.-1919.).

No, ovdje se ne radi ni o zavičajnom »jednačenju po mjestu tvorbe«, ni o autorskom »jednačenju po zvučnosti«: ispisujući nove tekstove nadahnute razornim Csáthovim motivima Ušumović ih smješta u Suboticu rata i neposrednog poraća, u vlastitu povijest, jezik i književnu tradiciju, stvarajući novo dijaloško raskrižje (Zagreb-Budimpešta-Beograd, a sve »via« Subotica) i pripovjedne svjetove u kojima bi se Csáthovi junaci mogli osjećati kao kod kuće, iako je od njihovog dolaska na svijet prošlo već ravno stotinu godina.

Originalnost, koncept, izvedba... Ušumovićev autorski postupak ne da se usporediti ni sa čime što domaća književnost danas nudi.

Subotička linija

Autor fotografije na naslovnici knjige je Igor Marinović iz Subotice, a jezični i zavičajni suradnik na tekstu bio je filozof i književnik Tomislav Žigmanov, također iz ovoga grada.

Snažne i razorne, njegove proze istodobno zastrašuju i tjeraju na smijeh, kroz svoje naturalističke (i simbolističke, i ekspresionističke) igre, one simuliraju rad povijesti – rad povijesti nad nama, kao i nad svim znakovnim sustavima – rad koji se u konačnici često svodi na »ironiju«.

Roman Simić Bodrožić

Neven Ušumović rođen je 1972. godine u Zagrebu, odrastao u Subotici. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu diplomirao je filozofiju, komparativnu književnost i hungarologiju. Od 1996. godine kao knjižničar radi u Zaprešiću, a od 2002. godine u Umagu. Objavio je zbirku priča »7 mladih« (Naklada MD, 1997.) i »roman kratkog daha« »Ekskurzija« (Naklada MD, 2001.). S mađarskog je prevodio Bélu Hamvasa, Ferencu Molnára, Pétera Esterházyja i Ádáma Bodora. Zajedno sa Stjepanom Lukačom i Jolán Mann priredio je antologiju suvremene mađarske kratke priče »Zastrašivanje strašila« (Naklada MD, 2001.).

Dr. Petar Vuković

Salon Matice hrvatske u Zagrebu

Predavanje o bunjevačkim Hrvatima

Dr. *Petar Vuković*, docent na Filozofskom fakultetu u Zagrebu (Katedra za češki jezik i književnost), održao je 19. veljače u palači Matice hrvatske u Zagrebu predavanje pod nazivom »Konstrukcija identiteta u bačkih Bunjevaca«. Predavanje je održano u okviru kulturnog projekta »Salon Matice hrvatske«, pokrenutog prije tri godine sa ciljem promicanja izvrsnosti na područjima znanosti, umjetnosti i kulture, a njegova osobitost je činjenica da svi predavači pripadaju isključivo mlađoj ili srednjoj generaciji, do 35 godina, te da se poseban naglasak pri odabiru tema stavlja na hrvatske prilike.

Činjenica da su danas bački Bunjevci podijeljeni oko vlastitog kolektivnog identiteta bila

je polazišna točka predavanja dr. Vukovića. Dok jedni smatraju da su samo jedna od četiriju hrvatskih (sub)etničkih skupina u Vojvodini, uz bačke Šokce, srijemske Hrvate te malu skupinu kajkavaca u Banatu, drugi su uvjereni u pripadnost posebnoj etničkoj, ili čak nacionalnoj zajednici, koja se samoodređuje upravo u opreci prema Hrvatima. U predavanju su posebno istaknuli načini na koje se tom problemu pristupa u znanstvenim obradama i identitetskim politikama, a težište je bazirano na korijenima koji su doveli do suvremenog stanja i implikacijama koje ono ima za ostvarivanje manjinskih prava vojvodanskih Hrvata.

Z. Ž.

Hrvatski književnik Zoran Ferić večeras u Subotici

SUBOTICA – U okviru Književnog festivala »Pisci u fokusu« večeras, petak 27. veljače, u 18 sati publici će se predstaviti Zoran Ferić, koji spada među najčitanije hrvatske pisce mlade generacije. Prvi roman »Smrt djevojčice sa žigicama« Ferić je objavio 2002. godine. Pokraj toga objavio je knjige: »Mišolovka Walta Disneya«, zbirka priča, »Quattro stagioni«, izbor priča, »Djeca Patrasa«, roman, »Otpusno pismo«, kolumne, »Simetrije čuda«, sabrana proza. Za zbirku priča »Anđeo u ofsajdu« dobiva »Nagradu Jutarnjeg lista« za najbolje prozno djelo 2000. godine i nagradu za prozu »Ksaver Šandor Gjalski«.

Na trodnevnom književnom festivalu, koji je u srijedu počeo u Subotici, predstaviti će se pisci iz zemlje i inozemstva (Mađarska, Crna Gora, Hrvatska), a u popratnom programu organizirani su rock koncerti i likovna izložba somborskog umjetnika Milana Zulića. Organizator festivala je Fondacija za omladinsku kulturu i stvaralaštvo »Fokus«.

Međunarodni proljetni sajam knjiga

NOVI SAD – Međunarodni proljetni sajam knjiga u Novom Sadu otvorit će danas (petak, 27. veljače) glazbenik Momčilo Bajagić Bajaga, koji će tom prilikom dobiti povelju »Ambasador knjige« i time preuzeti istoimenu funkciju od svog prethodnika Koje iz »Discipline kičme«, najavio je direktor Udruženja izdavača i knjižara Vojvodine (UIKV) Roman Vehovec, a bilježi Tanjug.

Manifestacija knjige okupit će do 7. ožujka u SPC-u »Vojvodina« oko 70 domaćih i gostujućih izdavača iz – Mađarske, Rumunjske, Slovačke, Hrvatske i BiH, kao i mnogobrojne pisce i druge goste.

Radno vrijeme sajma bit će od 10 do 21 sat, a ulaz je besplatan.

Osječka umjetnička akademija predstavila se u Zrenjaninu

ZRENJANIN – Umjetnička akademija iz Osijeka (UAOS) predstavila se prošloga vikenda zrenjaninskoj publici, temeljem suradnje s tamošnjim Narodnim pozorištem »Toša Jovanović«. Naime, u subotu, 21. veljače, zrenjaninska je publika u Gradskom muzeju mogla vidjeti interdisciplinarni projekt studenata akademije pod nazivom »Pretapanja – morerijeka« a u režiji profesora glume Roberta Raponje. Projekt je obuhvaćao scensko-glazbenu predstavu i likovnu izložbu.

Dan ranije, u petak 20. veljače, u Gradskoj knjižnici predstavljene su dvije knjige: »Dnevnik nevidljivoga« i »Hrvatska autobiografska proza«, čija je autorica književna teoretičarka i dekanica osječke akademije Helena Sablić-Tomić. O spomenutim knjigama govorili su Goran Ibrajter, ravnatelj zrenjaninskog Narodnog pozorišta, i Snežana Ilić, germanistica.

Zdenko Samaržija autor HTV-ovih emisija

ZAGREB – Hrvatska televizija započela je emitiranje serijala o srednjovjekovnim crkvama i utvrdama u Slavoniji, Baranji i Srijemu, čiji je scenarist Zdenko Samaržija, profesor povijesti i suradnik »Hrvatske riječi« iz Osijeka. Prva emisija emitirana je prošle subote na Prvom programu.

»Predložio sam Eddi Dubravec, urednici Znanstvenoga programa HRT-a, da snimimo serijal o srednjovjekovnim crkvama i utvrdama u Slavoniji, Baranji i Srijemu, što je ona, nakon pregledanih materijala koje sam prikupio u istraživanjima, prihvatila«, kaže za HR Zdenko Samaržija. »Dogovorili smo se da Slavoniju, Baranju i Srijem podijelimo u regije (Papuk i Krndija, crkve i utvrde u porječju Vuke, srednjovjekovno graditeljstvo na obalama Bosute, mistika Dilja,...) te da za početak snimimo dvije emisije – jednu o utvrdama, drugu o crkvama. Napisao sam okvirni scenarij, hodogram snimanja, a Edda Dubravec je to uobličila u televizijsku formu. Snimili smo Utvrde na Dunavu, koje

su emitirane, i Srednjovjekovne crkve-stražarnice, emisiju o crkvama-utvrdama na obroncima Požeške gore i Dilja, iz kojih se nadzirala sigurnost plovidbe rijekom Orljavom. Sljedećih mjeseci snimat ćemo crkve i utvrde u drugim slavonsko-srijemskim regijama te nekoliko emisija posvetiti baranjskom srednjovjekovlju.«

Z. P.

Susret slikara i sponzora

SUBOTICA – Po deseti puta Likovni odjel HKC-a »Bunjevačko kolo« iz Subotice organizirao je večer druženja sa svojim sponzorima, zahvalivši im se tako na pruženoj potpori. Kako je tom prigodom istaknuo predsjednik Likovnog odjela Josip Horvat, slikari su u protekloj godini, zahvaljujući pomoći, održali 14 jednodnevnih mini-kolonija, a odjel je organizirao još jedan saziv međunarodne likovne kolonije »Bunarić«. »Rezultat ovog zajedništva slikara i sponzora su nova umjetnička djela nastala dijelom zbog vaše pomoći«, rekao je Horvat. Između ostalih, večeri je bila nazočna i Justina Šabić, supruga pokojnog likovnog pedagoga Stipana Šabića, osnivača Likovnog odjela pri HKC »Bunjevačko kolo« i likovne kolonije »Bunarić«.

Branimir Bošnjak dobitnik »Goranova vijenca«

ZAGREB – Pjesnik Branimir Bošnjak dobitnik je nagrade »Goranov vijenac« za ukupan doprinos pjesničkoj umjetnosti, a nagrade »Goran« za mlade pjesnike Irma Velić za rukopis »Iza tuge«, izvijestilo je 19. veljače SKUD »Ivan Goran Kovačić«, piše Hina.

Nagrade će im biti uručene 21. ožujka u Lukovdolu, na svečanosti otvorenja 46. po redu Goranova proljeća.

Od prve zbirke pjesama »Sve što nam prilazi« iz 1969. do najnovije »Svrhe malih stvari« iz 2008., te od prve knjige eseja »Pisanje i moć« iz 1977. do najnovije »Žanrovske prakse hrvatske proze« iz 2007., Branimir Bošnjak je u istinskom smislu predstavnik svoje »pitanjaške« grupacije, okupljene oko časopisa »Pitanja«, stoji u obrazloženju nagrade.

Naco Zelić, »Hrvatsko proljeće i bački Hrvati«, Matica hrvatska Subotica, 2009.

Sjećanje na burne sedamdesete

U izdanju subotičkog ogranka Matice hrvatske ovih je dana objavljena knjiga »Hrvatsko proljeće i bački Hrvati« pravnik i kulturnog djelatnika *Nace Zelića*, koji je i sam bio sudionikom »Hrvatskoga proljeća«, te zbog »djelovanja s pozicije hrvatskog nacionalizma« i kao član Matice hrvatske u Zagrebu, u ožujku 1973. razriješen je dužnosti suca Okružnog suda u Subotici, te od tada živi u Zagrebu.

Naco Zelić u knjizi opisuje kulturne prilike među bačkim Hrvatima u razdoblju od 1968. do 1971., kada među njima, kako se navodi, dolazi do ponovnoga buđenja nacionalne svijesti. U želji da se dobije potpora za kulturno djelovanje uspostavljeni su 1968. godine kontakti s Maticom hrvatskom u Zagrebu, te se radilo na osnutku ogranka te kulturne institucije u Subotici. Od osnutka ogranka odustalo se zbog političkih pritisa, ali je dogovoreno pokretanje Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Bunjevačko kolo« u Subotici, koje je osno-

vano 18. siječnja 1970. godine, te ono ubrzo postaje organizatorom »Dužijance«, obnovljenog »Velikog prela«, a priređuje i svečanu akademiju u povodu 100. godišnjice »Bunjevačkih i šokačkih novina«.

To živo kulturno razdoblje, kako se opisuje, obilježilo je i objavljivanje više knjiga hrvatskih pisaca iz Bačke; godine 1970. obnovljeno

je izdavanje kalendara »Subotička Danica«; književni časopis »Rukovet« početkom 70-ih zadobiva hrvatski karakter; a na sceni Narodnog kazališta postavljaju se djela hrvatskih autora.

U posebnom dijelu knjige autor se bavi djelovanjem kulturno-prosvjetnog društva »Matija Gubec« iz Tavankuta osnovanog 1946. godine, koje je »i pokraj promjene naziva zadržalo hrvatski duh i ispunjavalo prazninu nastalu ukidanjem društava i ustanova u Subotici i po drugim mjestima Bačke, poglavito u razdoblju od 1965. do 1972. godine«. Također, spominje i djelovanje hrvatskog KUD-a »Vladimir Nazor« iz Sombora.

No, kao što je već poznato, odluke u svezi »Hrvatskog proljeća« donesene na sjednici Izvršnog komiteta Centralnog komiteta Saveza komunista Jugoslavije u Karađorđevu u prosincu 1971. odrazile su se i na bačke Hrvate, osobito na Hrvate u Subotici. To je u ljeto 1972. rezultiralo smjenama tzv. »matičara« i »hrvatskih naci-

onalista« u javnim ustanovama (sudaca, liječnika, prosvjetnih radnika, novinara, djelatnika Gradske knjižnice, članova pokrajinskog vodstva) ali i zatvorskim kaznama (Ante Sekulić, Bela Gabrić, Juraj Lončarević, Grgo Bačlija, Balint Vujkov). Kako autor bilježi, »hajka je vremenom jenjavala, ali nije okončana sve do devedesetih godina prošloga stoljeća«.

»Ovim svojim sjećanjima na burne sedamdesete godine 20. stoljeća želio sam istaknuti da smo i mi, bunjevački Hrvati u Subotici, sukladno političkoj i socijalnoj misli 'Hrvatskog proljeća', pokreta za ostvarivanje ideja o pravednosti, jednakosti i 'socijalizmu s ljudskim likom' učinili znatne pomake na kulturnom polju. Bili su vjerojatno nedovoljni i ne onoliki koliko smo mi to željeli. Zaustavljeni smo bili političkom odlukom i kažnjeni na različite načine. Žrtve brojnih ljudi, znanih i nezvanih, bile su velike. Mnogi su dugo trpjeli i živjeli bez nade«, navodi autor knjige.

D. B. P.

U Zagrebu predstavljen »Hrvatski iseljenički zbornik 2009.«

Poveznica svekolikog nacionalnog korpusa

U Hrvatskoj matici iseljenika u utorak, 24. veljače, svečano je predstavljen trojezični godišnjak »Hrvatski iseljenički zbornik 2009.«, koji u osam tematskih cjelina, kroz 44 samostalna autorska priloga donosi obilje zanimljivosti iz 20 zemalja svijeta. Priloge za ovaj, 54. po redu iseljenički zbornik (prvi broj je izašao daleke 1955. godine) pisali su mahom mlađi stručnjaci te renomirani znanstvenici s područja hrvatskih migracija, čija su promišljanja na tragu oblikovanja modernog hrvatskog identiteta, koji će sve dijelove hrvatskog nacionalnog korpusa – iseljene i autohtone Hrvate, Hrvate iz Bosne i Hercegovine te Hrvate u matičnoj zemlji – kulturno integritati, kako bi se očuvala i promicale njegove posebnosti u europskom i svjetskom kontekstu.

Vesna Kukavica, Danira Bilić, dr. sc. Vlado Šakić i dr. sc. Danijel Labaš

Hrvatski iseljenički zbornik 2009. sa sažecima na engleskom i španjolskom jeziku nudi osam tematskih cjelina i uvid u fenomenologiju i bogatstvo hrvat-

skog iseljeničtva od Aljaske do Urugvaja, Perua, Argentine i čileanske Ognjene zemlje, iseljeničkih zajednica iz Australije i Novog Zelanda, europskih zemalja te

priladnika autohtonih hrvatskih manjina.

Hrvatska nacionalna manjina u Srbiji, odnosno Vojvodini, zastupljena je u Zborniku kroz radove *Denisa Derka* (»Jasna Melvinger, pjesnikinja svijeta i Srijema«) i dr. *Sanje Vulić* (»Ljetopis hrvatskih zajednica na panonskom prostoru«).

U ime izdavača, Hrvatske matice iseljenika, Zbornik je predstavila ravnateljica *Danira Bilić*, a o knjizi su još govorili: ravnatelj Instituta društvenih znanosti »Ivo Pilar« dr. sc. *Vlado Šakić*, komunikolog i predavač na Hrvatskim studijima, dr. sc. *Danijel Labaš* te urednica Zbornika i voditeljica nakladničkog odjela Hrvatske matice iseljenika *Vesna Kukavica*.

Z. Ž.

»Književno prelo« održano u HKC »Bunjevačko kolo«

Večer za dušu

Na različite načine – kazivanjem, pjevanjem, pokretnim slikama i dramom predstavljene tri knjige, a publika je imala prigodu vidjeti i predstavu »Visoka politika«

»Književno prelo«, koje je po treći put organizirala Hrvatska čitaonica, održano je u petak 20. veljače u prepunoj dvorani Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« u Subotici. Tijekom večeri, odnosno »večere za dušu«, kako su je voditelji najavili, na »menu« su bile riječi predstavljene na različite načine – kazivanjem, pjevanjem, pokretnim slikama i dramom.

Pučka pjesnikinja Đula Milodanović s mons. dr. Andrijom Kopilovićem i Katarinom Čeliković

SAGA I FILM: Na početku večeri prikazan je film *Rajka Ljubića* »Sve arende u sluge Ente« koji je snimljen po jednoj od pripovijesti iz knjige »Prid svitom – Saga o svitu koji nestaje«

Tomislava Žigmanova. Ovom je prigodom pročitao tekst o knjizi »Sagom zakovani u 14 slika bez okvira« čiji je autor subotički pjesnik *Mirko Kopunović*. »U deset pripovijesti o oporim i teškim, isprepletenim sudbinama pet žena i pet muškaraca oslikao je Tomislav život onih koji su tu bili prije nas, onih koje smo znali, susretali, vidjeli, s njima govorili, družili se, možda i sami to bili. Život nimalo lak, prepun teških iskušenja, nemogućnosti, neimaštine, nepravdi, pomirbe s krivim putem, ali zato i ustrajnosti, postojanosti, vjernosti, vrednoći i vjeri. Nadi i ljubavi. Pripovijesti u knjizi su dio nas, vremena nam prošlog, događaji nas dodiruju i diraju svojom autentičnošću i mi njima okupirani postajemo dio njih.«

VOLJENA RAVNICA: Tijekom večeri, riječju i pjesmom predstavljena je knjiga pjesama »Voljena ravnica« subotičke pučke pjesnikinje *Đule Milodanović*, a nakon toga i knjiga igrokaza za djecu »Mali diplomat i drugi igrokazi« koju je objavila Hrvatska čitaonica u Subotici, a izbor igrokaza za knjigu napravila je ravnateljica Hrvatske čitaonice *Katarina Čeliković*. Govoreći o drugoj knjizi igrokaza *Katarina Čeliković* predstavila je autore nekoliko dramskih igrokaza u knjizi koji su ujedno bili i gosti »Književnog prela«. O knjizi »Voljena ravnica«, koju je objavio Katolički institut za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«, i njezinoj autorici, 71-godišnjoj Đuli koja je rođena na salašu kraj Starog Žednika, govorio je predsjedavajući Instituta mons. dr. *Andrija Kopilović*. Tom je prigodom rekao kako se Đula oprobala u mnogim vrstama pučke umjetnosti. Đula poeziju piše od rane mladosti, ali se oprobala i u pisanju igrokaza i skečeva. Sa svojim

sestrama, *Anom* i *Tezom* među prvima je počela izrađivati slike u tehnici slame te se smatraju začetnicama ove umjetnosti naive. Poezija joj je objavljivana u »Zvoniku«, u kalendaru

Visoka politika

Publika je imala prigodu vidjeti predstavu »Visoka politika« u kojoj sudjeluju i glume učenici prvog i drugog razreda gimnazije na hrvatskom jeziku, mladi iz Kera, kao i učenici Osnovne škole »Matko Vuković«. Autor dramskog teksta i redatelj predstave je Marjan Kiš, voditelj Male scene Hrvatske čitaonice u Subotici. Inače, ovo je druga predstava učenika gimnazije na hrvatskom jeziku. S prošlogodišnjom predstavom »Skupština na čoši« imali su brojna gostovanja među kojima je najznačajnije ono u Zagrebu.

»Subotička Danica«, te u knjigama izabranih stihova sa susreta pjesnika »Lira naiva«.

Voditeljski par *Nevena Mlinko* i *Lazar Cvijin* kazivali su pjesme Đule Milodanović, Kerske su kraljice pjevale njezine pjesme, a vokalna solistica *Antonija Piuković* je uz pratnju Subotičkog tamburaškog orkestra otpjevala pjesmu »Subotica vridnija od zlata« skladana po Đulinim stihovima.

M. Tucakov

Subotički tamburaški orkestar i vokalna solistica Antonija Piuković

Scena iz predstave »Visoka politika«

Ludwig Bauer, »Patnje Antonije Brabec«, Fraktura, Zaprešić, 2008.

Ženska borba u mačističkom društvu

Prikazivanjem vremena i ljudi u zadanim okvirima tog vremena, Bauer se doista potvrđuje kao jedan od najznačajnijih autor onoga što s naziva novopovijesni roman. Iako se čini da su tematika koju varira i problemi koje stavlja u žižu svoga interesa već pomalo izgubili na značaju, Bauer im u svakom novom romanu uspijeva dati novi polet i svježinu

Piše: Đurđica Stuhldreiter

Ludwig Bauer autor je kojeg čitatelji imaju prilike upoznati pri prvim čitateljskim iskustvima te se intenzivno družiti i nadalje, čitajući ono što je namijenjeno odraslima. Od radova iz područja dječje književnosti pa sve do romana poput onog kakav se nedavno pojavio na policama knjižara, ovaj autor ispisuje stranice koje uvijek privlače pozornost čitatelja. Stvarajući izniman opus, Bauer pripovijeda uvjerljivo i zanimljivo, s proživljenošću i razumijevanjem koji često nedostaju u današnjem literarnom svijetu.

Rođen je 1941. u Sisku. Diplomirao je slavistiku u Zagrebu, a školovanje nastavio u Bratislavi i Pragu. Bavio se prevođenjem stručnih djela i beletristike; bio je profesor i učitelj u Zagrebu, Londonu i Washingtonu, glavni urednik izdavačke kuće »Globus« i književnog časopisa »Naša knjiga«. Priređivao je i uređivao različite knjige (uključujući antologije i izbore školske lektire), pisao predgovore, kritike, recenzije i prikaze.

Prvu prozu objavio je kao gimnazijalac, a 1973. dobio je za prvu tiskanu priču tada uglednu Politikinu nagradu. Objavio je više uspješnica za

djecu: »Parnjača Colombina«, »Poliglot i pas«, »Tri medvjeda i gitara« (od 1991. čak devet izdanja), »Ronilac bisera«, »Istina o gusarskom kapetanu Karvasu«, »Vještica Liza Hainburška«, »Vila Zelenog jezera«, »Morski igrokazi«, »Bajkoviti igrokazi«, »Krava voli lava« i »Maske do daske«. Posebno je ugledan kao romanopisac te je do sada objavio deset romana: »Trag u travi«, »Trik«, »Dokaz da je zemlja okrugla«, »Kratka kronika porodice Weber«, »Biserje za Karolinu«, »Partitura za čarobnu frulu«, »Prevođenje lirske poezije – Romanetto Buffo«, »Don Juanova velika ljubav i mali balkanski rat«, »Zapisi i vremena Nikice Slavića« i, najnoviji, »Patnje Antonije Brabec«.

ŽRTVA POVIJESTI: Prigodom predstavljanja romana »Patnje Antonije Brabec« kritičarka Lidija Dujić naglasila je kako je riječ o novopovijesnom romanu, »o privatnoj povijesti kao žrtvi velike povijesti«, o životu dvoje intelektualaca u Jugoslaviji obilježenih svojim njemačkim podrijetlom. Priča je to o ženi, pripadnici manjine, koja se u socijalističkom, mačističkom društvu mora izboriti za poziciju i ostvariti karijeru.

Sam autor, pak, kaže da je prikazao svojevrsnu anatomiju međuljudskih odnosa i odstupanje od tradicionalne ženske uloge u još uvijek muškom društvu. Želio je pokazati, kako kaže, koliko racionalnosti i discipline treba ženi da bi opstala u takvom društvu. Roman je pisan iz muške i ženske perspektive, a autor je racionalnu inačicu priče dodijelio ženi, a emocionalnu muškarcu.

Naslov romana priziva Goetheova Werthera (»Patnje mladog Werthera«), a radnja se pozicionira između romantičarskog svjetskog bola i udarničkog socrealizma, rekla je Dujić. Bauer roman podnaslovljuje s GMR, kao »genetski modificiran«, jer iznevjerava žanr i završava kao drama. Upravo je taj dramski dio ujedno i epilog koji objašnjava sve što je u romanu ostalo nerazjašnjeno.

ŽIVOTNOST I UVJERLJIVOST: Prije no što je objavljen, ovaj je roman izlazio u nastavcima u časopisu Forum, gdje je pobudio veliko zanimanje. Možda su već tada čitatelji bili na tragu iščekivanja krajnjeg ishoda na kakve ih je ovaj pisac svojim ranijim romanima navikao. Prikazivanjem vremena i ljudi u zadanim okvirima tog vremena, Bauer se doista potvrđuje kao jedan od najznačajnijih autor onoga što s naziva novopovijesni roman. Iako se čini da su tematika koju varira i problemi koje stavlja u žižu svoga interesa već pomalo izgubili na značaju, Bauer im u svakom novom romanu uspijeva dati novi polet i svježinu.

Glavni se likovi na stranicama ove knjige predstavljaju u svojoj životnosti i uvjerljivosti, dajući čitatelju prigodu da se sasvim užive u njihovu obilježnost na mnogim područjima Teretu koji im je natovarena poput usuda, oni dodaju i vlastite patnje kao nešto bez čega ne bi znali živjeti. Otkrivajući smisao u prepoznatljivim detaljima i dajući priliku onom drugom da se otkrije u svojoj punini; Bauerovi likovi izlaze iz okvira jednog romana i pronalaze potvrdu u životima samih čitatelja.

Iako se čini da današnji čitatelji teže ka začudnosti i šokantnosti, da imaju specifične zahtjeve i ukus, roman »Patnje Antonije Brabec« privući će mnoge. Bez odrednica koje su konstanta mnogih suvremenih dijela, zanimljivom fabulom, uvjerljivim likovima i vještim slikanjem jednog vremena, ovaj roman zaokupit će pažnju mnogih i potvrditi činjenicu da se romani Ludwiga Bauera doista čitaju bez daha.

Ludwig Bauer

Križni put

Piše: Miranda Glavaš-Kul

Započelo je vrijeme priprave za najveći kršćanski blagdan Uskrs. To vrijeme kršćani nazivaju korizmom. Latinski naziv korizma znači vrijeme časnoga posta, a traje od Pepelnice do Velikog četvrtka i služi za proživljavanje i proslavu Kristova vazmenog (uskrsnog) otajstva. Kako bi se što snažnije doživjela Kristova muka, razvila se posebna pobožnost koja se u nas naziva križni put ili put križa. Ova se pobožnost sastoji od četrnaest postaja označenih križevima, slikama i skulpturama koje prikazuju prizore od suđenja Isusu do smrti na križu te skidanje i polaganje u grob. Križni put u poznatom hrvatskom marijanskom svetištu u Mariji Bistrici

ima i petnaestu postaju – Uskrsnuće. Ovakav križni put utemeljen je na vjeri u uskrsnuće i vječni život, a upravo u tomu pronalazimo smisao Kristove, ali i naše patnje.

Za oba naziva, križni put i put križa, pronaći ćemo potvrdu u hrvatskoj književnoj tradiciji. Ipak bismo trebali dati prednost jednom od naziva, ali kojem? Jezična nam norma propisuje uporabu pridjeva i imenice (križni put) umjesto sveze imenice s imeničkom dopunom u genitivu (put križa). To pravilo vrijedi ukoliko se radi o istoznačnim svezama, odnosno svezama koje su međusobno zamjenjive. Kako je u navedenom primjeru upravo riječ o takvim svezama, u novije se

vrijeme, u skladu s pravilom, češće javlja sveza križni put.

Naziv križni put često se rabi u prenesenom značenju kada govorimo o nečijoj patnji i mučeničkoj smrti. Tako se za muke koje su pretrpjeli ljudi na putu prema Bleiburgu i u povratku tijekom pješaćenja

po Sloveniji, Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini, Srbiji i Makedoniji rabi sintagma hrvatski križni put. U prenesenom se značenju križni put često naziva kalvarija, a o odnosu Kalvarije i Golgote i kalvarije i golgote čitajte u sljedećem broju.

Povijest hrvatske književnosti (17. dio)

Ozaljski književni krug

Priređuje: Miranda Glavaš-Kul

O kosnicu književnosti ozaljskoga književnoga kruga čine *Petar Zrinski*, njegova supruga *Katarina* i njezin brat *Fran Krsto Frankopan*. Pjesnička djela nastala u krugu oko Zrinskoga odlikuju se ponajprije osobitim jezičnim izrazom, zasnovanim na miješanju čakavice, kajkavice i štokavice.

Hrvatski ban i velikaš *Petar Zrinski* (1621.-1671.) potomak je obitelji koja zauzima jedno od ključnih mjesta u hrvatskoj povijesti. Praunuk je legendarnoga sigetskog junaka *Nikole Šubića Zrinskog* i brat *Nikole Zrinskoga*, hrvatskoga bana, koji je poginuo kod Čakovca u lovu na veprove. *Petar* je *Zrinski* nastavio bratovu politiku zamijenivši ga na mjestu hrvatskoga bana. Sa šurjakom *Franom Krstom Frankopanom* vodio je tajne pregovore sa sultanom. Optuženi su za urotu protiv vladara i pogubljeni u Bečkom Novom Mjestu. U

književnosti se pojavio prepjevom s mađarskog na hrvatski bratova spjeva »Adrianskoga mora sirena«. Danas je cijenjeno i njegovo kratko, dirljivo pismo upućeno dan uoči smaknuća supruzi *Katarini* pod nazivom »Moje drago zercze«.

Prva žena u banskoj Hrvatskoj koja se u samostalno bavila stvaralačkim radom i prevodenjem bila je *Ana Katarina Zrinska* (1625.-1673.). Godine 1661. objavila je molitvenu knjižicu »Putni tovaruš« koja se odlikuje lirizmom i skladnim stilom, a sadržava molitve upućene svecima i prepjeve psalama. *Putni tovaruš* sadrži više molitava koje su namijenjene čitanju u raznim prigodama i za raznovrsne potrebe.

Pjesnik i urotnik, potomak stare hrvatske plemićke obitelji, brat *Katarine Zrinske* i šurjak *Petra Zrinskog*, *Fran Krsto Frankopan* rođen je 1643. Najzanimljivija je i književno najvrjednija pojava u

ovome krugu. Poznao je talijanski, njemački, francuski, latinski, a možda mađarski jezik. Zajedno s *Petrom Zrinskim* sudjelovao je u protuaustrijaskoj uroti hrvatskoga i ugarskoga plemstva te je u Beču, zajedno sa *Zrinskim*, zatvoren, osuđen i pogubljen.

Za života je objavio samo spjev »Elegia«. Najznačajnijim djelom smatra se zbirka uglavnom ljubavno-refleksivnih pjesama, koju je autor naslovio »Gartlic za čas kratiti«, a koja je nastala u zatočeništvu. U rukopisnoj su ostavštini pronađeni pjesnički ciklusi: »Dijačke junačke« (pjesme vrlo bliske usmenoj književnosti), »Zganke za vrime kratiti« (dvoznačne zagonetke), »Sentencije vsakojaške« (raznovrsne poslovice), »Pobožne pjesme« i »Gartlic za čas kratiti«. Među njegovim je papirima pronađen i jedan dramski fragment s naslovom »Jarne bogati« iza kojega se krije *Moli-*

Zrinski i Frankopan

ereova komedija »George Dandin«.

Frankopanova se poezija odlikuje posebnim jezikom, mješavinom čakavskih, kajkavskih i štokavskih jezičnih osobitosti. Bogatstvo, osebnost i finoću jezika, a time i ozaljskoga književnog kruga, hrvatska književna znanost otkriva tek u novije vrijeme. Njegov najpoznatiji stih: »Navik on živi ki zgine pošteno« uklesan je na mjestu pogubljenja u Bečkom Novom Mjestu..

»I propostivši četrdeset dana i četrdeset noći, napokon ogladnje« (Mt 4, 2)

Molitva, milostinja i post

Draga braćo i sestre!

Na početku ove korizme, koja predstavlja intenzivniju duhovnu pripremu, liturgija nam ponovno predlaže tri pokorničke vježbe vrlo drage biblijskoj i kršćanskoj tradiciji – molitvu, milostinju i post – kako bi nas pripremila bolje proslaviti Uskrs i tako iskusiti Božju moć koja, kako ćemo slušati na vazmenom bdjenju, »goni zločine, pere krivice i nevinost vraća palima, a radost tužnima. Goni mržnje, uspostavlja slogu i sagiba vlasti« (Vazmeni hvalospjev)...
...Možemo se zapitati koju vrijednost i smisao ima za nas kršćane lišavati se nečega što je po sebi dobro i korisno za naše uzdržavanje. Sveto pismo i čitava kršćanska tradicija uče da je post od velike pomoći za izbjegavanje grijeha i svega što navodi na grijeh. Zato se u povijesti spasenja više puta ponavlja poziv na post. Već na prvim stranicama Svetog pisma Gospodin zapovijeda čovjeku da se uzdrži od konzumiranja zabranjenog voća... U Novome zavjetu Isus objašnjava duboki razlog posta, stigmatizirajući držanja farizeja, koji su strogo obdržavali propise nametnute zakonom, ali im je srce bilo daleko od Boga. Pravi post, ponavlja i na drugome mjestu božanski Učitelj, je vršiti volju Oca nebeskog, koji »vidi u skrovitosti, uzvratit će ti«. On sam daje primjer za to odgovara-

Papa Benedikt XVI.

jući davlu, po završetku 40 dana provedenih u pustinji, da »ne živi čovjek samo o kruhu, nego o svakoj riječi što izlazi iz Božjih usta«...
...Istodobno, post nam pomaže da postanemo svjesni situacije u kojoj žive mnoga naša braća. U svojoj Prvoj poslanici sveti Ivan upozorava:

»Tko ima dobra ovoga svijeta i vidi brata svoga u potrebi pa zatvori pred njim srce – kako ljubav Božja ostaje u njemu?« (3,17). Dragovoljni post nam pomaže ugledati se na milosrdnog Samaritanca, koji se saginje i pritječe u pomoć bratu koji trpi. Kada slobodno odlučimo odreći se nečega kako bismo pomogli drugima, pokušajmo na konkretan način da nam bližnji u nevolji nije tuđinac. Upravo da bi se održao živim taj stav prihvaćanja i pažnje prema braći, potičem župe i sve druge zajednice da osnaže u korizmi praksu osobnog i zajedničkog posta, njegujući također slušanje Božje riječi, molitvu i milostinju. To je, od samih početaka, bilo nešto uobičajeno u kršćanskim zajednicama, u kojoj su organizirane posebne kolekte i vjernici su pozivani dati siromašnima ono što su, zahvaljujući postu, stavili na stranu. Danas tu praksu treba ponovno otkriti i na nju poticati, posebno tijekom korizmenog liturgijskog vremena...

... S tom željom, dok jamčim svoju molitvu da ovo vrijeme korizme bude plodonosno za svakog vjernika i svaku crkvenu zajednicu, od srca svima udjeljujem apostolski blagoslov.

*Dio poruke pape Benedikta XVI.
za korizmu 2009.*

Zaručnički tečaj

Zaručnički tečaj, koji je namijenjen svima koji se planiraju vjenčati ove godine i svima koji su zainteresirani, a stariji su od 18 godina, počinje 2. i traje do 6. ožujka. Tečaj će se održavati u vjeronaučnoj dvorani katedrale sv. Terezije Avilske u Harambašićevoj ulici br. 7. Početak je svakoga dana u 19:30 sati.

Poštanske marke sv. Tripuna u Kotoru

Hrvatska pošta je, zajedno s poštom Crne Gore, u prigodi proslave 1200 godina prisutnosti moći sv. Tripuna u Kotoru izdala dvije poštanske markice.

ve »350 godina franjevača u Čakovcu« marka izlazi 20. svibnja. Marka posvećena 800. obljetnici kapele sv. Martina u Podsusedu izlazi 29. listopada, te naposljetku dvije božićne marke 24. studenoga.

(prenosi IKA)

Motiv na prvoj marki je lik sv. Tripuna iz Statuta i zakona Grada Kotora, Venecija, 1616., koji se čuva u Povijesnom arhivu Kotora, a na drugoj je fotografija lik sv. Tripuna sa središnje oltarne pale kotorske prvostolnice, 1440., majstor Hans iz Basela. Autor fotografije je kotorski fotograf *Stefan Kordić*.

Nominalna vrijednost svake marke ponaosob je 3,50 kuna, a izdane su u nakladi od po 100.000 primjeraka. U Crnoj Gori marke su izdane u 40.000 serija nominalne vrijednosti jedan euro.

Slušajte nas! Pitajte nas!

Mladi aktivisti pozivaju vjernike i slušatelje Radio Marije da sudjeluju u njihovoj radio emisiji, koja je duhovnog karaktera, a prvenstveno je namijenjena mladima. Emisiju možete slušati svake nedjelje od 14:45 sati na 90,70 Mhz.

Klanjanje u bolničkoj kapelici

Svakog posljednjeg petka u mjesecu u bolničkoj kapeli sv. Elizabete organizira se klanjanje, koje se prikazuje za bolesnike, bolničko osoblje i spas nerođene djece. Sv. misa počinje u 19 sati, a nakon toga je klanjanje do 21 sat.

Piše:

mons. dr. Andrija Kopilović

Vjera je velika milost, veliki Božji dar

Tvrdoća srdaca

Korizma je. Prilika i poziv za duhovnu obnovu kršćana. Obnovu u vjeri. Zašto baš u vjeri? Nažalost, naša vjera slabi kao i sve naše sile. Treba je ojačati. Isus je živio i prošao zemljom, a ipak nisu svi vjerovali. Ni njegovi suvremenici. Ne! Bilo ih je mnogo među nevjernima. Iako su govorili s njim, gledali što on radi, pratili njegove riječi. Iako su sjedili s njim za istim stolom, doticali se njegovih ruku i haljina, vidjeli sjaj njegovih očiju i slušali toplinu i jakost njegova govora. Iako su vidjeli da slijepi gledaju, gluhi čuju, hromi hodaju, gubavi se čiste, mrtvi ustaju na samo jednu riječ njegovu, na jedan zahvat njegovih božanskih ruku. Nisu vjerovali zbog tvrdoće srdaca svojih. Zbog zaslijepljenosti razuma i volje, ali još više zbog tvrdoće srdaca. Uznemirivao ih je taj Krist, osjetili su u njemu nešto veliko, prodrnula ih je njegova pojava, šibale njegove riječi, glasno su govorila njegova djela – ali srce je ostalo tvrdo, potpuno tvrdo. Nijedan nabor mekoće nije se pojavio na njemu, ni najmanja kapitulacija zaleđenog razuma, ni najnezatniji pokret volje. Sam led, sama tvrdoća, sama nevjera. Tu tvrdoću osjetio je Krist tako bolno uoči muke svoje. Osjetio ju je bolno, jer je bio pravi čovjek. Iako je njegovo čovječstvo potpuno sraslo, stopilo se s božanstvom, ono nije izgubilo ljudskih osobina, ljudskih karakteristika. Jest, Krist je bio i ostao potpuni čovjek. Zato je i plakao nad nevjernim naraštajem ovim. Zato se i duboko potreslo njegovo ljudsko srce. Zato je i osjetio sav neuspjeh svoga rada i svu težinu misije, koju mu je povjerio Otac.

VJEROVALI SU U NJ: Ali osim ovih, koji nisu vjerovali poradi tvrdoće srdaca, bilo je i drugih. O njima Sveto pismo ovako govori: »Ipak mnogi od poglavara vjerovali su u njega, ali ga nisu priznavali poradi farizeja, da ne budu izopćeni iz zbornice« (Iv 12,42). Vjerovali su u nj, jer su njegova čudesa bila previše očita. Jer nisu mogli zatvoriti svoje oči i iskriviti potpuno svoj zdravi sud. I jer nisu sasvim zaledili svoja srca. Ali bojali su se farizeja. Bili su na uglednim položajima, pa će ih možda izgubiti. Uživali su povjerenje vlastodržaca, pa će ga možda proigrati. Imali su unosna mjesta pa će ih baciti iz njih. A što će onda biti s njima? Postati beskućnici, kakvih je puna Judeja? Jedni od onih koji idu za Kristom i očekuju kraljevstvo nebesko kad ovdje ništa nemaju. A i oko njega, oko Krista, lanac se sve više steže. Veliko vijeće reklo je već svoje. Svećenici

Pa što će onda biti s

njima ako svoju vjeru

javno pokažu? Slijedit

će sudbinu Kristovu! A

oni to neće. Nisu na to

pripravni! Ne mogu tako

daleko za njim. Ipak je

ljepše sjediti u zborni-

cama i sačuvati svoj

ugled. Kud ih to Krist

vodi? Jest, oni vjeruju

u nj, ali nisu pripravn

da išta zbog njega izgu-

be, a najmanje da svoje

mjesto i svoju službu

u zbornicama možda

zamijene s progonima,

zatvorom ili čak smrću.

i farizeji zaključiš da ga uhvate. Pa što će onda biti s njima ako svoju vjeru javno pokažu? Slijedit će sudbinu Kristovu! A oni to neće. Nisu na to pripravn! Ne mogu tako daleko za njim. Ipak je ljepše sjediti u zbornicama i sačuvati svoj ugled. Kud ih to Krist vodi? Jest, oni vjeruju u nj, ali nisu pripravn da išta zbog njega izgube, a najmanje da svoje mjesto i svoju službu u zbornicama možda zamijene s progonima, zatvorom ili čak smrću. To su oni o kojima Sveto pismo kaže »da su više ljubili ljudsku slavu, nego li slavu Božju« (Iv 12,43). A koliko je takvih u svijetu. I u Kristovo doba i danas. To su male duše, kukavci i slabići. I oni spadaju u rod nevjernika. I oni povećavaju redove njihove. Istina, njihove oči nisu sasvim slijepi i njihova srca nisu sasvim otvrdnula, ali izvana se ništa ne razlikuju od onih nevjernika. I poradi njih je Krist trpio uoči svoje muke i nakon što se sleglo slavlje Cvjetnice.

PONAJPRIJE JE POTREBNA VJERA: O, taj nevjerni rod! Koliko ga je bilo kroz povijest Crkve, a koliko ga danas tek ima! Pa ipak, da netko uđe u život vječni, potrebna je ponajprije vjera. Krist od svojih traži najprije vjeru. To je vlastitost njegovih učenika. Preduvjet da nekome vrati zdravlje. Preduvjet da se duši oproste grijesi. A biljka nevjere posijana je ipak tako često među sinovima ljudskim. I među kršćanskim narodima. I među katolicima. I tako se brzo širi kao maslačckove sjemenke i uporna je kao svaki drač i kukolj. Nevjerno pleme, nevjerni rod! A kraj toga nevjernog roda Krist i danas govori isto što je govorio pred blagdan Pashe: »Tko vjeruje u mene, ne vjeruje u mene nego u onoga koji me je poslao« (Iv 12,44). »Ja sam kao svjetlo došao na svijet, da ni jedan koji vjeruje u mene ne ostane u tami« (Iv 12,46). »Tko mene vidi, vidi i Oca« (Iv 14,9). A mi? Što da reknemo o vjeri u Isusa Krista, kad je toliki nemaju? Kad su otvrdnula tolika srca, kao i farizejska u Kristovo vrijeme, ili kad zbog svoje slabosti i ljudske sebičnosti ne pokazuju vjeru izvana? Možemo reći samo jedno: vjera je velika milost, veliki Božji dar. Pripravljen je, doduše, za sve, ali svi ga ne mogu dohvatiti. Približavaju mu se i dohvatiti ga mogu samo oni koji su jednostavna i ponizna srca. Farizeji ga nisu mogli dohvatiti. Ni oholice i nadute duše sadašnjice. Ni duše koje se nisu odrekle svoje sebičnosti. Farizeji nisu znali što im manjka da od nevjernika postanu vjernici. Ne znaju ni nevjernici sadašnjice. Ali mi to znamo. Za sebe i za čitavo naše pokoljenje...

U organizaciji pastoralnog vijeća župe sv. Roka u Subotici

Župno prelo u Keru

U subotu 21. veljače održano je peto po redu »Kersko prelo« u organizaciji pas-

uslijedio je prigodan program u okviru kojeg je izveden igrokaz *Đule Milodanović* »Pametni divani«,

luk, gost koji je najčešće pozivao konobara i dr.

Organizirana je i tombola koju su značajno pomogli sponzori, a kao nagrade, u duhu Književnog prela održanog prethodnu večer, dominirale su knjige. Glavna na-

Kao i u nekoliko prethodnih godina članovi pastoralnog vijeća na tradicionalan način su pripremili preljску večer.

Oko uređenja dvorane i organiziranja ovogodišnjeg prela, pored članova pastoralnog vijeća

toralnog vijeća župe sv. Roka. U vjeronaučnoj dvorani Kerčane su i njihove goste, njih oko 100, po prvi put zabavljali mladi i vrlo talentirani članovi orkestra »Dukati«.

Nakon pozdravnog govora domaćina preč. *Andrija Anišić*,

koji je kod gostiju izazvao obilje smijeha. Pročitano je nekoliko preljskih pjesama, a dodijeljene su i takozvane »smišne« diplome, pa su tako svoje pobjednike dobile sljedeće kategorije: najviše čelo, najvickastiji brkovi, najljepši prs-

grada na tomboli je bio DVD plejer, a sreću dobiti ga imala je *Vesna Kovačević*.

sudjelovali su i mladi koji su aktivni na ovoj župi.

Lazar Cvijin

DSHV i Bus prijevoz »Beneš« Vas vode u Banju Kanjižu. Polazak ispred Doma DSHV-a u petak, 27. veljače 2009. godine u 14 sati, povratak u 19 sati.

Uvjet za besplatan prijevoz je Kupón iz posljednjeg broja »Hrvatske riječi«.

tel: 024 600-886
fax: 024 753-186
mail: busbenes@tippnet.rs

Što je reumatoidni artritis?

Piše: dr. Marija Mandić

Kada se spomene reumatoidni artritis svi odmah pomislimo na reumu, koja kao takva, odnosno kao bolest, sama po sebi i ne postoji. Najpribližnije što bi sama riječ »reuma« mogla značiti je upravo reumatoidni artritis te smo zato dužni upoznati čitatelje s pravim značenjem ove bolesti. Često se čuje kako netko kaže da ima reumu, jer ga bole leđa, zglobovi, ramena, kuk ili lakat, ali to su

ustvari sve bolesti slične reumi. Stoga ćemo u široj zdravstvenoj edukaciji naših čitatelja ukratko opisati pravu reumu, točnije reumatoidni artritis, što je veoma opasna bolest sa svojim tijekom pogoršanja i otežavanja uobičajenog načina života oboljelih.

REUMATOIDNI ARTRITIS: (RA) je kronična upala zglobova, nepoznatog uzroka, promjenjivog tijeka i trajanja, od čega boluje oko 0,5 posto ljudi. Češća je kod žena

nego kod muškaraca. Izražava se bolom, otokom, ukočenošću i postupnim oštećenjem funkcije zglobova. Kod većine bolesnika, RA je teška bolest, tijekom koje napreduje oštećenje zglobova, slabi ili se gubi sposobnost za rad i samozbrinjavanje. To vodi do socijalne i financijske ovisnosti bolesnika o drugim osobama i skraćenju životnog vijeka. RA je značajno opterećenje za zajednicu zbog velikih neposrednih troškova liječenja kronične bolesti i još većih posrednih troškova zbog gubitka sposobnosti bolesnika za rad i samozbrinjavanje.

KAKO OTKRITI REUMATOIDNI ARTRITIS? Sumnju da netko boluje od reumatoidnog artritisa pobuđuju sljedeći klinički nalazi:

- dugotrajan noćni i jutarnji bol u zglobovima i jutarnja ukočenost zglobova, koja traje dulje od pola sata;
- osjetljivost zgloba na dodir, klinički znaci upale zglobova (otok, povišena temperatura i ograničena pokretljivost zgloba);
- zahvaćanje zglobova ručja istodobno s objiju strana, tj. i na lijevoj i na desnoj šaci;
- smanjenje tegoba tijekom primjene nesteroidnih antiinflamatornih lijekova (diklofen, brufen i slično). Osim već spomenutih nalaza svakako je potrebna i laboratorijska

potvrda bolesti, a to se prije svega odnosi na pozitivan nalaz reumatoidnog faktora – RF (u krvi) te dodatne nalaze postojanja oštećenja zglobne hrskavice na velikim i malim zglobovima, koja se potvrđuje rendgenskom snimkom. Svakako, pri sumnji na RA neophodna je konzultacija reumatologa.

CILJEVI LIJEČENJA:

- uklanjanje simptoma i znakova bolesti (uvođenje bolesti u trajnu fazu remisije, odnosno mirovanja bolesti)
- očuvanje normalne i popravljane oštećene funkcije koštanozglobnog aparata uz uvođenje fizikalne terapije i svakodnevnih kućnih vježbi
- sprečavanje i popravljane oštećenja i deformacija do kojih dolazi zbog kasnog prepoznavanja bolesti ili fulminantnog tijeka bolesti
- obuka bolesnika za prilagođavanje načina života u skladu s fazom bolesti, fazom napada ili njene stagnacije.
- očuvanje i popravljane kvalitete života oboljelih.

Samo liječenje podrazumijeva svakodnevne vježbe, ali i uporabu

lijekova na bazi kortikosteroida čija količina ovisi o fazi bolesti. Upravo ovakva terapija, pokraj dobrog, donosi i loše bolesniku zbog mnogih neželjenih dejstava ove terapije. Tako kod oboljelih, ne zbog bolesti nego zbog terapije, dolazi do povećanja tjelesne mase, zaobljavanja lica, ponekad pojave masnih depoa na leđima, što se opisuje kao grba. Također, oni su podložniji bakterijskim infekcijama zbog smanjenog imuniteta, ranije se razvija osteoporoza, a poznate su i bolesti srčanih zaližaka koje nastaju kao posljedica samog RA.

ŠTO UKAZUJE NA LOŠ ISHOD BOLESTI:

- vanzglobne pojave (reumatoidni čvorići, upala dijelova oka, vaskulitis, oštećenje pluća, bubrega, srca, nervnog sustava),
- ženski spol,
- loš položaj u društvu, siromaštvo i nisko obrazovanje,
- starija životna dob u početku bolesti i dr.

Poštovani čitatelji,

U želji unapređivanja medicinske strane u našem tjedniku, možete slati svoja pitanja na koja će odgovarati naši liječnici-suradnici.

Pisma možete slati poštom na adresu redakcije ili mailom na:

hrvatskarijec@tippnet.rs

OČNA KUĆA

**optika i ordinacija
na jednom mjestu**

551-045

Subotica

Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

Maškare, maškare...

SUBOTICA – Peti put zaredom dječji vrtić »Marija Petković« organizirao je maskenbal na kom su sudjelovala djeca iz ovoga vrtića i njihove odgojiteljice, a roditelji su imali ulogu publike.

»Maskenbal svake godine organiziramo u utorak prije Čiste srijede, to je postao običaj ovoga vrtića. Svi sudjelujemo i na Hrckovom maskenbalu koji se organizira sredinom veljače, ali djeca vole maske i maškare. To je u našem vrtiću poseban dan, poseban događaj, te se tada veselimo i radujemo. Maskenbal je posljednjeg pokladnog dana i tada je dopušteno ono što inače nije. Jedini razlog zbog čega organiziramo maskenbal je što djeca to jako vole«, rekla je odgojiteljica *Marina Piuković*.

Već sljedećeg dana, u ovome vrtiću, kao i svugdje, počela je korizma, a djeca su je posebno obilježila, jer je njihov vrtić posjetio župnik preč. Andrija Anišić, koji im je govorio o Pepelnici i korizmi, te su svi sudjelovali u obredu pepeljanja.

Ž. V.

TAVANKUT – Pokladni maskenbal u OŠ »Matija Gubec« u Tavankutu postao je za učenike ove škole već tradicija kojoj se vesele, jer se redovito održava svake godine uoči Čiste srijede ili Pepelnice. Na maskenbalu su sudjelovali učenici nižih i viših razreda ove škole iz Donjeg i Gornjeg Tavankuta i Ljutova. Princeze, vještice, pastiri, cvjetici i brojne ostale šarene maske prošetale su svoje kreacije, kako bi se žiriju što bolje predstavile. Vodio se računa da procjena žirija bude što realnija i objektivna, jer razredne starješine, te tako nemaju unaprijed svoje favorite. Ipak, žiri je svakako imao tešku zadaću, jer je bilo teško odabrati svega nekoliko najboljih maski, a maštovitih kreacija je bilo puno. Ipak, proglašeno je nekoliko kategorija, kao što su najljepša maska, najzanimljivija, najmaštovitija, najopasnija maska i slično. Simbolične nagrade u znak zahvalnosti za uloženi trud, djeci je uručila ravnateljica škole Stanislava Stantić-Prčić. Ona je istaknula kako je ovaj maskenbal prilika da djeca shvate značenje pokladnog vremena, što je bitno kako zbog vjerskog odgoja tako i zbog osobnog identiteta djeteta. Osim kroz nastavu i učenje, na taj se način, kako kaže, škola želi približiti djeci.

M. M.

U Subotici održana općinska smotra recitatora Sedam hrvatskih recitatora ide na zonsko!

Milica Vuković

Nakon općinske smotre recitatora, koja se tradicionalno održava pod nazivom »Pjesniče naroda mog«, održane u Subotici 20. veljače, na zonsku se smotru plasiralo sedmero recitatora koji su recitali na hrvatskom jeziku. U konkurenciji mlađeg uzrasta (od prvog do četvrtog razreda) u sljedeći krug natjecanja plasirali su se *Davorin Horvacki* iz Osnovne škole »Matko Vuković« i *Milica Vuković* iz Osnovne škole »Matija Gubec« iz Tavankuta. Srednji i stariji uzrast su činila djeca iz viših razreda osnovne škole i srednjoškolci, a u ovoj

Filip Nimčević

konkurenciji u sljedeći se krug plasiralo petero recitatora iz Hrvatske čitaonice: *Filip Nimčević, Ivan Kovač, Karla Rudić, Ivana Stipić i Dragana Sudarević.*

Na smotri, čiji su organizatori Gradska knjižnica u Subotici i Kulturno-prosvjetna zajednica, recitalo se na hrvatskom, mađarskom i srpskom jeziku, a sudjelovalo je ukupno 88 recitatora.

U žiriju su sjedili glumci subotičkog Narodnog kazališta *Ervin Palfi, Vesna Kljajić i Suzana Vuković.*

Najbolji recitatori nagrađeni su diplomom i plasirali su se na zonsko natjecanje, koje će biti održano 6. ožujka u Gradskoj knjižnici u Subotici s početkom u 10 sati.

M. T.

Što možeš učiniti u korizmi? Budi primjer

Dragi moji mali prijatelji, nadam se da ste se dobro zabavili tijekom poklada i da ste sudjelovali na maskenbalima, karnevalima i prelima, jer sada je tome kraj. Ovoga smo tjedna imali zanimljivih događaja, još u utorak su bili maskenbali, a već u srijedu je počela korizma.

Što je korizma? Korizma je vrijeme pripreve za Uskrs. Korizma počinje na Čistu srijedu, a završava na Veliki četvrtak, no o tome ćemo još pisati i upoznati se sa svim događajima koji su pred nama. Sada je bitno da se pripravimo i pokušamo u korizmi biti što bolji. Korizma je također vrijeme posta, molitve, odricanja, tako i vi možete sudjelovati u korizmi i na pravi način se pripremiti za Isusovu muku i uskrsnuće.

Što možemo učiniti u korizmi? Počinje pobožnost križnoga puta, pa biste se mogli u svojim župnim zajednicama raspitati kada je ova pobožnost i uključiti se u nju. Možete se odreći onoga što volite, ili bar samo smanjiti to. Primjerice, ako se svaki dan igrate na računalu, bar jedan dan tjedno biste za to vrijeme mogli pomoći mami, tati, baki, djedu ili onome kome je potrebna pomoć. Možete se odreći grickalica, slastica, gledanja TV-a, pa za to vrijeme malo više moliti. Možete se dogovoriti sa svojim ukućanima pa se svaku večer zajedno pomoliti. Pokušajte biti bolji i u školi, biti primjer drugima, a ne povlačiti druge na kojekakve nestašnosti. Nemojte govoriti ružne riječi, ogovarati ili klevetati. Odrasli bi trebali i postiti, ali i vi, ako ste stariji, možete se odreći nekih stvari i to podijeliti s onima koji nemaju. Primjerice, nemojte pojesti 5 bombona nego samo 2, a ostalo stavite u neku vrećicu i kada dođe Veliki četvrtak možete tu vrećicu ponijeti u crkvu i tamo dati župniku, a on će već dalje dati siromašnoj djeci, koja nemaju svaki dan slastica. Ima tu puno primjera, te ako imate zanimljive prijedloge ili nešto što želite podijeliti sa svima, možete pisati i poslati na našu adresu pa ćemo to rado objaviti. Ukoliko se služite e-mailom možete i tako pisati.

Evo adrese: NIU »Hrvatska riječ« Trg cara Jovana Nenada 15/II s naznakom »Za Hrckov kutak«, ili hrvatskarijec@tippnet.rs
Čekam vas!

Ž. V.

HRCKOVE VIJESTI

Susret s dječjim piscem

Gradska knjižnica u Subotici jučer je učenicima osnovnih škola predstavila književnika iz Republike Hrvatske, dječjeg pisca Hrvoja Kovačevića. Istoga je dana književnik posjetio i OŠ »Matko Vuković«, a danas će, 27. veljače, posjetiti područnu školu »Ivan Milutinović« u Maloj Bosni, OŠ »Vladimir Nazor« u Đurđinu i OŠ »Matija Gubec« u Tavankutu. O ovome susretu više možete čitati u idućem broju »Hrvatske riječi«.

Pismo iz Sombora

Maskenbal je bio super. Plesali smo i lijepo se družili. Jako nam se svidjelo to što je svaka maska predstavljena, pa smo ih mogli sve vidjeti. Dobro je što smo ove godine svi dobili nagrade, a ne kao ranijih godina samo odabrane maske. Happy meal je također bio super. Bilo nam je jako zabavno i nadamo se da ćemo doći i sljedeće godine.

Učenici iz
OŠ »Bratstvo jedinstvo« iz Sombora

Poziv na crtanje

Likovni odjel HKC »Bunjevačko kolo« poziva svu nadarenu i zainteresiranu djecu na likovnu dječju sekciju, na satove crtanja, koja se okuplja svake subote u prostorijama Hrvatske čitaonice (Bele Gabrića 21). S djecom radi nastavnik likovne kulture Geza Verebeš, a početak je u 10 sati.

Svi ste pozvani!

Uređuje: Željka Vukov

Golubinci u znaku karnevala i maškara

Mačkare ponovno na ulicama

Prošli je vikend u Golubincima protekao u znaku karnevala i maškara. Poslije šest godina organiziranja tradicionalnog maskenbala u Golubincima, Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Tomislav« iz Golubina- ca ove je godine izvelo mačkare na golubinačke ulice.

U subotu, 21. veljače, u sportskoj dvorani osnovne škole u Golubincima organiziran je maskenbal. Prije početka programa predsjednik HKPD »Tomislav« *Mato Groznica* pozdravio je sve nazočne i otvorio maskenbal. Uz bogat zabavni program izabrane su i nagradene najbolje i najorginalnije maske. Treće mjesto zauzela je Nadalina, drugo mjesto gondola iz Venecije, a prvo mjesto Pepeljuga, koja je iz bajke ovog vikenda posjetila Golubince. Prisutne je te večeri zabavljao tamburaški sastav HKPD »Tomislav« pod ravnanjem *Ilije Žarkovića* sa solisticom *Dubravkom Čačić* i solistom *Ivanom Žarkovićem*. Kao gosti u programu su sudjelovale članice udruge pučkih pjesnika Sv. Mihovil iz Drenovaca (Republika Hrvatska) i pučki pjesnik iz Golubinaca *Stevica Vidović Brica*.

U nedjelju, 22. veljače, poslije 18 godina mačkare su izašle na ulicu u karnevalskoj povorci po uzoru na mnogo poznatije karnevale. Ulicama su prodefilirale mnogobrojne maske: tigrovi, crvenkapice, gljive, Nindža kornjače, cvjetići, medvjedi, Ciganke, gondola iz Venecije, naravno i pobjednička maska prethodne večeri – Pepeljuga sa svojom pratnjom.

Kao i prethodne večeri, kada je školska dvorana bila prepuna gledatelja, tako su plato ispred katoličke crkve sv. Jurja i središte Golubinaca

bili prepuni gledatelja, kako Golubinačana tako i mještana okolnih mjesta. Novinari nekoliko TV redakcija i novinskih kuća propratili su ovogodišnje golubinačke mačkare, što je znak da krilatica »Što je Rio za svijet – to su Golubinci za Srijem« istinita, mada neki Golubinačani vjeruju kako je i Srijem mali i da takve manifestacije nema u malo širem okruženju od Srijema. Mnogi sponzori potpomogli su održavanje maskenbala i karnevala, ali treba istaknuti potporu Pokrajinskog tajništva za propise, upravu i nacionalne manjine i Mjesnu zajednicu Golubinci.

Ivan Radoš

Maskenbal u Petrovaradinu

Uprošlu je subotu u Petrovaradinu organiziran maskenbal. Ova se tradicionalna manifestacija u ovom srijemskom mjestu svake godine organizira u vrijeme poklada. Organizatori su, kao i svake godine, mladi članovi i aktivisti HKPD-a »Jelačić«. Nazočnih je bilo svakako najviše iz Petrovaradina, ali je bilo mladih i iz svih okolnih mjesta – iz Novog Sada, Srijemske Kamenice, Srijemskih Karlovaca, Beočina, Čerevića, a došli su i gosti iz gotovo svih mjesta Srijema.

Ovogodišnji maskenbal obilovao je zanimljivim maskama, što govori kako su Petrovaradinanci i njihovi gosti uistinu maštoviti u izboru maski. Tulum je, uz dobru glazbu i raspoloženje nazočnih, potrajao dugo u noć do ranih jutarnjih sati, a bio je i odabir najboljih maski.

Igor Kušeta

Bunjevačko-šokačko prelo u Somboru

Otvoreno srce za tradicijske vrijednosti

Šedamdeset i treće po redu Bunjevačko-šokačko prelo u organizaciji SHKUD-a »Vladimir Nazor« održano je u prošlu subotu, 21. veljače, u Hrvatskom domu u Somboru. Kako i dolikuje, goste – predstavnike diplomacije, političkih i kulturnih organizacija pozdravio je predsjednik HKUD-a *Šima Raič*.

»Prelo je, kao što znamo, višestoljetna tradicija našeg naroda koja se temelji na obiteljskim običajima. Članovi obitelji su se sa svojom blizom rodbinom i najboljim prijateljima okupljali, te uz razgovor, pjesmu, ples, šalu i dobro poslužnje prekraćivali zimske dane. Vremenom su se ta prela obogaćivala, a obogaćuju se i danas novim, dodatnim, suvremenim sadržajem. Prošle su 73 godine od 12. veljače davne 1937. godine, kada je naše društvo organiziralo prvo ovakvo slavlje. Prihvatili smo osnovnu zamisao ovog specifičnog običaja našega naroda na kome se trebamo družiti, razgovarati i veseliti se, te u zajedništvu osvježiti i obogatiti se za nova

pregnuća u očuvanju i njegovanju bogate kulturne baštine, koju su nam ostavili naši preci. Mi je trebamo dograđivati, oplemenjivati i prenositi na svoje potomstvo«, rekao je Šima Raič, a nazočnima se u Hrvatskom domu obratio i ministar savjetnik veleposlanika Republike Hrvatske u Beogradu *Filip Domjanović*.

»Zadovoljstvo mi je što vam se u svojstvu izaslanika našega veleposlanika *Željka Kuprešaka* mogu obratiti. Idealna je prigoda vidjeti vas na okupu u ovolikom broju i obratiti vam se. Prekrasno je što održavate hrvatske tradicije i htio bih poručiti ono što je i velika želja Republike Hrvatske, da budete jedinstveni i složni u prenošenju hrvatskih tradicija na svoje nasljednike.«

Usljedio je kulturno-umjetnički program u kojem je prikazano obiteljsko prelo s gostima i prijateljima. U ovom prikazu sudjelovali su članovi folklorne i pjevačke skupine društva. Zapjevale su se bunjevačke, ali i šokačke pjesme, dok su mladi folkloraši bili odjeveni u bunjevačke i šokačke nošnje iz Slavonije. Posebno iznenađenje bili su folklorni veterani ovog društva, koje je nedavno okupio koreograf i pročelnik folklorne sekcije *Vinko Paštović*. Svoju je pjesmu pročitao *Hermina Malković*, a nazočne je, čitajući »novoskladane« suvremene bečarce, dobro zasmijao *Antun Kovač*, koji je i pročelnik literarne sekcije. Usljedila je večera, pjesma, igra i tombola. Odličan štimung su napravili tamburaški orkestri »Zora« iz Vinkovaca i »Đuvegije« iz Sombora. Glasom je sve očarala *Sonja Šarić*, studentica srednje glazbene škole u Novom Sadu, koja je pjevala talijanske šansone i naše poznate pjesme. Prelo je tortom »zasladio« slastičar *Gojko Zeljko*, redoviti sponzor manifestacija koje organiziraju hrvatska zajednica u Somboru. Večer je protekla onako kako i treba – u pjesmi, plesu, priči, u radosti i veselju.

Zlatko Gorjanac

KPZH »Šokadija« u Sonti organizirala dječji pokladni maskenbal

Likovi iz povijesti i tradicije

Dječji pokladni maskenbal održan je u subotu, 21. veljače, u organizaciji KPZH »Šokadija«, u Sonti. Sudjelovalo je pedesetak djece iz »Šokadije«, DV »Pčelica« i OŠ »Ivan Goran Kovačić«, a po riječima odgajatelja *Veljka Bačića* i ravnatelja škole prof. *Zvonka Tadijana*, da nije velikog broja oboljelih od gripe, bilo bi ih puno više. Likovi iz povijesti prepletali su se s likovima iz pučke tradicije, stripa i dječje mašte. Kralj Artur je nagonio vještice, zvončari su uveseljavali bake i dide u starinskom ruhu, šerif je budno pazio da se ne remeti javni red i mir, a svi skupa namjerili su svojim krinkama isprepadati zimu, kako bi što prije otišla u druge krajeve. Na radost Sončana koji su se zadesili u središtu

sela maskirani su prošli dijelom glavne ulice, uz djetinju pjesmu i veselje. Nakon mimohoda maskirane su u školskoj trpezariji dočekale »grickalice« i sokovi, a poslije kratkog predaha veselje je nastavljeno uz glazbu, za koju se pobrinuo *Igor Jakšić*. Najaktivniji i najkatraktivniji plesači bila su djeca iz DV »Pčelica«, pa su kao takvi slikovnicama nagrađeni *Tara Šegrt*, *Igor Kuruc* i *Ivan Krstin*, a »osvojili« su i veliku slovaricu u vidu kolektivne nagrade. Od svojega odgajatelja *Veljka Bačića* nagrađeni su još i čokoladicama i štapićima. Najozbiljniji među njima bio je, a sve vrijeme je i održavao red i mir, šerif *Elvis Trenčin*, koji je polučio i jednu od individualnih nagrada. Nagrađeni su i *David Đurkov* za svoje dostojanstveno držanje, maskiran kao kralj Artur, te Indijanka *Jovana Tančik*. Sve su to sa strane promatrali, s tako svojstvenim mirom, dida i baka odjeveni u ruho kakvo su nosili njihovi daleki preci. Dida je bio *Andrej Đurkov*, a na opće iznenađenje u kostimu bake bio je *Denis Klecin*.

Ivan Andrašić

»Maškare« u organizaciji CroV-a

Stjuardesa najbolja!

Balerina, skitnice, cabaret plesačice, đavolice, pa čak i jedan svećenik – mogli su se vidjeti na »Maškarama« u organizaciji udruge mladeži »CroV« koje su održane su prošle subote u Velikoj dvorani HKC »Bunjevačko kolo« u Subotici. Četvrta po redu pokladna zabava u organizaciji te udruge okupila je oko 80 mladih. Za najbolju masku nagrađena je *Bojana Jurić* (stjuardesa). Inače, mlade su zabavljali bend Non Stop Noise i DJ Boris.

»Zadovoljni smo odzivom i zabavom, baš kao i sudionici maškara, budući da smo ih na fajrontu morali potjerati kućama«, kaže u šali *Tanja Stantić*, predsjednica Udruge »CroV«. »Bend je bio odličan, kao i DJ, a moram napomenuti da nije bilo »narodnjaka«, dodaje ona.

D. B. P.

Pokladni običaji u Bačkom Monoštoru

Poklade su, poklade su, veselo je doba

Kažu da su pokladni dani najveseliji dani u godini. Najluđi su i svakako najšareniji, jer tada svaka osoba postaje ono što u dubini duše želi, pokazavši svoje pravo lice, stavljajući masku.

Naši su se stari voljeli veseliti. Bez obzira na teškoće života, nalazili su radost u malim sitnicama svog okruženja. Maškare ili poklade, kako ih mi Monoštorci zovemo, jedan su od običaja koje rado čuvamo.

Prema riječima bake *Stane Đipanov*: »... ovaj lijepi običaj nekada je trajao puna tri dana. Započinjao je četvrtkom, koji se zvao 'Debeli četvrtak', jer se tada pravila gibanica, s orasima ili makom... Od tog dana veselje i igranke za mlade trajale su do nedjelje. Treći dan, na same poklade, priređivala se završna večer, nakon čega su se sve zabave i igranke u selu prekidale, slijedio je post, bez veselja, do Uskrsa...«

Danas poklade ne traju tri dana, ali svake godine članovi KUDH-a »Bodrog« organiziraju pokladnu igranku, čuvajući tradiciju, ne dopuštajući da je zub vremena odnese.

Prošle nedjelje Dom kulture postao je čarobni svijet veselja i pjesme, smijeha, šale i igre. Nesvakidašnje, oživjele su tajanstvene knjige bajki, pa su među nazočne doplivale male sirene, došetal su Crvenkapica i lovac, kao i stari slikar, koji se trudio zabilježiti ovaj događaj. Za poseban ugođaj pobrinuo se tamburaški orkestar društva, koji je svojom glazbom pozivao na ples i mlade i stare. Te se večeri svima iz očiju oslikavala neka posebna radost, a na usnama osmijeh.

Anita Đipanov

HKUPD »Mostonga« iz Bača gostovalo na 42.

»Šokačkom sijelu« u Županji

Šokački svatovi na šokačkom sijelu

KUU »Kristal-Sladorana« iz Županje živi i radi neprekidno punih 59 godina. Davne 1950. godine, nakon izgradnje tvornice šećera, izgrađeno je i novo radničko naselje, a odmah potom nastaje i Radničko kulturno-umjetničko društvo »Kristal« Županja, u kome su se okupljali radnici šećerane. Odmah su utemeljene dramska, predavačka, tamburaška i jazz sekcija, te pjevački zbor, da bi 1952. godine osnovali i folklornu sekciju s 24 člana. Od tada, kroz društvo je prošlo nekoliko tisuća članova, a neki od njih su tu još i danas. Ostvarili su brojna priznanja s gostovanja u zemlji i inozemstvu, a u Županju su doveli istaknute KUD-ove iz raznih krajeva svijeta. Utemeljitelj »Šokačkog sijela« je KUU »Kristal-Sladorana« i evo već 42. put su organizatori ove prestižne manifestacije, koja ove godine nosi naziv »U šljiviku čekam diku«, na kojoj su sudjelovali i članovi HKUPD-a »Mostonga« iz Bača 21. veljače. U početku jednodnevna, danas je dosegla četrnaestodnevni program pun raznih događanja – od izložbi, promocija knjiga, pokladnog jahanja, izbora za

ljepoticu, do tamburaške večeri i večeri folkloru, da bi se završila seljačkom zabavom na kojoj su svi gosti obučeni u narodno ruho.

Uz HKUPD »Mostonga« Bač, bili su tu i KUD »Brnaze« Sinj, KUD »Herceg Stjepan« Ljubuški, KUD »Hajdenjaki« Austrija, KUU »Tomi-

slav« Županja, KUU »Kristal-Sladorana« Županja, »Sveti Juraj« Duga Resa i GAK Županja. »Mostonga« se premijerno predstavila Župancima svatovskim običajima s početka 20. stoljeća. U prekrasnom narodnom ruhu i svatovski raspoloženi, ružmarinom nakićenih šešira i prsluka, s veselim malim bajom Ivanom koji je bio najveseliji svat, uz dobre »Tamburaše s Mostonge« pojačane tamburašima iz Ravnog Sela s kojima »Mostonga« njeguje dugotrajnu suradnju i prijateljstvo, Bačani su se pokazali u najboljem svjetlu.

Dugo je trajao rastanak Županjaca i Bačana, ali nada u ponovni i brzi susret titrao je zrakom snježne slavonske noći. Doviđenja u Baču...

Stanka Čoban

»Maškare« na Bregu

Ove su godine gosti na igranci u Rumi imali prigodu vidjeti velik broj iznimno lijepih i originalnih maski. Igranka je u prošlu subotu organizirana u prostorijama HKPD-a »Matija Gubec« u povodu tradicionalnog

praznika »maškara«. Na samom početku igranke sve nazočne goste je pozdravio predsjednik Društva *Zlatko Kolaric*, a potom je formiran i žiri koji je tijekom večeri ocjenjivao sudionike »maškara« i na kraju podijelio prigodne darove najoriginalnijoj, najljepšoj i najduhovitijoj maski. Po tradiciji i ovogodišnje »maškare« su bile iznimno dobro posjećene, a sve vrijeme goste je zabavljao tamburaški orkestar »Rumske lole«.

N. Jurca

Prvo Martinačko pokladno posijelo

Oživljena stara tradicija

Čepinski Martinci, malo selo u čepinskoj općini, oživjelo je staru tradiciju pokladnoga sijela, pa su u petak, 20. veljače, po prvi put nakon 1938. godine, organizirali Martinačko pokladno sijelo, a potporu domaćem KUD-u dali su HKUD »Dukat« iz Vladislavaca te gosti iz Vojvodine – Hrvatsko-bunjevačko kulturno-umjetničko društvo »Lemeš« iz Svetožara Miletića.

»Prije nešto više od godinu dana osnovali smo kulturno-umjetničko društvo«, pohvalila se *Dubravka Sudar*, predsjednica KUD-a, »i danas imamo već više od 50 članova, seniora, koji su trenutačno i najuspješniji, zatim čak 15-ak tamburaša, od dječje do odrasle dobi, i poveću skupinu u dječjem folkloru.« Mlado su društvo, ali već su nastupali u Čepinskim Martincima i Čepinu, Vladislavcima i Tenji, i na nekoliko manifestacija u Osijeku.

Željko Kolar, menadžer HBKUD-a »Lemeš« iz Svetožara Miletića, zadovoljan je suradnjom s Čepinskim Martincima, dapače, smatra da je to tek lijepi početak, a dodao je kako već sutradan njegovi članovi nastupaju na Šokačkom sijelu u Županji, na pokladnu nedjelju gostuju u Topolju na njihovim *Bušama*, a u ponedjeljak će biti na pokladnoj zabavi u Dražu. Dakle, malo, malo, pa nastupaju u matičnoj državi.

S. Žebić

Dvanaesta Srijemska kobasicijada

Prošlogodišnji rekord nije oboren

Po dvanaesti put, prošloga su se vikenda okupili mesari na, sada već tradicionalnoj, Srijemskoj kobasicijadi u Šidu, gdje su pokazali svoje umijeće. Izabrana je i najkvalitetnija kobasica, a za prva tri mjesta dodijeljene su i prigodne nagrade. I ove su godine ovo natjecanje organizirali Slovačko kulturno-prosvjetno društvo »Jednota« iz Šida i Turistička organizacija Općine Šid.

Ove je godine bilo oko 3000 posjetitelja za dva dana, koliko je trajala manifestacija. Proglašene su tri najuspješnije ekipe. Sudjelovalo je pet ekipa, od kojih je jedna bila iz Podravske Slatine u Republici Hrvatskoj, dok su ostale iz Šida i okolice. Gosti iz Slatine su po prvi put sudjelovali i oduševljeni su ovom manifestacijom. Ekipu su činili Srijemci, koji su se devedesetih odselili iz Šida i okolnih sela, a bilo je i pravih Podravaca. Prvo mjesto su osvojili predstavnici mesnice »Ivošeki« iz Bačinaca. Rekord od prošle godine nije oboren. Da napomenemo, na natjecanju se mjeri vrijeme od kada se svinja umiri do napravljene tri kobasice. Prošlogodišnji rekorderi su to obavili za nevjerojatnih nešto više od devet minuta.

Ove su godine specijalni gosti bili - prvi tajnik Veleposlanstva Slovačke *Miroslav Plaško*, potpredsjednik Izvršnog vijeća Vojvodine *Martin Zloh* i članovi gospodarskog izaslanstva iz Slovačke.

Drugoga dana ocjenjivana je kvaliteta sušenih kobasica. Bila su 43 sudionika. Tu je večer organizirana i večera uz tamburašku glazbu, gdje su se kao delicije služile kobasice koje su ocjenjivane.

I. Kušeta

Književno prelo u Bunjevačkom kolu

Iz predstave »Visoka politika«

1. HNL

Hajduk slavio u derbiju

Nogometaši Hajduka pobijedili su Dinamo (2-0) u velikom hrvatskom derbiju, igranom u prvom kolu proljetnog nastavka nogometnog prvenstva. Splitski »Poljud« je bio ispunjen do posljednjeg mjesta, a svo-

jim golovima Kalinić i Ibričić donijeli su »bilima« pobjedu, veliko slavlje i preuzimanje prvoga mjesta na tablici 1. HNL.

Košarka

Pobjeda u Čelarevu

Košarkašice Spartaka zabilježile su pobjedu na gostovanju kod suparnica iz Čelareva (88-82), iako su po prvi puta zaigrale bez svoje najbolje prvotimke Rade Vidović, koja je karijeru nastavila u Italiji.

Hrvanje

Srbija – SAD 3-5

Prošlog tjedna Subotica je u prijateljskom reprezentativnom meču ugostila hrvачku reprezentaciju SAD, koja je u osam revijalnih borbi

bila bolja od Srbije i slavila rezultatom 5-3. Pobjede za domaću reprezentativnu vrstu ostvarili su Fris, Štefanek i Maksimović, hrvачi od kojih se i najviše očekuje u ovoj godini.

Odbojka

Kadetkinje Spartaka prvakinje Vojvodine

Mlade odbojkašice ŽOK Spartaka iz Subotice postale su prvakinjama Vojvodine nakon završnog turnira održanog prošloga vikenda

na njihovom parketu gradske Dvorane sportova. U polufinalnom duelu svladale su s 3-1 Dinamo (Pančevo), a u velikom finalu za naslov najbolje pokrajinske mlade momčadi pobijedena je ekipa Srijema 3-2.

Poraz »Golubica«

Glavni favorit za osvajanje naslova u prvoj odbojkaškoj ligi, ekipa Beogradskog Poštara pobijedila je seniorke ŽOK Spartaka (3-1) na njihovom terenu u Subotici. Unatoč porazu u 4. kolu mini lige za prvaka, »Golubice« su pružile dostojan otpor objektivno najboljoj ženskoj ekipi Srbije.

**DOLAZI PLIN DO VAS ?
ONDA POSJETITE NAS !**

BAXI

CIM GAS

Cesta Jovana Mikića 56.
24000 Subotica
Tel: 024/621-000
www.cimgas.rs

**VRHUNSKA OPREMA I MONTAŽA SISTEMA
ZA GRIJANJE I KLIMATIZACIJU**

lamart

Davorin Kuntić, košarkaš

Počast, ali i velika obveza

Mladi prvotimac Spartaka jedan je od dobitnika sportske stipendije

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Odlukom Sportskog saveza Subotice mladi, talentirani sportaši dobivat će svakoga mjeseca stipendiju u iznosu od 4400 dinara, namijenjenu poticanju njihovog sportskog razvoja. Prijedlog za dobivanje ovih društvenih sredstava podnosili su sami sportski klubovi u kojima treniraju i igraju potencijalni stipendisti, a jedan od njih je i **Davorin Kuntić**, mladi košarkaš »Spartaka« iz Subotice.

Što za tebe predstavlja sportska stipendija kojom si nagrađen za svoj talent i dosadašnje rezultate?

U prvom redu, rekao bih kako stipendija predstavlja veliku čast i povjerenje koje mi je ukazano od strane mog kluba »Spartaka«, ali i određenu obvezu da nastavim još bolje trenirati i igrati, te je opravdati svojom igrom u prvenstvenim susretima. Novčani iznos, također, predstavlja dodatak mom džeparcu, te rasterećuje dio obiteljskih financija.

Kako tvoja momčad trenutačno kotira na ligaškoj tablici Srpske lige?

Nalazimo se u sredini ligaške tablice, nekoliko minimalnih poraza koštalo nas je boljeg plasmana, ali ćemo se truditi u drugom dijelu prvenstvene sezone nadoknaditi propušteno i znatno popraviti plasman.

Razlozi za nešto slabiji plasmanu od očekivanog i spomenuti porazi mogli bi se pravdati i mladošću momčadi koja nastupa u seniorskoj konkurenciji.

Objektivno smo, po godinama, najmlađa momčad u ligi s prosjekom starosti između 18 i 19 godina, što najbolje govori o nedostatku potrebnog iskustva. No, naša mladost predstavlja dobar zalog za budućnost i za stvaranje jedne perspektivne momčadi, koja bi u skorije vrijeme trebala vratiti »Spartak« u viši rang natjecanja. Imali smo odličan start, 5-1 u pobjedama, ali smo poslije malo zastali zbog spomenute mladosti.

Po godinama si još uvijek junior, ali već drugu godinu nastupaš za prvu momčad. Kakva je razlika igranja u mladim selekcijama u odnosu na nastupe među seniorima?

Mnogo je teže igrati kao junior u seniorskoj konkurenciji, ali, s druge strane, mnogo mi znači već sada biti dio prve momčadi i igrati sa znatno jačim i tjelesno dominantnijim protivnicima.

Jesi li zadovoljan minutažom koju dobivaš od trenera Ivića?

Vrlo sam zadovoljan solidnom minutažom od 25 minuta, koliko u prosjeku dobivam od trenera, i nastojim svaki ulazak na parket što bolje iskoristiti za doprinos svojoj momčadi.

Kakva ti je ovosezonska statistika datih koševa i asistencija?

Neki prosjek postignutih koševa je oko 8-9 po utakmici, uz određeni broj asistencija, jer moje mjesto playa i traži razigravanje ostalih suigrača i otvaranje pozicija za postizanje koša.

Što bi trebao unaprijediti u daljnjem sportskom razvitku i na kojim dijelovima košarkaške igre bi trebao poboljšati svoj učinak?

Moram raditi mnogo više na svom šutu, jer je on za moju poziciju izuzetno važan. Također još uvijek sam u fazi razvoja tjelesne konstitucije i sigurno ću još više ojačati, dobivajući na snazi. Opet, sve to treba ukomponirati sa šutom i ostalim dijelovima košarkaške igre.

S kojim suigračima najbolje surađuješ u igri?

Najbolje se »razumijem« s centrom *Jovom Sirovinom*, *Stojanovićem*, ali dobro surađujem i s ostalim suigračima u momčadi.

S obzirom na to da si još uvijek srednjoškolac, na koji način uspijevaš uskladiti gotovo profesionalne sportske obveze sa školskim, jednako teškim zadaćama?

Idem u drugi razred srednje Ekonomske škole, trgovačkog smjera, a obveze prema klubu iziskuju dva treninga dnevno. Kako sam trenutačno popodnevna smjena, prvo slijedi prijednevni trening, zatim škola, a navečer i drugi trening. I tako to bude devet puta tjedno, plus utakmice. Ozbiljnim pristupom učenju i treniranju uspijevam uskladiti sve dnevne obveze.

Nade li se u ovako zgušnjutom dnevnom rasporedu obveza i mali prostor za slobodne trenutke mladosti?

Jako malo je takvih trenutaka, malo televizije prije spavanja i poneki izlazak, ukoliko pobjedimo u subotnjoj utakmici. Inače, gotovo sve vrijeme je podređeno učenju i treniranju, jer to su ipak moje glavne preokupacije.

Visina

Sa svojih 185 cm kod nas spadam u niže i ne toliko cijenjene igrače, a primjerice španjolska reprezentacija, koja je prvak svijeta, vrvi od igrača koji su moje visine..

**PETAK
27.2.2009.**

05.50 - Najava programa
05.55 - Trenutak spoznaje
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
09.15 - Sve će biti dobro
10.00 - Vijesti
10.15 - Nova svetišta:
Tasmanija-Australija,
dokumentarna serija
10.40 - Nova svetišta: Shark
Bay-Australija,
dokumentarna serija
11.10 - Oprah Show
12.00 - Dnevnik
12.35 - Opijeni ljubavlju
13.25 - Dan za danom, emisija
14.30 - Vijesti
14.45 - Glas domovine
15.10 - Znanstvena petica
15.40 - Drugo mišljenje
16.15 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.20 - Hrvatska uživo
17.42 - Danas na Zagrebačkoj
burzi

17.55 - Iza ekrana
18.35 - Sve će biti dobro
19.30 - Dnevnik
20.15 - Duh i tama, film
22.15 - Dnevnik 3
22.35 - Lica nacije
23.25 - Poslovne vijesti
23.45 - Dosjei X (4.), serija
00.30 - Zvezdane staze: Deep
Space Nine 4., serija
01.15 - Bostonsko pravo 2.
02.00 - Oprah Show
02.45 - reprizni program
04.25 - Opijeni ljubavlju

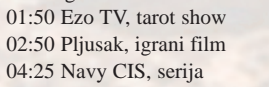

06.55 - Najava programa
07.00 - Vatrogasne priče
07.25 - Miki i prijatelji
07.50 - TV vrtić:
--- Pingu
--- Tikvići
--- Simfolije
08.10 - Čarobna ploča -
učimo engleski
08.25 - Petar Pan i gusari,
08.50 - Hollyni junaci, serija
09.15 - Beverly Hills 8., serija
10.00 - Prijenos sjednica
Hrvatskog sabora
13.35 - reprizni program
14.05 - Dokuteka - Krsto
Mihaljević: Rijeka,
ona teče, dokumentarni
film (1973.)
14.40 - Obični ljudi, TV serija
15.30 - Koga briga? Blogovi
16.05 - Dva i pol muškarca 4.,
humoristična serija
16.30 - Razred, serija

17.00 - Bostonsko pravo 2.
17.50 - Županijska panorama
18.15 - Vijesti na Drugom
18.35 - Posebni dodaci,
emisija o filmu
19.20 - Crtani film
19.30 - Moja obitelj 5.,
humoristična serija
20.05 - DORA 2009. -
polufinale
22.30 - Vijesti na Drugom
22.50 - Ubojiti nagon,
mini-serija
00.05 - Državnik novog kova
1., humoristična serija
00.35 - Filmski maraton:
Zadnja klapa, film
02.05 - Filmski maraton:
Škola skijanja u Aspeni,
američki film
04.00 - TV raspored

06.15 Otvori svoje srce, serija
07.20 Graditelj Bob
07.35 Pepa prašćić
07.45 Tomica i prijatelji
08.05 Pocoyo, crtana serija
08.30 Ezo TV, tarot show
09.30 Nova lova, TV igra
10.30 Inspektor Rex, serija
11.30 IN magazin,
showbiz emisija
12.10 Medij, serija
13.10 Rebelde, serija
14.15 Navy CIS, serija
15.10 Ljubav, igrani film
17.15 Vijesti Nove TV
17.35 Inspektor Rex, serija
18.30 IN magazin by Bijele
udovice, showbiz emisija
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Pljusak, igrani film
21.50 Budan, igrani film
23.40 Vijesti
23.55 Ja ću budan sanjati,
igrani film

01.50 Ezo TV, tarot show
02.50 Pljusak, igrani film
04.25 Navy CIS, serija
05.10 Kraj programa
06.55 Dexterov laboratorij
07.15 SpužvaBob Skockani
07.40 Korak po korak,
humoristična serija (R)
08.05 Kako sam upoznao vašu
majku, serija (R)
08.35 Punom parom,
kulinarski izazov (R)
09.15 Astro show, emisija
10.20 Kunolovac, kviz
11.20 Malcolm u sredini,
humoristična serija (R)
11.40 Dadilja, serija (R)
12.15 Ekkluziv, magazin (R)
12.30 Vijesti

12.40 Reba, serija (R)
13.05 Večera za 5,
lifestyle emisija (R)
13.35 Marina, telenovela
14.30 Cobra 11, serija
15.20 Magnum, akcijska serija
16.15 Korak po korak,
humoristična serija
16.40 Kako sam upoznao vašu
majku, serija
17.10 Malcolm u sredini,
humoristična serija
17.35 Dadilja, serija
18.00 Reba, serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5,
lifestyle emisija
19.35 Punom parom,
kulinarski izazov
20.00 Američki ninja 3:
Krvavi lov, igrani film
21.35 Blackjack,
igrani film, akcijski
23.20 Vijesti
23.30 Rocky, igrani film,
sportska drama
01.30 Američki ninja 3:
Krvavi lov, igrani film,
akcijski (R)

**SUBOTA
28.2.2009.**

05.10 - Najava programa
05.15 - Posebni dodaci,
emisija o filmu
05.55 - Znanstvena petica
06.25 - Iza ekrana
06.55 - Velike filmske
ljepotice,
dokumentarna serija
08.00 - Vijesti
08.15 - Kinoteka - ciklus
klasičnog vesterna:
Slomljeno koplje,
američki film
09.50 - Skica za portret
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Kućni ljubimci
10.50 - Veterani mira, emisija
za branitelje
12.00 - Dnevnik
12.35 - Opijeni ljubavlju,
telenovela
13.20 - Prizma,
multinacionalni magazin
14.05 - Duhovni izazovi
14.35 - Reporteri
15.45 - Euromagazin
16.20 - Vijesti
16.35 - Hrvatska kulturna
baština
16.55 - Škrinja: Granica
17.55 - U istom loncu,
kulinarski show
18.35 - TV Bingo Show

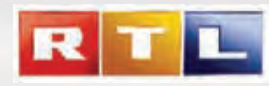
19.15 - LOTO 7/39
19.30 - Dnevnik
20.10 - Opatija: DORA 2009 -
prijenos finalne večeri
22.35 - Mamutica,
kriminalistička serija
23.25 - Dnevnik 3
23.45 - Blade 2., američki film
01.40 - Filmski maraton: Put u
pakao, američki film
03.45 - Filmski maraton: Izvan
granica, američki film
05.15 - Opijeni ljubavlju,
telenovela

06.55 - Najava programa
07.00 - Disneyjevi crtići:
Šiljo i sportovi
07.20 - Disneyjevi crtići:
Kuzco - careva nova
škola
07.45 - Danica
07.50 - Čarobna ploča - učimo
engleski
08.05 - Pokusi koji su
promijenili svijet (6/6)
08.25 - Navrh jezika
08.35 - Kokice
08.50 - Kranjska Gora:
Svjetski skijaški
kup (M) - veleslalom,
prijenos 1. vožnje
09.55 - Parlaonica
10.55 - Briljanteen
11.40 - Jazz za početnike (4/9)
12.10 - Kranjska Gora:
Svjetski skijaški
kup (M) - veleslalom,
prijenos 2. vožnje
13.10 - Sportska popuna
13.25 - Dr. Who 3., serija za
djecu
14.10 - Prirodni svijet: Vuk
koji je promijenio
Ameriku,
dokumentarni film
15.05 - KS automagazin
15.40 - Rukomet, LP (Ž):
Podravka Vegeta -
Viborg, prienos
17.25 - Rukomet, LP:
Chambery - Zagreb,
prijenos
19.10 - Vaterpolo, EL: Jug -
Šturm, prienos
20.15 - Romeo mora umrijeti,
američki film
22.10 - Propusnica za
koncentracijski logor
Porto Re,
dokumentarni film
22.45 - The Brit Awards,
snimka
00.15 - Sportske vijesti
00.25 - Noć u kazalištu:
Filoktet, snimka
predstave
02.05 - TV raspored

06:00 Code lyoko,
crtana serija
06:25 Yu-Gi-Oh GX,
crtana serija
06:50 Superheroj Spiderman,
crtana serija
07:15 Iron Kid, crtana serija
07:40 Fifi i cvjetno društvo,
crtana serija
07:50 Roary, crtana serija
08:05 Dora istražuje
08:30 Ezo TV, tarot show
09:30 Nova lova, TV igra
10:30 Kralj Queensa, serija
11:10 Čarobnice, serija
12:10 Smallville, serija
14:10 Ja ću budan sanjati,
igrani film
16:15 Nad lipom 35, show
17:15 Vijesti
17:20 Kod Ane,
kulinarski show
18:00 Lud, zbunjen, normalan,
serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 U sjeni prošlosti,
igrani film
22:00 Forrest Gump,
igrani film
00:25 Taksist, igrani film
02:25 Budan, igrani film
04:00 Ljubav, igrani film
05:50 Kraj programa

06.55 Najbolje godine,
humoristična serija
07.20 Ulica Sezame,
crtana serija
08.15 Ben 10, crtana serija
08.40 Kaya, reality drama
(dvije epizode)
09.30 Ritam srca,
dramska serija
10.25 Annie, igrani film,
mjuzikl obiteljski
12.45 Vijesti
12.50 Plesom do zvijezda,
igrani film,
muzička drama
14.50 Hrvatska traži zvijezdu,
glazbeni show (R)
15.55 Premier League:
Arsenal - Fulham,
prijenos
18.00 Zvijezde Ekstra: 25
zvijezda na rubu smrti
(5. dio), zabavna emisija
18.30 Vijesti
19.00 Exploziv, magazin
20.00 Kum 3,
igrani film, drama
22.45 Ubojstvo po brojevima,
igrani film, triler
00.45 13 duhova, film, horor
02.20 Blackjack, igrani film,
akcijski (R)

**NEDJELJA
1.3.2009.**

05.35 - Najava programa
05.40 - Škrinja: Granica
06.30 - Glas domovine
06.55 - Euromagazin
07.40 - Vijesti
07.50 - Koncert: Završnica Violinističkog natjecanja "Vaclav Huml" (1/2)
09.15 - Opera box
10.00 - Vijesti
10.20 - My Boy Jack, mini-serija
12.00 - Dnevnik
12.25 - Plodovi zemlje
13.20 - Rijeka: More
14.00 - Nedjeljom u dva
15.02 - Fotografija u Hrvatskoj
15.10 - Mir i dobro
15.40 - Jelovnici izgubljenog vremena
16.05 - Vijesti
16.20 - Jura Hura
17.00 - Lijepom našom: Beli Manastir (1/2)
18.05 - U istom loncu, kulinarski show
18.40 - Kopački rit kroz četiri godišnja doba, dokumentarna serija
19.13 - Život je kocka... Osigurajte se!
19.15 - LOTO 6/45
19.30 - Dnevnik
20.10 - 1 protiv 100, kviz
21.10 - Izbor Miss Universe Hrvatske za Miss Universe svijeta, prijenos
22.45 - Paralele
23.20 - Rizzi bizzi
00.10 - Dnevnik 3
00.30 - Filmski maraton: Darrow, američki film
02.10 - Filmski maraton
03.50 - Lijepom našom: Beli Manastir (1/2)
04.50 - Plodovi zemlje
05.40 - Rijeka: More

06.25 - Najava programa
06.30 - Dexterov laboratorij, crtana serija
06.55 - Lockie Leonard, serija za djecu
07.20 - Tjorven och Skrallan, švedski film za djecu
08.50 - Kranjska Gora: Svjetski skijaški kup (M) - slalom, prijenos 1. vožnje
09.55 - Nora Fora, TV igra

za djecu
10.40 - Biblija
10.50 - Portret mjesta i crkve
11.00 - Mrkopalj: Misa, prijenos
12.10 - Kranjska Gora: Svjetski skijaški kup (M) - slalom, prijenos 2. vožnje
13.15 - Hannah Montana, serija za mlade
13.40 - Tree Hill 5., serija za mlade
14.25 - Sportski program
15.00 - Volim nogomet
18.20 - Magazin nogometne Lige prvaka
18.50 - U vrtu pod zvijezdama
19.25 - Garaža: Helena Bastić
20.00 - HNL - emisija
20.10 - HNL - prijenos
22.05 - HNL - emisija
22.25 - Sportske vijesti
22.35 - Filmski klub: 10, američki film
00.35 - Prikračeni 2., humoristična serija
01.00 - TV raspored

06.45 Code lyoko, crtana serija
07.10 Yu-Gi-Oh GX, crtana serija
07.35 Superheroj Spiderman, crtana serija
08.00 Iron Kid, crtana serija
08.25 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija
08.35 Roary, crtana serija
08.50 Dora istražuje, crtana serija
09.15 Automotiv, auto-moto magazin
09.45 Novac, business magazin
10.15 U sedmom nebu, serija
11.10 Samo je jedan pravi, serija
11.40 U sjeni prošlosti, igrani film
13.40 Sekunde do katastrofe, serija
14.45 Forrest Gump, igrani film
17.15 Vijesti
17.20 Kod Ane, kulinarski show
18.00 Lud, zbunjen, normalan, serija
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Farma, reality show
22.00 Red Carpet, showbiz magazin
23.20 Svi mrze Chrisa, serija
23.50 Taksist, igrani film
01.50 Red Carpet, showbiz magazin
03.00 U sedmom nebu, serija
03.45 Kraj programa

07.10 Ritam srca, serija (R)
07.55 Jedna od dečki, humoristična serija
08.20 Ulica Sezame, crtana serija (R)
09.15 Ben 10, crtana serija
09.40 Samov život, serija (dvije epizode)
10.30 Bibin svijet, humoristična serija (R)
11.05 Moja 3 zida, humoristična serija (R)
11.55 Ljubav je na selu, dok. sapunica (R)
12.50 Kako dobiti nogu, igrani film, komedija
14.25 Vijesti
14.30 Bijeg iz Alcatraza, film, akcijska drama
16.30 Discovery: Najveće filmske modne ikone, dokumentarna emisija
17.20 Odred za čistoću, dokumentarna emisija
17.50 Ekkluziv, magazin
18.30 Vijesti
19.00 Kraljevi leda, dokumentarna emisija
20.00 Hrvatska traži zvijezdu, glazbeni show
20.55 In & Out, igrani film, komedija
22.25 CSI: Miami, kriminalistička serija
23.15 Zbrka u sudnici, film, romantična komedija
00.50 Kunolovac, kviz

**PONEDJELJAK
2.3.2009.**

06.10 - Najava programa
06.15 - Drugo mišljenje
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
09.15 - Sve će biti dobro
10.00 - Vijesti
10.15 - Nova svetišta: Mana Pools - Zimbabve, dokumentarna serija
10.40 - Nova svetišta: N'Gorongo, dokumentarna serija
11.10 - Treća dob, emisija za umirovljenike
12.00 - Dnevnik
12.35 - Opijeni ljubavlju
13.25 - Dan za danom, emisija
14.30 - Vijesti
14.45 - Normalan život, emisija o osobama s invaliditetom
15.35 - Mijenjam svijet
16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti

17.45 - Najslabija karika, kviz
18.35 - Sve će biti dobro
19.30 - Dnevnik
20.10 - Maršal, hrvatski film
21.55 - Potrošački kod
22.30 - Otvoreno
23.35 - Dnevnik 3
23.50 - Poslovne vijesti
00.05 - Dosjei X (4.), serija
00.50 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 4., serija
01.35 - Momci s Madisona
02.20 - Kalifornikacija, serija
02.45 - Bostonsko pravo 2.
03.30 - Skica za portret
03.40 - reprizni program
05.10 - Opijeni ljubavlju

07.05 - Vatrogasne priče
07.25 - Miki i prijatelji
07.50 - TV vrtić:
--- - Život u obitelji vodenkonja
--- - Tikvići
--- - Pingu
08.10 - Čarobna ploča (2. razred)
08.25 - Petar Pan i gusari
08.50 - Hollyni junaci, serija
09.15 - Beverly Hills 8., serija
10.00 - Obiteljski film / Film za djecu
11.30 - Ulica Somerset 11, serija za mlade
11.55 - Antologija hrvatskoga glumišta
13.15 - La guerre des tuques, kanadski film
14.50 - Obični ljudi, TV serija
15.40 - Ta politiká
15.50 - Kako žive životinje
16.10 - Dva i pol muškarca 4., humoristična serija
16.30 - Razred, serija
17.00 - Bostonsko pravo 2.
17.50 - Županijska panorama
18.15 - Vijesti na Drugom
18.35 - Na rubu znanosti: Acharya S. - U potrazi za Isusom
19.20 - Crtani film
19.30 - Moja obitelj 5., serija
20.05 - Bubnjevi pobjede, američki film
22.05 - Vijesti na Drugom
22.20 - Zakon!, domaća humoristična serija
22.55 - Momci s Madisona
23.45 - Kalifornikacija, serija
00.15 - Ciklus horora: Wolfen, američki film

06.30 Otvori svoje srce, serija
07.20 Graditelj Bob
07.35 Pepa prašćić
07.45 Tomica i prijatelji
08.15 Pocoyo, crtana serija

08.30 Ezo TV, tarot show
09.30 Nova lova, TV igra
10.15 Inspektor Rex, serija
11.10 IN magazin by Bijele udovice
11.50 Medij, serija
12.45 Rebelde, serija
13.45 Navy CIS, serija
14.45 Trener, igrani film
17.00 Vijesti Nove TV
17.25 Inspektor Rex, serija
18.25 IN magazin
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Farma, reality show
21.00 Ne zaboravi stihove, glazbeni kviz
22.00 Privatna praksa, serija
23.05 Vijesti
23.20 Uvod u anatomiju, serija
00.20 Seksi i grad, serija
00.50 Seinfeld, serija
01.20 Navy CIS, serija
02.15 Ezo TV, tarot show
03.15 Boja pravde, igrani film
04.45 Medij, serija
05.00 Kraj programa

06.55 Dexterov laboratorij
07.15 SpužvaBob Skockani
07.40 Korak po korak, (R)
08.05 Kako sam upoznao vašu majku, serija (R)
08.35 Punom parom, kulinarski izazov (R)
09.15 Astro show, emisija
10.20 Kunolovac, kviz
11.20 Malcolm u sredini, (R)
11.45 Dadilja, serija (R)
12.15 Ekkluziv, magazin (R)
12.30 Vijesti
12.40 Reba, serija (R)
13.05 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
13.35 Marina, telenovela
14.30 Cobra 11, serija
15.20 Magnum, akcijska serija
16.15 Korak po korak, serija
16.40 Kako sam upoznao vašu majku, serija
17.10 Malcolm u sredini, serija
17.35 Dadilja, serija
18.00 Reba, serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
19.35 Punom parom, kulinarski izazov
20.00 Rijeka smrti, film
21.40 Bjegunac, igrani film
23.55 Vijesti
00.05 Kunolovac, kviz
02.05 Oteti, serija

**UTORAK
3.3.2009.**

05.55 - Normalan život, emisija o osobama s invaliditetom
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 09.15 - Sve će biti dobro
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Nova svetišta: Koraljni greben-Belize, dokumentarna serija
 10.40 - Nova svetišta: Sangay-Ekvador, dok.serija
 11.10 - Christinin vrt, dokumentarna serija
 11.40 - Hrvatska kulturna baština
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Opijeni ljubavlju
 13.25 - Dan za danom, emisija
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Među nama
 15.35 - Hodi duša, emisija pučke i predajne kulture
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.37 - Danas na Zagrebačkoj burzi
 17.45 - Najslabija karika, kviz
 18.35 - Sve će biti dobro
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Globalno sijelo
 20.45 - Hrvatske rijeke, popularno-znanstvena serija
 21.20 - Poslovni klub
 21.55 - Otvoreno
 23.00 - Dnevnik 3
 23.15 - Poslovne vijesti
 23.30 - Dosjei X (4.), serija
 00.15 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 4., serija
 01.00 - CSI: Miami 6., serija
 01.45 - Zovem se Earl 2.
 02.05 - Bostonsko pravo 2.
 02.50 - Skica za portret
 03.00 - Hodi duša, emisija pučke i predajne kulture
 03.30 - Drugi format
 04.10 - Globalno sijelo
 04.40 - Poslovni klub
 05.10 - Opijeni ljubavlju

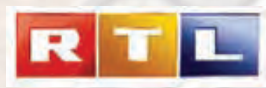

07.05 - Vatrogasne priče
 07.25 - Miki i prijatelji
 07.50 - TV vrtić:
 --- - Danica
 --- - Medvjedići
 --- - Simfolije
 --- - Mali crveni traktor
 08.25 - Petar Pan i gusari
 08.50 - Dinosapiens, serija
 09.15 - Beverly Hills 8., serija
 10.00 - Obiteljski film / film za djecu
 11.30 - Ulica Somerset 11, serija za mlade
 11.55 - Antologija hrvatskoga glumišta

13.05 - Dunya nad Desie, nizozemski film
 14.50 - Obični ljudi, TV serija
 15.40 - Navrh jezika
 15.50 - Ljubavne boli
 16.10 - Dva i pol muškarca 4.
 16.30 - Razred, serija
 17.00 - Bostonsko pravo 2.
 17.50 - Županijska panorama
 18.15 - Vijesti na Drugom
 18.35 - Drugi format
 19.20 - Crtani film
 19.30 - Moja obitelj 5., serija
 20.10 - Diploma za smrt, hrvatski film
 22.00 - Vijesti na Drugom
 22.15 - CSI: Miami 6., serija
 23.05 - Zovem se Earl 2., humoristična serija
 23.30 - Ciklus europskog filma: Naši prijatelji murjaci, francuski film
 00.55 - TV raspored

06:30 Otvori svoje srce, serija
 07:20 Graditelj Bob, serija
 07:35 Pepa prašćić, serija
 07:45 Tomica i prijatelji, serija
 08:15 Pocoyo, serija
 08:30 Ezo TV, tarot show
 09:30 Nova lova, TV igra
 10:30 IN magazin
 11:15 Inspektor Rex, serija
 12:15 Farma, reality show
 13:15 Rebelde, serija
 14:10 Navy CIS, serija
 15:10 Ljubav je tamo gdje si ti, igrani film
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 Inspektor Rex, serija
 18:25 IN magazin
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Farma, reality show
 21:00 Trenutak istine, game show
 22:00 Pod nož, serija
 23:05 Vijesti
 23:20 Uvod u anatomiju, serija
 00:20 Seks i grad, serija
 00:50 Seinfeld, serija
 01:20 Navy CIS, serija
 02:10 Ezo TV, tarot show
 03:10 Ljubav je tamo gdje si ti, igrani film
 04:45 Seks i grad, serija
 05:20 Seinfeld, serija
 05:45 Kraj programa

06.50 Dexterov laboratorij
 07.15 Transformeri
 07.40 Korak po korak, (R)
 08.05 Kako sam upoznao vašu majku, serija (R)
 08.35 Punom parom, kulinarski izazov (R)
 09.15 Astro show, emisija

10.20 Kunolovac, kviz
 11.20 Malcolm u sredini, (R)
 11.45 Dadilja, serija (R)
 12.15 Ekkluziv, magazin (R)
 12.30 Vijesti
 12.40 Reba, serija (R)
 13.05 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 13.35 Marina, telenovela
 14.30 Cobra 11, serija
 15.20 Magnum, akcijska serija
 16.15 Korak po korak, serija
 16.40 Kako sam upoznao vašu majku, serija
 17.10 Malcolm u sredini,serija
 17.35 Dadilja, serija
 18.00 Reba, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 Punom parom, kulinarski izazov
 20.00 Moja 3 zida,serija
 20.55 Bibin svijet, serija
 21.25 Golfbrejker, igrani film
 23.00 Putnik, znanstveno-fantastična drama
 23.55 Vijesti
 00.05 Kunolovac, kviz

SRIJEDA 4.3.2009.

05.50 - Najava programa
 05.55 - Među nama
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 09.15 - Sve će biti dobro
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Nova svetišta: Gros Morne - Kanada, dokumentarna serija
 10.40 - Nova svetišta: Thungyai i Huai Kha Khaeng - Tajland, dokumentarna serija
 11.10 - Oprah Show
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Opijeni ljubavlju
 13.25 - Dan za danom, emisija
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Riječ i život, religijski program
 15.35 - Eko zona
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.45 - Najslabija karika, kviz
 18.30 - Sve će biti dobro
 19.15 - LOTO 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Idemo na put s Goranom Milićem: Južna Amerika
 21.00 - Luda kuća 4., TV serija
 21.40 - Proces
 22.15 - Otvoreno
 23.25 - Dnevnik 3
 23.40 - Poslovne vijesti
 23.55 - Dosjei X (4.), serija

00.40 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 4., serija
 01.25 - The State Within
 02.10 - Bostonsko pravo 2.
 02.55 - Oprah Show
 03.40 - Scientia croatica
 04.10 - Eko zona
 04.40 - Proces
 05.10 - Opijeni ljubavlju

07.05 - Vatrogasne priče
 07.25 - Miki i prijatelji
 07.50 - TV vrtić:
 --- - Ninin kutak
 --- - Braća koale
 --- - Moj mali poni
 08.25 - Petar Pan i gusari
 08.50 - Dinosapiens, serija
 09.15 - Beverly Hills 8., serija
 10.00 - Prijenos sjednica Hrvatskog sabora
 13.35 - reprizni program
 14.45 - Obični ljudi, TV serija
 15.35 - Penjač, islandski dok. film za mlade
 15.50 - Kokice
 16.10 - Dva i pol muškarca 4.
 16.30 - Razred, serija
 17.00 - Bostonsko pravo 2.
 17.50 - Županijska panorama
 18.15 - Vijesti na Drugom
 18.35 - Scientia croatica
 19.05 - Znanstvene vijesti
 19.20 - Crtani film
 19.30 - Moja obitelj 5., serija
 20.05 - Opatijska serenada, prijenos
 21.45 - Vijesti na Drugom
 22.05 - Blijedi jahač, film
 00.00 - The State Within, serija
 00.50 - Transfer
 01.20 - Obavještajci 5., serija
 02.05 - TV raspored

06:55 Otvori svoje srce, serija
 07:45 Graditelj Bob
 08:00 Pepa prašćić
 08:15 Pocoyo, serija
 08:30 Ezo TV, tarot show
 09:30 Nova lova, TV igra
 10:30 IN magazin
 11:20 Inspektor Rex, serija
 12:20 Farma, reality show
 13:20 Rebelde, serija
 14:20 Navy CIS, serija
 15:20 Ostani uz mene, film
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 Inspektor Rex, serija
 18:25 IN magazin
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Farma, reality show
 21:00 Bila jednom u Meksiku, igrani film
 22:50 Vijesti
 23:05 Uvod u anatomiju, serija
 00:05 Seinfeld, serija

00:35 Navy CIS, serija
 01:25 Ezo TV, tarot show
 02:25 Bonanno: Kum 1, film
 03:50 Bonanno: Kum 2, film
 05:20 Kraj programa

06.55 Dexterov laboratorij
 07.15 SpužvaBob Skockani
 07.40 Korak po korak, (R)
 08.05 Kako sam upoznao vašu majku, serija (R)
 08.35 Punom parom, kulinarski izazov (R)
 09.15 Astro show, emisija
 10.20 Kunolovac, kviz
 11.20 Malcolm u sredini, (R)
 11.45 Dadilja, serija (R)
 12.15 Ekkluziv, magazin (R)
 12.30 Vijesti
 12.40 Reba, serija (R)
 13.05 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 13.35 Marina, telenovela
 14.30 Cobra 11, serija
 15.20 Magnum, akcijska serija
 16.15 Korak po korak, serija
 16.40 Kako sam upoznao vašu majku, serija
 17.10 Malcolm u sredini,serija
 17.35 Dadilja, serija
 18.00 Reba, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 Punom parom, kulinarski izazov
 20.00 CSI: New York, serija
 20.50 Mentalist, serija
 21.40 11. sat, znanstveno-fantastična serija
 22.30 Bratstvo, serija
 23.30 Vijesti
 23.40 Kunolovac, kviz
 01.40 Otet, serija

ČETVRTAK 5.3.2009.

05.50 - Najava programa
 05.55 - Riječ i život, religijski program
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.15 - Sve će biti dobro
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Nova svetišta: Kraljevski nacinálni park Chitwan - Nepal, dokumentarna serija
 10.40 - Nova svetišta: Planine Great Smoky - Sjedinjene Američke Države, dokumentarna serija
 11.10 - Oprah Show

12.00 - Dnevnik
 12.35 - Opijeni ljubavlj
 13.25 - Dan za danom, emisija
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Trenutak spoznaje
 15.35 - Dokumentarni film
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.45 - Najslabija karika, kviz
 18.35 - Sve će biti dobro
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - 1 protiv 100, kviz
 21.10 - Dossier.hr
 22.00 - Pola ure kulture
 22.35 - Otvoreno
 23.25 - Dnevnik 3
 23.40 - Poslovne vijesti
 23.55 - Dosjei X (4.), serija
 00.40 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 4., serija
 01.25 - Blizu doma, serija
 02.10 - Bostonsko pravo 2.
 02.55 - Domaći dok.film
 03.25 - Indeks, emisija o školstvu
 03.55 - Pola ure kulture
 04.25 - Dossier.hr
 05.10 - Opijeni ljubavlj

07.05 - Vatrogasne priče
 07.25 - Miki i prijatelji
 07.50 - TV vrtić:
 --- - Danica
 --- - Pingu
 --- - Platno, boje, kist
 --- - Vatrogasac Sam
 08.25 - Petar Pan i gusari
 08.50 - Dinosapiens, serija
 09.15 - Beverly Hills 8., serija
 10.00 - Prijenos sjednica Hrvatskog sabora
 14.10 - Slikovnica
 14.45 - Obični ljudi, TV serija
 15.35 - Koga briga?
 16.10 - Dva i pol muškarca 4.
 16.30 - Razred, serija
 17.00 - Bostonsko pravo 2.
 17.50 - Županijska panorama
 18.15 - Vijesti na Drugom
 18.35 - Indeks, emisija o školstvu
 19.10 - Crtani film
 19.30 - Moja obitelj 5., serija
 20.05 - Dokumentarni film
 20.40 - Košarka, EL:
 Montepaschi Siena - Cibona, prijenos
 21.35 - Vijesti na Drugom
 21.40 - Košarka, EL:
 Montepaschi Siena - Cibona, prijenos
 22.40 - Blizu doma, serija
 23.25 - Dobro ugođena večer: Papandopulo - posvećenje glazbi
 00.25 - Obavještajci 5., serija

06:55 Otvori svoje srce, serija
 07:45 Graditelj Bob

27. veljače 2009.

08:00 Pepa prašćić
 08:15 Pocoyo, crtana serija
 08:30 Ezo TV, tarot show
 09:30 Nova lova, TV igra
 10:30 IN magazin
 11:15 Inspektor Rex, serija
 12:15 Farma, reality show
 13:15 Rebelde, serija
 14:15 Navy CIS, serija
 15:15 Ako ne vjeruješ, film
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 Inspektor Rex, serija
 18:25 IN magazin
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Farma, reality show
 21:00 Provjereno, informativni magazin
 22:00 Trenutak istine, game show
 23:05 Vijesti
 23:20 Uvod u anatomiju, serija
 00:20 Seinfeld, serija
 00:50 Navy CIS, serija
 01:40 Ezo TV, tarot show
 02:40 Bilo jednom u Meksiku, igrani film
 04:15 Seinfeld, serija
 04:40 Provjereno, informativni magazin
 05:30 Kraj programa

06.50 Dexterov laboratorij
 07.15 Transformeri
 07.40 Korak po korak, (R)
 08.05 Kako sam upoznao vašu majku, serija (R)
 08.35 Punom parom, kulinarski izazov (R)
 09.15 Astro show, emisija
 10.20 Kunolovac, kviz
 11.20 Malcolm u sredini, (R)
 11.45 Dadilja, serija (R)
 12.15 Ekkluziv, magazin (R)
 12.30 Vijesti
 12.40 Reba, serija (R)
 13.05 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 13.35 Marina, telenovela
 14.30 Cobra 11, serija
 15.20 Magnum, akcijska serija
 16.15 Korak po korak, serija
 16.40 Kako sam upoznao vašu majku, serija
 17.10 Malcolm u sredini, serija
 17.35 Dadilja, serija
 18.00 Reba, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 Punom parom, kulinarski izazov
 20.00 Ljubav je na selu
 20.55 Uvod u anatomiju
 21.45 Kućanice, serija
 23.35 Vijesti
 23.45 Ženski klan, serija
 00.30 Mentalist, serija (R)
 01.15 11. sat, serija (R)

PRIZMA

Emisija na hrvatskom jeziku »Prizma« emitira se svake druge subote u 16.30 na RTV2 a repriza utorkom u 12.10 sati. E-mail emisije je: prizma@rtv.co.yu

KRONIKA

Polusatna televizijska emisija na hrvatskom jeziku »Kronika« emitira se na subotičkoj TV K23 nedjeljom 13 sati, i na somborskoj TV Spektar, također nedjeljom u 13 sati. Polusatna radijska emisija »Kronika« emitira se na valovima Radio Sombora, nedjeljom u 12 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 petkom u 14,45 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

- Najava programa
- Večernji dnevnik
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH
- Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
- Jezični savjetnik 'Govorimo hrvatski'

19,00 - 19,30

- Poetski predah
- 'Popularne melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom)
- 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom)
- 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom)
- 'Rock vremeplov' (četvrtkom)
- 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

- 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom)
- 'Kulturna povijest' (utorkom)
- 'Putokazi' (srijedom)
- 'Iz hrvatske književne baštine' (četvrtkom)
- 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

- 'Aktualije' (ponedjeljkom)
- 'DW Puls' - regionalni magazin Radija Deutsche Welle (utorkom)
- 'Otvoreni studio' (srijedom)
- 'Kultur café' - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom)
- Emisija za mlade (petkom)

20,30 - 21,00

- Narodna glazba
- Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

- 18,00 Najava programa, Vijesti dana, Kronologija, zabavna glazba
- 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle
- 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
- 20,00 'Razgovor s povodom', narodna glazba
- 20,55 Odjava programa

Nedjelja

- 18,00 Najava programa, Vijesti dana
- 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, komentar, zanimljivosti, zabavna glazba)
- 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle
- 19,30 Emisija za djecu
- 20,00 'Ljudi nizine' - talk show Bele Franciskovića
- 20,30 Narodna glazba
- 20,55 Odjava programa

104, 4 Mhz

KRIŽALJKA

www.kviskoteka.hr

	SUPROTNO OD MAKRO	TEREN ZA IGRU	BRANIČ RUMUNJSKE NOGOMET- NE REPRE- ZENTACIJE	NAJBRŽI PSI	METONI- MIJA ZA ZENU	OBLIK IMENA LOTHAR	UZ, KOD	BILJNI ORGAN	AUSTRIJA	OVO	MJESTO ZA IZLAZENJE	GRADITELJ ARKE	ZANIMANJE ZA ŠTO
PREDSJED- NIK UEFA													
NAŠ SLAV- NI RUKO- METAŠ									TROATOM- NI KISIČ OPERNA PJEVAČICA SACK				
PROLAZITI KROZ OBRED KRŠTENJA										LATICA (PJESN.) KOJI JE KAO TAJ			
PJESMA PSIHOMO- DO POPA							STRAH U ŽARGONU, PRPA MAĐ. SKLA- DATELJ					"EAST" DVORIŠTE	
SPORTSKI NOVINAR, DAVORIN								NAPISAO VELOG JOŽU VLADIMIR ... PRČ					
STAROVJEKI GRAD NA SICILJI NAŠA RADIJSKA VODITELJICA						TAMA, TMINA IVOV ŠUMARAK						BILJARSKI ŠTAP, TAK AMERIČKI GLUMAC, BRAD	
"SREDNJO- SKOLSKI CENTAR"				PJEVAČ BORIS GAŠPARAC AMERIČKA PJEVAČICA					RAK LIS- TONOŠAC RUSKI GRAD NA RIJEČI OM				
NAŠ SLIKAR (DOLAZAK HRVATA NA MORE)													DRAMA ANTONA ČEHOVA
NJEZINO					NAŠA KOVNICA Č. N						TRINITRO- TOLUEN NADIMAK ALJOŠE ASANOVIČA		
PRVO SLOVO ABECEDA		POLJSKA PTICA ŽENSKI PJEVAČKI GLAS						DIONIZOV PRATILAC UZVIK NEGODO- VANJA					
SLATKO- VOĐNA RIBA					TV NOVI- NARKA, SILVIJA ZEMLJIŠNE POVRŠINE						RIMSKI: 101 IZUMITELJ DINAMITA, ALFRED (NAGRADA!)		
MUSLI- MANSKI BOG				UZVIK NES- TRPLJENJA AM. GLUM- CI, ADAM I ALAN					NOGOME- TAŠ SHARBINI ... VITO CORLEONE				
... DOBRE NADE			VRUČINA, ŽEGA BRLOG, LOGA					DONJI DIO POSUDE BIVŠA TE- NISAIČICA GARRISON				"EAST" STARA MJERA ZA TEKUĆINE	
URAN		GLUMAC LAMAS POK. GLUMICA BEGOVIČ									MUŠKI PJEVAČKI GLAS ZIMSKI SPORT		
NEONSKA SVJETILJ- KA						KUKAC RIMSKA ČETVRTICA							
NAŠA GLUMICA									KEMIJSKI ELEMENT (CI) "ČAMAC"				
ŠTO ČES! (TJA)			SPAVAČI								VENECIJA		

RJEŠENJE KRIŽALJKE:

ikom, int, a, treka, satir, šaran, luke, ci, alah, ama, anas, n, jara, dno, e, u, lorenzo, bas, neonka, insekt, inge ilin, klor, ca, snivati, ve, michel platini, igor vori, ozon, krstiti se, lat, ramona, tra, e, olivar, nazor, inik, mrak, ke, ssc, čiro, apus, otion, ivekovič, njeno,